

ទស្សនាវដ្តីនៃបង្ហាញបណ្ណាល័យសាកលវិទ្យាល័យប៉ាស្ទ័រ

ស្វែងរក ការពិត

- ◆ ហេតុអ្វីត្រូវប្រុងប្រយ័ត្ននឹងអតីតកាលដ៏អាប់អួរ?
- ◆ ទន្លេផ្សះផ្សា ជួរភ្នំសន្តិភាព

ចែកចំណេះដឹងដល់អ្នកស្រុក និងយុវជនព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

លេខ២២៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៨

ឧស្សាហកម្មនិងបណ្តាញឯកសារកម្ពុជា

មាតិកា

សំបុត្រ

- ♦ ហេតុអ្វីត្រូវប្រឈមមុខនឹងអតីតកាលដ៏អាប់អួរ?១

ផ្នែកឯកសារ

- ♦ លី ដែន ហៅ សំរឹត អតីតអនុលេខាសេនាធិការយោធាភូមិភាគបូព៌ា៧
- ♦ ម៉ិល ម៉ៅ យុទ្ធជននៅមន្ទីរពេទ្យ ៧១៧ ភ្នំពេញ១៣

ផ្នែកប្រតិបត្តិការ និងការស្រាវជ្រាវ

- ♦ យាយ សៀម ទៅវត្តដើម្បីទទួលសកុលដល់ដូនតា និងសាច់ញាតិ១៦
- ♦ អាប៉ាង នាងតី ១៨
- ♦ ម្តាយខ្ញុំនៅតែចង់ចាំពីការធានារូបបងប្អូនក្រហម..... ១៩
- ♦ រឿងរ៉ាវអតីតកាលដែលធ្វើឲ្យ ដេន មិនអាចបំភ្លេចបាន ២១
- ♦ កងពិសេស លើកទំនប់ និងដឹកប្រឡាយ ២៣
- ♦ ខ្ញុំនៅតែចង់ចាំ ទោះបីបងប្អូនក្រហមដួលរលំទៅហើយ..... ២៦
- ♦ ក្តីសង្ឃឹមបានបញ្ចប់បន្ទាប់ពីយោធាខ្មែរក្រហមជម្លៀសខ្ញុំ ២៩
- ♦ រឿងរ៉ាវរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ម៉ី ម៉ៅ ៣១
- ♦ ការចងចាំរបស់ឪពុកខ្ញុំកាលនៅកងកុមារ ៣៣
- ♦ ទន្លេផ្សះផ្សា ជួរភ្នំសន្តិភាព ៣៥
- ♦ ការផ្តល់សក្ខីកម្មពីការប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្ត ៣៩

ផ្នែកច្បាប់

- ♦ ដំណើរការនីតិវិធីរបស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហមលើសំណុំរឿង..... ៤៣

វេទិកាពិភាក្សាសាធារណៈ

- ♦ ស្វាគមន៍នៃសាកលវិទ្យាល័យ..... ៤៨
- ♦ ហេតុអ្វីបានជាត្រូវសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រភូមិនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា? ៥០

ទំព័រស្រាវជ្រាវក្រសួង

- ♦ បញ្ជីឈ្មោះអ្នកដែលបានស្លាប់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមចារទុក ៥៣
- ♦ អដ្ឋធាតុ៖ គ្មានអ្វីជាអមតៈ: ៥៨

រូបពុទ្ធិដ៏មាករក្នុងវត្តពោធិវាល ខេត្តបាត់ដំបង ឆ្នាំ២០១៨

រក្សាសិទ្ធិ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

អនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយ

ក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រី និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន

លេខ០២៩១ពម, ៩៩

ចុះថ្ងៃទី២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩៩

រូបថតឯកសារ៖ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ស្ទួនលេខនេះ រឿង សុជាតា, យុន លក្ខណា, សែម ដាវ៉ានី, សេត អំណាត់, ទ្រី ស្រីភីស, ហេង វណ្ណារ៉ា, សុផ ថាណែ, សុវិចិត្រ មេត្តា, អ៊ិន វណ្ណារ៉ា និង វ៉ាន់ ថាន់ពៅដាវ៉ា អ្នកនិពន្ធ និងស្រាវជ្រាវ៖ ហូ ថុនា, អ៊ិន សុដាវី និង ដាវ៉ារដ្ឋ មេត្តា អ្នកបកប្រែ៖ អ៊ិន សុដាវី និងនាយកទូទៅ៖ ឆាន់ យុ ជំនួយការនិពន្ធនាយក៖ សោម ប៊ុនថន ក្រាហ្វិកកុំព្យូទ័រ៖ គឹម សុវណ្ណដានី គ្រប់គ្រងការចែកចាយ៖ ឆេង វ៉េង

Email: dccam@online.com.kh, Homepage: www.dccam.org, www.cambodiatribunal.org, www.cambodiasri.org

ហេតុអ្វីត្រូវប្រឈមមុខនឹងអតីតកាលដ៏អាប់អួរ?

យើងត្រូវប្រឈមមុខនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រដែលឈោរឈៅ ប្រសិនបើយើងចង់ចាកចេញពីអតីតកាលដ៏អាប់អួរ។ ការប្រឈមមុខទៅនឹងអតីតកាលអាចកើតឡើងជាលក្ខណៈបុគ្គល និងសមូហភាព។ ការប្រឈមមុខនេះគឺជាការផ្លាស់ប្តូរដោយវិជ្ជមាន ឬក៏អាចជាការបង្កបញ្ហាដល់សង្គម។ សម្រាប់បុគ្គល និងជាពិសេស អ្នកដែលទទួលរងគ្រោះពីអតីតកាល វាអាចជាមេរៀនដ៏ឈឺចាប់មួយ ឬក៏អាចជាកម្លាំងចិត្ត។ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្ញុំក្នុងថ្ងៃនេះទេ ប្រសិនបើខ្ញុំមិនប្រឈមនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏សោកសៅរបស់ខ្លួនឯង។ ការប្រឈមមុខទៅនឹងកំហុសពីអតីតកាល គឺជាការស្វែងរកយុត្តិធម៌។ យើងត្រូវការយុត្តិធម៌ដើម្បីកំណត់បច្ចុប្បន្នកាល និងអនាគតកាលរបស់យើង។

រឿងរបស់ខ្ញុំ៖ ខ្ញុំមិនទាន់ជាយុវវ័យនៅឡើយទេ ក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម ដែលបានសម្លាប់ប្រជាជនកម្ពុជាប្រមាណ ២លាននាក់។ នៅពេលនោះ ខ្ញុំមានអាយុប្រហែល១៤ ឬ ១៥ឆ្នាំ ខ្ញុំចាំបានថាខ្ញុំត្រូវរស់នៅក្រោមការឃ្លាំមើលពីក្រុមឈ្មួញខ្មែរក្រហម។ បងស្រីរបស់ខ្ញុំមានផ្ទៃពោះ ហើយអាហារប្រចាំថ្ងៃដែលយើងទទួលបានមកនោះ ស្ទើរតែឲ្យមនុស្សម្នាក់អាស្រ័យមិនគ្រប់គ្រាន់ផង ចុះទម្រាំតែបងស្រីខ្ញុំដែលមានកូននៅក្នុងផ្ទៃទៅទៀតនោះ។ ដោយដឹងថាបងស្រីខ្ញុំត្រូវការអាហារបន្ថែម ខ្ញុំក៏បានទៅលួចបូតកូរស្រូវ និងបេះដូងនៅឯវាលស្រែ។ ឈ្មួញបានឃើញទង្វើរបស់ខ្ញុំ ហើយខ្ញុំក៏បានត្រូវតែចាប់ខ្លួន។ ឈ្មួញទាំងនោះបាននាំខ្ញុំទៅកណ្តាលភូមិ ហើយបានវាយ

ទិដ្ឋភាពពីលើអាកាសនៃវត្តព្រះនេត្រព្រះ ស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

ខ្ញុំដោយគ្មានត្រូវប្រណីនៅមុខប្រជាជនរាប់រយនាក់ដែលប្រហែលរួមទាំងម្តាយរបស់ខ្ញុំផង។ បន្ទាប់ពីវាយដំលើខ្ញុំ ឈ្មួញទាំងនោះបានយកខ្ញុំដាក់នៅក្នុងកុកនៅក្បែរភូមិ។ មេកុកបានសួរមើលខ្ញុំ ម្តងហើយម្តងទៀត។ រាល់យប់ នៅក្នុងកុកនោះ ខ្ញុំត្រូវធ្វើការ «សារភាព» កំហុសអំពីភាពខ្វះខាត ឬការគិតមួយចំនួននៅអតីតកាលដែលមិនមែនបដិវត្តន៍ ហើយសុំឲ្យមានការលើកលែងទោស។ «ទោស» ដែលខ្ញុំបានសារភាពមានតាំងពីការស្រមៃស្រមៃពីទឹកក្រូចក្នុងកាកូឡា ទៅដល់ក្តីនឹករលឹកចំពោះគ្រូ និងមិត្តភក្តិ នៅវិទ្យាល័យកាលពីសង្គមចាស់។ ក្រោយពីសារភាពមកខ្ញុំបានត្រឡប់មកបន្ទប់ឃុំឃាំងជាកន្លែងខ្ញុំដេកដែលពោរពេញទៅដោយសត្វល្អិត។ ខ្ញុំប្រាប់ពាក្យកុហកទាំងអស់ដែលខ្ញុំរកនឹកឃើញ ទៅអ្នកចាប់ខ្លួនខ្ញុំដើម្បីឲ្យបានរួចជីវិត។ ទីបំផុត ខ្ញុំទាល់តម្រិះនឹងរកពាក្យកុហកមកជួយជីវិតបន្តទៅទៀត។ អ្នកទោសវ័យចំណាស់ម្នាក់ បានអង្វរទៅមេកុកឲ្យដោះលែងខ្ញុំ។ មេកុកក៏យល់ព្រម ប៉ុន្តែក្រោយមកខ្ញុំបានដឹងថាអ្នកទោសនោះត្រូវបានឈ្លបយកទៅ

សម្លាប់ដើម្បីជាថ្នូរនឹងសេរីភាពរបស់ខ្ញុំ។ ខ្ញុំនៅរស់មកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ប៉ុន្តែគាត់ត្រូវស្លាប់បាត់បង់ជីវិត។

ខ្ញុំមិនចាំឈ្មោះរបស់គាត់ទេ។ ខ្ញុំមានវិប្បដិសារី ដែលភ្លេចឈ្មោះរបស់គាត់។ វាធ្វើឲ្យខ្ញុំឡើងឆ្ងល់យ៉ាងខ្លាំងដល់អ្វីដែលយើងមិនធ្វើ ឬត្រូវធ្វើ ព្រោះថាប្រាកដប្រាកដយោរយោរនិងសោកនាដកម្ម យើងអាចផ្ដោតទៅលើការចងចាំឈ្មោះនិងរឿងរ៉ាវជនរងគ្រោះ និងវិបុលដែលបានជួយជីវិតយើងឲ្យបានល្អប្រសើរជាងការផ្ដោតទៅលើការចងចាំឈ្មោះរបស់ជនដៃដល់។ ខ្ញុំបានចំណាយពេលអស់ជាច្រើនឆ្នាំដើម្បីស្វែងរកសាច់ញាតិរបស់អ្នកទោសវ័យចំណាស់ ដើម្បីបង្ហាញក្តីគោរពទៅលើអ្វីដែលគាត់មានគុណមកលើជីវិតខ្ញុំ។ ខ្ញុំរកតម្រូវរបស់គាត់មិនឃើញទាល់តែសោះ ហើយនៅអំឡុងពេលនៃការស្វែងរកគាត់ ខ្ញុំបានប្រឈមមុខជាមួយនឹងអតីតកាលដ៏សោកសៅរបស់ខ្លួនឯងទៅវិញ។

នៅឆ្នាំ១៩៩៨ ខ្ញុំបានត្រឡប់ទៅភូមិត្រពាំងវែង ឃុំព្រះនេត្រព្រះ ស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ គឺជា

ស្ថិតិច្បាប់ធ្វើការស្តង់ដារជាមួយប្រជាជននៅក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

កន្លែងដែលខ្ញុំរស់នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម និងត្រូវបានខ្មែរ
ក្រហមចាប់ដាក់ក្នុងមន្ទីរអប់រំយ៉ាងនៅក្បែរនោះ។ ខ្ញុំបាន
រកឃើញឈ្មួញបង្អួចនាក់ នៅក្នុងចំណោម៥នាក់ នៅមន្ទីរអប់រំ
យ៉ាងដែលខ្ញុំត្រូវបានចាប់ខ្លួន។ បុគ្គលិករបស់ខ្ញុំបានមើលទៅ
ឈ្មួញទាំងបង្អួចដោយការអាណិតអាសូរ។ សព្វថ្ងៃ ឈ្មួញ
ទាំងបង្អួចនោះ គឺជាបុរសចំណាស់ៗ មានរូបកាយស្គមស្គាំង
ដោយសារភាពកាត់បាត់ និងក្រីក្រ និងមានទ្រព្យសម្បត្តិ
តិចតួច។ បុគ្គលិករបស់ខ្ញុំមានការសង្កេតចិត្តប៉ុន្តែក្នុងខ្លួនខ្ញុំវិញ
ខ្ញុំមានភាពខឹងសម្បារ និងរំជួលចិត្តយ៉ាងខ្លាំង។ ខ្ញុំបានជួប
ផ្ទាល់ជាមួយនឹងអ្នកដែលបានវាយ និងធ្វើទារុណកម្មខ្ញុំ កាល
ពីច្រើនឆ្នាំមុន។ នៅពេលខ្ញុំឃើញអ្នកទាំងបង្អួចនេះភ្លាម
ខ្ញុំស្រមៃឃើញពួកគាត់ដែលជាកងឈ្មួញ កាលពី២០ឆ្នាំមុន
ហើយដែលមានចរិតជាឈ្មួញខ្មែរក្រហម ឈោរឈៅ មានអំនួត
ក្អេងក្អាង និងជាបិសាច។ នៅពេលរំលឹកដល់បទពិសោធន៍
នេះខ្ញុំគិតថាបង្អួចជាមានភ័យខ្លាចខ្លាំងណាស់។ ពេលដែលខ្ញុំមាន
អាយុច្រើនទៅហើយ និងជួបប្រទះដំណាក់កាលផ្សេងៗគ្នា
ក្នុងជីវិត ការប្រឈមមុខជាមួយនឹងអ្នកធ្វើទារុណកម្ម ហាក់
ដូចជានៅតែត្រូវឲ្យភ័យខ្លាច និងត្រូវឲ្យក្តៅក្រហាយ។ ជាធម្មតា
បុគ្គលិករបស់ខ្ញុំនឹងធ្វើបទសម្ភាស ហើយខ្ញុំគឺជាអ្នកចាំសង្កេត
មើល។ នៅក្នុងករណីនេះ ខ្ញុំឲ្យបុគ្គលិករបស់ខ្ញុំជាអ្នកធ្វើបទ
សម្ភាស ឯខ្ញុំវិញនៅចាំស្តាប់យ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់។

ខ្ញុំចាំបានថា ខ្ញុំមានការខកចិត្តយ៉ាងខ្លាំងនៅពេលដែល
បានស្តាប់សាច់រឿងរបស់អ្នកស្រុកទាំងបង្អួចនេះ។ ខ្ញុំខកចិត្ត
ព្រោះអ្នកទាំងអស់នោះ មានភាពស្មោះត្រង់ក្នុងការបកស្រាយ
អំពីអ្វីដែលបានកើតឡើងក្នុងភូមិ។ ខ្ញុំដឹងយ៉ាងលម្អិតលើគ្រប់
ចំណុចដែលក្រុមគាត់បានរៀបរាប់ ដោយសារតែខ្ញុំធ្លាប់បាន
រស់នៅក្នុងភូមិនេះ។ អ្វីដែលធ្វើឲ្យខ្ញុំខុសពីក្រុមរបស់គាត់ទាំង
បង្អួចនាក់នៅត្រង់ថា ខ្ញុំគឺជាជនរងគ្រោះ។ ខ្ញុំក៏មិនយល់ទៅលើ
ការឆ្លើយតបរបស់ខ្ញុំទៅលើស្ថានភាពទាំងមូលដែរ។ ខ្ញុំរំជួល
ចិត្តយ៉ាងខ្លាំង។ នៅពេលនោះទើបខ្ញុំដឹងថា ខ្ញុំត្រូវប្រឈមមុខ
ជាមួយនឹងរឿងរ៉ាវខ្លួនឯង និងប្រវត្តិសាស្ត្រខ្លួនឯង។ ខ្ញុំបាន

ឲ្យបុគ្គលិករបស់ខ្ញុំបញ្ចប់ការធ្វើសម្ភាស ហើយបិទម៉ាស៊ីនថត
សម្លេង។ ខ្ញុំបានសួរទៅអតីតឈ្មួញទាំងបង្អួច ថាតើស្គាល់ខ្ញុំដែរ
ឬទេ ហើយបានសួរថា មានចាំបានថាធ្លាប់ជួបខ្ញុំពីមុនមកដែរ
ឬទេ? គាត់ថាចាំមិនបានទេ។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំបានប្រាប់គាត់ថា
ខ្ញុំធ្លាប់រស់នៅទីនេះ។ គាត់ទាំងអស់គ្នាដូចជាមិនជឿអ្វីដែល
ខ្ញុំប្រាប់ទេ ព្រោះតែសួរនិយាយរបស់ខ្ញុំ មិនដូចអ្នកស្រុកនៅទី
នេះ។ ខ្ញុំក៏បានសាកសួរគាត់ទាំងអស់គ្នាដោយចង់ដឹងថាតើ
គាត់នៅចាំកន្លែងគាត់ទោស និងសម្លាប់បុរសស្រីមួយគូជា
សារធារណៈ នៅមុខវត្តព្រះនេត្រព្រះដែរឬទេ? គាត់ទាំងបង្អួច
បានឆ្លើយថាចាំព្រឹត្តិការណ៍នេះ។ ខ្ញុំក៏បានសួរបន្តទៀតថា ធ្លាប់
បានចាប់ភ្លេងប្រុសម្នាក់ដែលបានទៅលួចបូកកូរស្រូវ និង
បេះផ្សិតដែរឬទេ? អ្នកទាំងបង្អួចថា ហើយបាននិយាយថា៖
«គឺពួកខ្ញុំហ្នឹងហើយ!» ដោយបានចងចាំពីទិដ្ឋភាពលម្អិតនៅ
ពេលនោះទៀតផង។ អ្នកទាំងបង្អួច បាននិយាយបន្តថា៖ «យើង
សប្បាយចិត្តយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះយើងបានឮនៅក្រោយមក
ឬស្ទើរតែអណ្តូងទឹកមួយ ព្រោះយើងដឹងថាភ្លេងហ្នឹងច្បាស់
ជាមក ហើយនៅពេលដែលភ្លេងនោះមកបូកកូរស្រូវ និងបេះ
ផ្សិតម្តងហើយម្តងទៀត យើងបានស្ទាត់ផ្លូវ ហើយក៏ចាប់
វាបាន។» ខ្ញុំបានប្រាប់អតីតឈ្មួញទាំងបង្អួចថា ខ្ញុំគឺជាភ្លេងប្រុស
ម្នាក់នោះ។ ខ្ញុំបានចងចាំច្បាស់ណាស់នូវភាពស្ងប់ស្ងាត់មួយ
ដ៏យូរនៅក្នុងបន្ទប់ដែលយើងជួបជុំគ្នានេះ។ នៅក្នុងស្ថានភាព
បែបនេះ ខ្ញុំសង្ឃឹមថា មានភ្លៀងរដូវវស្សាមួយមេយ៉ាងធំ
អាចលាងជម្រះរឿងអាស្រូវគ្រប់យ៉ាងពីអតីតកាល ហើយ
នៅពេលក្រោយភ្លៀងរួច ព្រះអាទិត្យនឹងចែងចាំងជាថ្មីឡើង
វិញ។ វាគួរពាក្យអ្វី ដែលអាចបរិយាយអំពីអារម្មណ៍ខុស
ប្រក្រតី ដែលបុគ្គលម្នាក់មាននៅពេលដែលប្រឈមមុខ
ជាមួយនឹងអ្នកដែលបានធ្វើទារុណកម្មមកលើខ្លួន។ គួរអ្វី
មកជួយធានាអនាគតរបស់ប្រទេសជាតិមួយបានល្អជាងការ
ប្រឈមមុខជាមួយនឹងអតីតកាលនោះទេ។ វាអាចជាការ
តស៊ូជំនះខាងផ្នែកផ្លូវចិត្តដ៏លំបាកក្នុងការរំលឹកពីអតីតកាល
ដ៏ជួរតម្កល់ហើយម្តងទៀត ប៉ុន្តែបទពិសោធន៍នេះក៏អាចជា

កម្លាំងជំរុញសម្រាប់បុគ្គល និងសង្គមដូចគ្នា។ ការប្រឈមមុខជាមួយនឹងអតីតកាលរបស់បុគ្គលមួយមិនមែនជាការធ្វើដំណើរទៅកន្លែងប្រវត្តិសាស្ត្រសំខាន់ៗ ឬមានការជួបមុខផ្ទាល់នោះទេ។ ការប្រឈមមុខជាមួយនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រ សំដៅដល់ការទទួលស្គាល់នូវកំហុស និងការខំប្រឹងប្រែងយល់អំពីអតីតកាលទាំងស្រុង។ វាជាការប្រឈមមុខជាមួយនឹងភាពឈោរឈៅដែលមនុស្សបានធ្វើជាកំហុសទៅវិញទៅមកនិងមានការឆ្លុះបញ្ចាំងទៅលើអត្តសញ្ញាណទាំងបុគ្គល និងសមូហភាព។ ការប្រឈមមុខជាមួយនឹងភាពឈោរឈៅនៃប្រវត្តិសាស្ត្រត្រូវតែជាការខិតខំផ្ទាល់ខ្លួន និងជាសមូហភាព ព្រោះអ្នកទាំងអស់គ្នាពិតជាមានស្ថានភាពនិងការយល់ដឹងផ្សេងៗពីគ្នាដែលឲ្យអ្នកផងដែរយល់ដឹងអំពីអត្តសញ្ញាណរបស់ខ្លួន។ ទោះបីមិនសូវក៏យើងអាចដឹងបានដែរថា ការប្រឈមមុខនឹងអតីតកាលគឺជាបទពិសោធន៍ដ៏ឈឺចាប់ ប៉ុន្តែនៅក្នុងពេលជាមួយគ្នានោះវាក៏អាចជាកម្លាំងជំរុញ។ នៅចំពោះមុខជនដែល ជនរងគ្រោះគិតថា ខ្លួនឯងនៅតែជាជនរងគ្រោះលុះត្រាតែ ជនរងគ្រោះនោះអាចប្រឈមមុខជាមួយនឹងជនដែល ជនរងគ្រោះមួយនឹងនៅបន្តមានវិបត្តិក្រោយជម្លោះដរាបណាសង្គមនោះមានការប្រមូលផ្តុំកម្លាំងដើម្បីប្រឈមមុខជម្នះទៅលើប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏អាក្រក់របស់ខ្លួន។ ការជួបជាមួយជនដែលបានធ្វើអំពើហិង្សាមកលើខ្ញុំ បានធ្វើឲ្យខ្ញុំមានកម្លាំងដើម្បីបន្តដំណើរទៅមុខទៀត។ ខ្ញុំជឿជាក់ថារឿងរ៉ាវរបស់ខ្ញុំ អាចជាមេរៀនជីវិតមួយដែលពិបាកសម្រាប់យុវវ័យសម័យនេះ ប៉ុន្តែទោះជាវាមានភាពលំបាកយ៉ាងណាក៏ដោយខ្ញុំក៏ជឿដែរថាប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ប្រទេសកម្ពុជាគឺជាមេរៀនមួយសម្រាប់ប្រទេសដទៃទៀតដែលរួមមានប្រទេសហ្វីលីពីន។ ប្រទេសហ្វីលីពីនជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំ តើអ្នកមានកន្លែងសម្រាប់ព្យាករណ៍អតីតកាលដ៏ជួរចត់ដែរឬទេ? តើកន្លែងណាសម្រាប់លើកស្ទួយការយល់ដឹងរបស់បុគ្គល ឬក្រុមមនុស្សទៅលើមេរៀនប្រវត្តិសាស្ត្រដែរឬទេ?

នៅលើពិភពលោកនេះ មានកន្លែងមិនច្រើនទេ ដែល

សម្រាប់ឲ្យមនុស្សសិក្សាពីកំហុសអតីតកាលរបស់ខ្លួន។ ជាធម្មតា ប្រវត្តិវិទូវ័យក្មេងរបស់ប្រទេសហ្វីលីពីន មិនសូវពិភាក្សាអំពីកំហុសអតីតកាលទាំងក្នុងក្នុងក្បួនណាជាតិ និងអន្តរជាតិ។ ប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់យើងមិនត្រូវស្ថិតនៅជាអាថ៌កំបាំងរបស់ខ្លួនយើងទាល់តែសោះ។ ប្រទេសកម្ពុជាប្រើពេលអស់ជាច្រើនទសវត្សរ៍ទម្រាំតែអាចប្រឈមមុខនឹងវិវាទសកម្មនៃរបបខ្មែរក្រហម។ មេរៀនប្រវត្តិសាស្ត្រនេះទើបតែត្រូវបានបញ្ចូលក្នុងសៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ខ្លួន ហើយប្រជាជាតិទាំងមូល ក៏កំពុងតែជួបប្រទះនឹងទសក្ខីទាំងនឹងទំព័រប្រវត្តិសាស្ត្រនេះនៅឡើយ។ ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាមួយចំនួននៅតែជាអាថ៌កំបាំងសម្រាប់យុវជនកម្ពុជាសម័យនេះ។ វាបានបង្កើតបញ្ហាមួយដែលយើងមិនអាចមើលរំលងបាន។ ការប្រឈមមុខនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រ គឺជាហេតុផលមួយសម្រាប់ឲ្យយើងបន្តដំណើរទៅមុខបន្តទៀត ព្រោះបុគ្គលម្នាក់មិនអាចគិតដល់ការស្វែងរកយុត្តិធម៌សម្រាប់ជាតិបានទេ ប្រសិនបើខ្លួនមិនខិតខំស្វែងយល់អំពីរឿងដែលបានកើតឡើង និងមូលហេតុដែលនាំឲ្យវាកើតឡើង។ ទោះបីយើងទទួលបានយុត្តិធម៌តាមរយៈការកាត់ទោសជនជាប់ចោទយ៉ាងណាក៏ដោយក៏ដល់បាតក្នុងការទទួលស្គាល់អតីតកាលរបស់ប្រជាជនកម្ពុជានៅមិនទាន់បានបញ្ចប់នៅឡើយទេ។

ប្រទេសកម្ពុជា បានទទួលផលប្រយោជន៍យ៉ាងច្រើនពីអត្តជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ឬតុលាការកាត់ទោសមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហម ដែលជាវិធានការរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងកម្ពុជាទោះបីជាតុលាការនេះ មានបញ្ហាលើប្រព័ន្ធដំណើរការមួយចំនួនយ៉ាងណាក៏ដោយ។ តុលាការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម បានបង្កើតដំណើរការផ្លូវច្បាប់មួយ ទៅលើគោលនយោបាយ ស្ថានភាពការណ៍ និងព្រឹត្តិការណ៍ក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម។ តុលាការនេះបានផ្តល់សក្ខីកម្មចុងក្រោយទៅលើការតស៊ូជម្នះ នៅក្នុងបញ្ហាប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា។ តាមរយៈការឆ្លើយតបនេះ តុលាការកាត់ទោសមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់

ខ្មែរក្រហម ជះឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងទៅលើការអភិវឌ្ឍចំពោះប្រទេសដែលបន្តមានវិបត្តិនៅក្រោយសង្គ្រាមមួយនេះ។ ប៉ុន្តែសមត្ថភាពតុលាការកាត់ទោសមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហមនៅមានកម្រិតនៅឡើយ ហើយវាមិនបានទទួលជោគជ័យទាំងស្រុងដូចការរំពឹងទុកជាមុន។ ប៉ុន្តែ បេសកកម្មចម្បងក្នុងការស៊ើបអង្កេតយុត្តិធម៌យ៉ាងទូលំទូលាយរបស់តុលាការ មិនបានបញ្ចប់នោះទេ ទោះបីតុលាការបញ្ឈប់ដំណើរការយ៉ាងណាក៏ដោយ។ តុលាការមានសិទ្ធិគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីសម្រេចគោលដៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតការពិត និងការព្យាយាមអភិរក្សប្រវត្តិសាស្ត្រដែលស្ថិតក្រោមស្វាគមន៍យុត្តិធម៌។ គោលដៅទាំងនេះអាចសម្រេចបានដោយសារការស្រាវជ្រាវ និងការប្រមូលភស្តុតាងប្រវត្តិសាស្ត្រ ការរំលឹករឿងរ៉ាវឡើងវិញ និងចុងក្រោយគឺការចងចាំអំពីការខិតខំប្រឹងប្រែងនានា តាមរយៈការអប់រំ ការថែរក្សាទីតាំងប្រវត្តិសាស្ត្រ និងការយល់ដឹងរបស់សាធារណជន។ តុលាការមិនមែនជាអាជ្ញាកណ្តាលកាត់សេចក្តីតែមួយ ទៅលើប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមនោះទេ ហើយក៏មិនមែនជាកត្តាដែលកំណត់ទៅលើរឿង ដែលបាន

កើតឡើងនោះដែរ។ បន្ថែមពីលើនេះ រឿងរ៉ាវជីវិតរបស់អ្នករស់រានមានជីវិតពីសម័យខ្មែរក្រហម ក៏មានសារសំខាន់ដូចកំណត់ត្រាក្នុងតុលាការដូច្នោះដែរ។ សង្គមនេះមិនគួរចាត់ទុកការកាត់ទោសមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហមជាភាពជោគជ័យក្នុងការស៊ើបអង្កេតយុត្តិធម៌នោះទេ។ យុត្តិធម៌កើតឡើងពីការខិតខំប្រឹងប្រែងគ្រប់បែបយ៉ាងរបស់សង្គមមួយ រួមនឹងបុគ្គលម្នាក់ៗ។ យុត្តិធម៌ពិតប្រាកដកើតឡើងពីការប្រឈមមុខ ក្នុងគ្រប់ទម្រង់ចំពោះអតីតកាលរបស់ខ្លួនឯង។ យើងត្រូវតែប្រឈមមុខចំពោះប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏យោធន៍យោធន៍នេះ ហើយមានតែការរួបរួមគ្នារបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ ដែលអាចក្លាយទៅជាឆ្លងមួយ ទើបយើងអាចទប់ស្កាត់របបនេះមិនឲ្យកើតឡើងជាថ្មីម្តងទៀត។

តាមរយៈការប្រឈមមុខចំពោះប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏អាប់អួរខ្ញុំលែងជាជនរងគ្រោះនៃរបបប្រល័យពូជសាសន៍ទៀតហើយ។ ខ្ញុំឈ្មោះ ឆាន់ យុ។

ឆាន់ យុ
នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ប្រជាជនលក់ផ្លូវក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

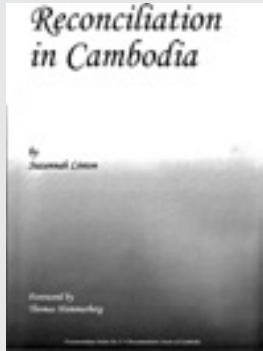
ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

«ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ» របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានបើកបម្រើជូននិស្សិត អ្នកស្រាវជ្រាវ បុគ្គលិក រាជការ និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងបុគ្គលទាំងឡាយដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍វិវឌ្ឍរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុង តុលាការកម្ពុជា ឬសាលាក្តីខ្មែរក្រហម។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាកន្លែងប្រមូលផ្តុំ និងបង្កើនឯកសារអំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានច្រើនបំផុត។ ឯកសារនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានប្រភេទ ប្រភេទឯកសារទីមួយគឺឯកសារជាក្រដាសសន្លឹកដែលមានចំនួន ដិតមួយលានទំព័រ។ ប្រភេទឯកសារទីពីរគឺ ជាបទសម្ភាសន៍ដែលបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចុះទៅធ្វើសម្ភាសន៍ ជាមួយជនរងគ្រោះ និងអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម។ ប្រភេទឯកសារទីបីគឺជារូបថតទាក់ទងទៅនឹងសម័យខ្មែរក្រហម។ ប្រភេទឯកសារទីបួនគឺជាឯកសារទាក់ទងទៅនឹងការធ្វើផែនទីរណ្តៅសាកសព និងទីតាំងសម្លាប់របស់ខ្មែរក្រហម និងឯកសារ ទីប្រាំគឺជាខ្សែភាពយន្តឯកសារដែលបានផលិតឡើងក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និងសម័យក្រោយមកទៀត។

តាមរយៈការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ សាធារណជនអាចនឹងស្រាវជ្រាវឯកសារទាំងនេះបាន។ ឯកសារខ្លះទៀត រួមមាន៖ ប្រវត្តិរូបកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ចម្លើយសារភាព កំណត់ហេតុរបស់បក្ស ទូរលេខឆ្លើយឆ្លងព័ត៌មានដែលបានមកពី ការសម្ភាសន៍ជាមួយអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងទិន្នន័យកន្លែងស្លាប់ពីរណ្តៅសាកសព ទីតាំងកុក និងបូជនីយដ្ឋាន ប្រល័យពូជសាសន៍។

ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈមានទីតាំងនៅអគារលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុខាងកើតមានឯករាជ្យ។ ការិយាល័យ របស់យើងបើកជូនសាធារណៈជនពីថ្ងៃច័ន្ទដល់ថ្ងៃសុក្រ ពេលព្រឹកពីម៉ោងប្រាំបី ដល់ម៉ោង១២ និងពេលរសៀលពីម៉ោង២ ដល់ម៉ោង៥។ ប្រសិនបើអស់លោកអ្នកមានចម្ងល់ ឬចង់រៀបចំព្រឹត្តិការណ៍ជាក្រុមណាមួយ សូមទាក់ទងបុគ្គលិករបស់យើង មី បូរី តាមរយៈទូរសព្ទលេខ ០២៣ ២១១ ៨៧៥ ឬអ៊ីម៉ែល truthborey.m@dccam.org។

លី ដែន ហៅ សំរិត អតីតអនុលោមនាធិការយោធា ភូមិភាគបូព៌ា (២០៣)

ជកស្រង់ចេញពីឯកសារចម្លើយសារភាព J00041

លី ដែន ហៅ សំរិត អតីតមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ផ្នែកយោធានៅភូមិភាគបូព៌ា (២០៣) ដំបូងទីពីរ បន្ទាប់ពី ចាន់ ចក្រី ដែលជាអតីតលេខាធិការលេខ១៧០ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចោទប្រកាន់ថាបានធ្វើសកម្មភាពក្បត់បង្អង់ និងត្រូវចាប់ខ្លួនបញ្ជូនមកមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ នៅក្នុងខែមិថុនាឆ្នាំ១៩៧៦។ ខាងក្រោមគឺជាសេចក្តីសង្ខេបចម្លើយសារភាពរបស់លី ដែន ហៅ សំរិត ៖

លី ដែន មានទីកន្លែងកំណើតនៅកម្ពុជាក្រោម (សព្វថ្ងៃប្រទេសវៀតណាមភាគខាងត្បូង) ហើយបានមករៀននៅ ភ្នំពេញអំឡុងឆ្នាំ១៩៥២ ឬ១៩៥៣ ជាមួយ ស៊ីន សារី, សំ យ និង វិញ គ្រឿង រហូតបានប្រឡងជាប់ទីបួមក្នុងអាយុ២០ឆ្នាំ នៅឆ្នាំ១៩៥៦។

នៅពេលវិស្វកម្មកាល លី ដែន បានមកលេងវត្តខណ្ឌលោម និងជួបជាមួយ វិញ គិញ (ប្រធានកុដិលេខ៣២) និង ឈូក ដែលស្នាក់នៅក្នុងកុដិលេខ៣២។ វិញ គិញ បានបង្កើតប្រាប់ លី ដែន អំពីផែនការរបស់លោកស៊ីង ឌឹកថាញ់ និងក្រុមរបស់ខ្លួនមានទំនោរខាងលោកសេរីនិងចង់ឲ្យទឹកដីកម្ពុជាក្រោមមកក្លាយជាមួយកម្ពុជាលើ តាមរយៈការបង្កើតរបបដឹកនាំក្នុងប្រទេសកម្ពុជាបែបសាធារណរដ្ឋដូចប្រទេសអាមេរិក។ វិញ គិញ បានបន្តទៀតថាទាល់តែដឹកនាំ ប្រទេសបែបអាមេរិកទើបប្រទេសរីកបានចម្រើនឆាប់រហ័ស មិនដូចការដឹកនាំតាមបែបកុម្មុយនិស្ត ដែលធ្វើឲ្យប្រជាជនហូបមិនគ្រប់គ្រាន់នោះទេ។ បក្ខពួករបស់ ឈូក បានរៀបចំផែនការបែងចែកកម្លាំងជាពីរ គឺមួយចូលខាងអាមេរិកដោយបើកចំហរនិងមួយទៀតបង្កប់ខ្លួនឲ្យដឹកនាំ និងធ្វើសកម្មភាពជាមួយ

អង្គការបដិវត្តន៍។ កម្លាំងដែលចូលយ៉ាងដឹកនាំជាមួយបដិវត្តន៍នោះ ក៏បានបែងចែកជាពីរផ្នែកទៀតគឺ មួយផ្នែកបង្កប់នៅក្នុងអង្គការបដិវត្តន៍កម្ពុជា រួមមាន បៃ ជាប្រធាន, ឈូក អនុប្រធាន និង ស៊ីម៉ុន (ហៅ ម៉ុន) ជាសមាជិក។ ចំណែកមួយផ្នែកទៀត បានបង្កប់ខ្លួននៅក្នុងអង្គការបដិវត្តន៍វៀតណាម រួមមាន វិញ គិញ និង អាចារ្យ បុន្យ បន្ទាប់ពីបានទទួលព័ត៌មានទាំងនេះពី ឈូក ហើយ លី ដែន បានធ្វើដំណើរទៅលេងស្រុកកំណើតនៅកម្ពុជាក្រោម ជាមួយកូនសិស្សផ្សេងទៀតដែលមានស្រុកកំណើតជាមួយគ្នា លី ដែន និងអ្នកទាំងអស់គ្នាបានធ្វើដំណើរ ដោះខ្លួនចេញពីភ្នំពេញទៅព្រៃនគរ រួចទៅទីរួមខេត្តបាត់ដំបង (ពលលាវ) និងបន្តដំណើរចេញពីទីរួមខេត្តបាត់ដំបង ទៅភូមិកំណើតនៅភូមិព្រៃជាប់ (ភូមិព្រៃជាប់ស្ថិតនៅក្នុងខេត្ត បាត់ដំបង ប្រទេសវៀតណាម)។ លី ដែន បានស្នាក់នៅផ្ទះបាន២ទៅ៣ថ្ងៃ ក៏ឆ្លៀតពេលទៅជួបជាមួយ អាចារ្យ យាន តាមដំណើរដើមទងដែល វិញ គិញ បានផ្តាំឡើង បន្ទាប់មក លី ដែន បានចូលទៅវត្តទេពារាម (ក្នុងភូមិព្រៃជាប់) ដើម្បីជួបសួរសុខទុក្ខព្រះគ្រូចៅអធិការវត្ត ដែលតែងតែជួយផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ឲ្យ លី ដែន បានឡើងមករៀនសូត្រនៅភ្នំពេញ និងបានក្លាយជាសភាពការណ៍នយោបាយរបស់ប្រជាជននៅក្នុងភូមិព្រៃជាប់ផង។ បន្ទាប់មក លី ដែន បានដឹងពីស្ថានភាព របស់អ្នកភូមិព្រៃជាប់ ដែលអាមេរិកបានធ្វើនយោបាយឲ្យប្រជាជនទាំងនោះគាំទ្រចំពោះប្រធានាធិបតី ង៉ា ឌីញយៀម នៃប្រទេសវៀតណាមខាងត្បូង។ លី ដែន បានរាយការណ៍ប្រាប់ វិញ គិញ អំពីស្ថានភាពរបស់អ្នកភូមិព្រៃជាប់ និងជួយធ្វើស្រែទឹកពុកម្តាយរហូតដល់ពេល

ខ្លួនត្រូវត្រឡប់មកបន្តការសិក្សានៅភ្នំពេញវិញ។

នៅឆ្នាំ១៩៥៧ ក្រសួងសិក្សាធិការចេញសេចក្តីចាត់តាំងឲ្យ លី ដែន ទៅបង្រៀននៅអនុវិទ្យាល័យកុសមៈក្រុងក្រចេះ។ មុនចេញដំណើរទៅក្រចេះ លី ដែន បានទៅជួបល្អូក នៅវត្តខណ្ឌលោមម្តងទៀតហើយ ល្អូក បានណែនាំឲ្យ លី ដែន ពង្រីកឥទ្ធិពលក្នុងវង្សកូនសិស្ស និងប្រជាជនដោយសម្តែងអាកប្បកិរិយាសុភាពរាបសារ ចេះគិតគូរ កូន

មានគំនិតចង់រៀនសូត្រឲ្យបានខ្ពស់ដោយលែងខ្វល់ពីបដិវត្តន៍តទៅទៀត។

នៅឆ្នាំ១៩៥៨ លី ដែន បានយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការរៀនភាសាបារាំង។ នៅដើមឆ្នាំ១៩៥៩ លី ដែន បានស្នាក់ជាន់លុយចំនួន៤.០០០រៀល ដើម្បីជាថ្លៃឲ្យលី ដែន បានផ្លាស់ទៅបង្រៀននៅភ្នំពេញ។ ដែន មានគោលបំណងចង់បង្រៀននៅសាលាល្អល្អនាពេលល្ងាច និងមានពេលត្រៀមប្រឡង

យោធាខ្មែរក្រហមក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

សិស្សក្រីក្រខ្វះខាត និងឲ្យ លី ដែន មានការប្រយ័ត្នខ្ពស់ចំពោះខ្មាំង(មន្ត្រីរដ្ឋការរបស់សម្តេចសីហនុ)ហើយត្រូវឆ្លៀតមើលកាសែត និងមើលសៀវភៅខាងចម្រើនផង។ ពេលទៅដល់ក្រចេះ លី ដែន បានខិតខំអនុវត្ត តាមការណែនាំរបស់ល្អូក បានមួយឆ្នាំ។ នៅចុងឆ្នាំ១៩៥៧ នេះដែរ លី ដែន បានស្រឡាញ់ កូនស្រីអ្នកខេត្តក្រចេះម្នាក់តែដណ្តឹងមិបាន។ មូលហេតុនេះបានធ្វើឲ្យ លី ដែន វិលវល់ក្នុងអារម្មណ៍ ហើយ

ជាសាស្ត្រាចារ្យ។ តែអកុសល លី ដែន មិនបានមកបង្រៀននៅភ្នំពេញទេ គឺត្រូវបានផ្លាស់មកបង្រៀននៅសាលាកំពង់កន្ទួតក្នុងខេត្តកណ្តាលជំនួសវិញ។

នៅឆ្នាំ១៩៦០ លី ដែន ត្រូវបានបញ្ជូនទៅរដ្ឋហាវ៉ៃសហរដ្ឋអាមេរិករយៈពេល ៣ខែ តាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងក្រសួងសិក្សាធិការ និងចក្រពត្តិអាមេរិក។ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅស្វែងរកកិច្ចសិក្សានេះរួមមាន ឈ្មោះ វ៉ង់ សាវ៉ែត, អ៊ូ សន,

ហួត គឺមហាសី, លី ដែន និង ឌី ទូច។ នៅពេលត្រូវបំបែកពី សហរដ្ឋអាមេរិកវិញ លី ដែន បានទៅជួបជាមួយក្រុមម្នាក់ ឈ្មោះ ចៅ ហៀន ធ្លាប់បង្រៀននៅក្រចេះជាមួយគ្នា ហើយ ហៀន ទើបតែប្រឡងជាប់ជាសាស្ត្រាចារ្យផ្នែកភាសាអង់- គ្លេស។ លី ដែន ទៅជួប ហៀន ក្នុងគោលបំណងចង់សួរ ពីវិធីសាស្ត្រនៃការសិក្សា និងសៀវភៅដែលគួរអានដើម្បី ប្រឡងជាប់ជាសាស្ត្រាចារ្យ។

នៅឆ្នាំ១៩៦១ លី ដែន បានប្រឡងជាប់ចូលរៀនដើម្បី ក្លាយជាសាស្ត្រាចារ្យតាមការណែនាំរបស់ ហៀន។ នៅថ្ងៃ មួយក្នុងឆ្នាំ១៩៦១នេះដែរ ដែន មានក្មួយជីដូនមួយ ឈ្មោះ គ្រាន់ ថា មានឋានៈជានាយទាហានគត្រយោងពាក់ស័ក្តិពា បានបបួល ដែន ទៅលេងផ្ទះ ឈ្មោះ ម៉ិល ការីន ជាចាងហ្វាន កាសែត «សំឡេងអព្យាក្រឹត»។ ម៉ិល ការីន បានគិតថា ដែន ជាខ្មែរសេរី និងបានចុះផ្សាយក្នុងកាសែតអព្យាក្រឹតថា លី ដែន ជាខ្មែរសេរី។ រឿងនេះបានធ្វើឲ្យ ដែន ក្លាយជាមនុស្ស មិនល្អក្នុងក្រសែភ្នែក គ្រូបង្រៀន សិស្ស និង និស្សិត។ នៅឆ្នាំ១៩៦២ លី ដែន បានរៀបការប្រពន្ធដែលមានមុខ របរជាគ្រូបង្រៀនដូចគ្នា។

នៅឆ្នាំ១៩៦៣ លី ដែន បានប្រឡងបញ្ចប់និងក្លាយ ជាសាស្ត្រាចារ្យ។ ដែន បានអនុវត្តម្តាយក្មេកឲ្យជួយសុំ ម៉ុក ប៉េងចេង កុំឲ្យបញ្ជូនខ្លួនទៅបង្រៀននៅសាលាឆ្ងាយដើម្បី ខ្លួនបានបន្តរៀនសូត្រខ្ពស់តទៅទៀត។ លី ដែន ត្រូវបាន ចាត់តាំងឲ្យបង្រៀននៅអនុវិទ្យាល័យទួលគោក។ នៅពាក់ កណ្តាលឆ្នាំ១៩៦៣ លី ដែន ត្រូវបានឈ្មោះ ដួង សារិន ផ្លាស់ឲ្យទៅបង្រៀននៅមហាវិទ្យាល័យសិល្បៈ និងមុខរបរ។ នៅទីនោះ លី ដែន ក៏បានស្គាល់ឈ្មោះ ព្រំ សង្ហារ ជាគ្រូ បង្រៀនភាសាអង់គ្លេស។ ព្រំ សង្ហារ ជាសាស្ត្រាចារ្យម្នាក់ ដែលមានគ្រូ និង និស្សិតស្គាល់ច្រើន។ លី ដែន បានព្យាយាម ទំនាក់ទំនងជាមួយ ព្រំ សង្ហារ ដើម្បីឲ្យខ្លួនមានប្រជាប្រិយ ភាពឡើងវិញ។ នៅខណៈពេលនោះក៏កើតមានចលនារំដោះ ខ្មែរកម្ពុជាក្រោម លី ដែន ក៏មានចិត្តចង់ចូលរួមជាមួយដែរ

ប៉ុន្តែ លី ដែន បានយល់ឃើញថា ត្រូវពិនិត្យមើលឲ្យច្បាស់ ថាជាចលនាស្នេហាជាតិពិតប្រាកដឬយ៉ាងណា និងត្រូវដឹង ថាអ្នកណាជាមេដឹកនាំ។ បន្ទាប់ពីបានដឹងថាចលនានេះជា របស់ពួកមេទាហាន និង លន់ នល់ នោះ លី ដែន បានចាប់ផ្តើម ដកខ្លួនចេញ។

ឆ្នាំ១៩៦៤ ព្រំ សង្ហារ ចាប់ផ្តើមទុកចិត្ត និង ណែនាំ លី ដែន ឲ្យទិញសៀវភៅអាន ឬក៏ខ្ចីសៀវភៅរបស់ខ្លួន អាន ទាក់ទងជាមួយការតស៊ូ។ នៅពេលមានប្រជុំធំៗ ដូចជាប្រជុំ បុគ្គលិកសិក្សា,ប្រជុំសមាគមសាស្ត្រាចារ្យ ព្រំ សង្ហារ តែង តែយក លី ដែន ទៅជាមួយហើយបានធ្វើឲ្យ គ្រូ និង សាស្ត្រា ចារ្យមួយចំនួនចាប់ផ្តើមមានជំនឿទុកចិត្តលើ លី ដែន ថាជា សាស្ត្រាចារ្យចម្រើនមួយរូបដែរ។

ក្រោយមកនៅឆ្នាំ១៩៦៧ ព្រំ សង្ហារ បានឧទ្ទេសនាមឲ្យ លី ដែន មកបង្រៀននៅសាលាកម្ពុជបុត្រា។ ព្រំ សង្ហារ បាន ឧទ្ទេសនាម លី ដែន ឲ្យចាងហ្វានសាលាកម្ពុជបុត្រឲ្យឈ្មោះ គឹម យៀម បានស្គាល់ និងយល់ព្រមទទួលយក ដែន ឲ្យចូល បង្រៀន។ ដំបូង លី ដែន ធ្វើជាគ្រូបង្រៀនភាសាបារាំង តែ ដោយសារខ្វះគ្រូ ដែន ក៏បានបង្រៀនភាសាអង់គ្លេសទៀត។ លី ដែន បង្រៀនបានមួយរយៈពេល ផន ដែលជាគ្រូនៅ សាលាកម្ពុជបុត្របានប្រាប់ ដែន ថាសាលានេះខ្វះនឹងបិទ ឆាប់ៗនេះហើយ។ បើដូច្នេះយើងប្រាកដជាមិនមានមុខរបរ អីទៀតទេ។ លី ដែន បានឲ្យយោបល់រៀនបើកឡាន អាចសុំ ឈ្នួលបើកឡានឲ្យអ្នកធំៗ ហើយឆ្ងាយស្រួលធ្វើសកម្មភាព ខាងចម្រើនផង។ បន្ទាប់មក ដែន បានបង្រៀន ផន និង សាម៉ឺន ឲ្យចេះបើកឡាន។

នៅឆ្នាំ១៩៦៨ លី ដែន បានឃើញសិស្សម្នាក់នៅ សាលាសិស្សៈ និងមុខរបរឈ្មោះ ឈុត មានសកម្មភាពល្អ និងចម្រើន។ ឈុត បានប្រាប់ ដែន ថាខ្លួនមានកម្លាំងមនុស្ស មួយក្រុម ដើម្បីធ្វើកិច្ចការបាចលិខិតប័ណ្ណ ប៉ុន្តែក្រោយមក ប៉ុលសែនបានចាប់ ព្រំ សង្ហារ ដោយយកទៅចាក់ផ្សាយតាម វិទ្យុ និងចុះផ្សាយតាមកាសែត ថាមានសាស្ត្រាចារ្យនៅសា

លាសិល្បៈ និងមុខរបរ បានជួយឧបត្ថម្ភដល់ក្រុមនេះទៀតផង។ នៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៦៧ លី ដែន បានគេចខ្លួនទៅនៅតំបន់២៣ តាមកំពោតព្រៃក្បែរព្រំដែនកម្ពុជា-វៀតណាម ដោយសារខ្លាចប៉ូលីស តាមដានចាប់ខ្លួនទៀត។ ខណៈពេលដែល លី ដែន ស្នាក់នៅក្នុងតំបន់២៣ដំបូង ខ្មែរក្រហមបានចាត់តាំងឲ្យប្រចាំការនៅមូលដ្ឋានដូចជាជួយរកទុស និងបង្រៀនកម្មាភិបាល និងយុវជនដែលមិនទាន់ចេះអក្សរ។ លី ដែន បានខិតខំកំសាន្តខ្លួននឹងអានឯកសារបំបាត់ដែលអង្គការ និងអតីតកូនសិស្សនៅភ្នំពេញផ្តល់ឲ្យ រួមមានសង្គ្រាមប្រជាជន, ស្វ័យទិទៀន និងប្រសាសន៍ផ្សេងៗរបស់ប្រធានម៉ៅសេទុង។ បន្ទាប់ពីស្នាក់នៅក្នុងតំបន់២៣ បានរយៈពេលបីខែមកកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមមានការទុកចិត្តលើ លី ដែន និងបង្រៀនឲ្យ លី ដែន អាចចុះទៅយោសនានយោបាយ ចំពោះអ្នកភូមិនៅពេលយប់ៗ នៅពេលនោះមានឈ្មោះ សាខន ជាលេខាតំបន់២៣។ ក្នុងពេលស្នាក់នៅក្នុងតំបន់២៣ លី ដែន បានស្គាល់កម្មាភិបាល៣នាក់ គឺអតីតកូនសិស្សរបស់ខ្លួននៅសាលាកម្ពុជបុត្រឈ្មោះ ទន់ ជាលេខាស្រុកមានជ័យថ្មី តំបន់២៣, ឈ្មោះ រាជ ជន ក្រោយមកបានក្លាយជាលេខាគណៈពលទី៤ ភូមិភាគបូព៌ា និង ឈ្មោះ លី វ៉ាយ ជាក្មួយជីដូនមួយរបស់ លី ដែន។

ប្រហែលជានៅខែឧសភា ឬ មិថុនា ឆ្នាំ១៩៦៩ អង្គការបានចាត់តាំងឲ្យ ដែន ឡើងទៅភូមិភាគបូព៌ា (២០៣)។ មុនពេលធ្វើដំណើរទៅកាន់ភូមិភាគ២០៣ ដែន ក៏បានឃើញឈូក ទៅដល់តំបន់២៣ដែរ។ ដែន បានឆ្លៀតជួបជាមួយឈូក ហើយ ឈូក បានធ្វើការណែនាំឲ្យខិតខំកំសាន្តខ្លួន និងធ្វើយ៉ាងណាកុំឲ្យបែកការណ៍។ ពេលទៅដល់មន្ទីរភូមិភាគ២០៣ខ្មែរក្រហមបានចាត់ចែងតាមផ្នែករួមមាន៖ រាជ ជន, លី វ៉ាយ និង សាខន ទទួលខាងកងទ័ពរបស់ភូមិភាគ។ ទន់ ទទួលខាងមន្ទីរពេទ្យ។ ចំណែក លី ដែន ត្រូវនៅមន្ទីរភូមិភាគ និងទទួលខាងរោងពុម្ពរួមមានសរសេរឯកសារ, សរសេរលិខិតប័ណ្ណ, បកប្រែឯកសារពេទ្យ និងឯកសារយោធាពីភាសា

វៀតណាមមកជាភាសាខ្មែរ។

នៅខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧០ លី ដែន បានទៅបើកវត្តរៀនសូត្រនៅតាមអង្គភាពកងអនុសេនាធំបានមួយវត្ត អង្គការក៏បានហៅតាត់ឲ្យទៅចូលរួមសន្និបាតភូមិភាគ។ សន្និបាតភូមិភាគមិនទាន់ចប់ស្រួលបួលផង សោ យ៉ាន់ (ហៅ សោ ភឹម) លេខាភូមិភាគ២០៣ បានចាត់តាំងឲ្យ ម៉ុន, ជាក តាត និង លី ដែន ទៅបើកវត្តយោធាភូមិភាគ ដោយអញ្ជើញកម្មាភិបាលយោធាមកពីគ្រប់អង្គភាពយោធារបស់តំបន់ និងភូមិភាគឲ្យមកចូលរៀនវត្តនេះ។ ខណៈពេលនោះ ម៉ុន (ជំនាន់តស៊ូ កែវ សំណាង) ទទួលជាប្រធាន, ជាក តាត ជាអនុ និង លី ដែន ជាសមាជិកគណៈសាលា។ ដល់ពេលដិតបិទវត្តឈ្មោះ សោ យ៉ាន់ បានហៅ លី ដែន ទៅជួបហើយណែនាំពីលក្ខន្តិកៈរបស់បក្សហើយឲ្យ ដែន ធ្វើប្រវត្តិរូប។ នៅថ្ងៃទី២០ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧០ សោយ៉ាន់ បានបញ្ចូល លី ដែន ជាបេក្ខជនត្រៀមដោយមានឈ្មោះ ជាក តាត ជាអធិបតី, ឈ្មោះ សា ជាអ្នកទទួលនាមទី១ និង ឈ្មោះ សែ សារិន ជាអ្នកទទួលនាមទី២ ហើយ សោ យ៉ាន់ ជាអ្នកត្រួតពិនិត្យមើលប្រវត្តិរូប លី ដែន ដោយផ្ទាល់តែ ដែន មិនបានរាយការណ៍រឿងឲ្យបង្គប់ជាមួយ ឈូក, បៃ និង ម៉ុន ទេ។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧០នេះដែរ លី ដែន បានឡើងជាប្រធានសាខាយោធា ចក្រី បានឡើងជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការយោធាភូមិភាគ ឈ្មោះ សុខ ប្រធានយោធាតំបន់២៥។

នៅពេលសន្និបាតបំណប់ឆ្នាំ១៩៧១ របស់ភូមិភាគអង្គការ បានសម្រេចចាត់តាំងគណៈកម្មាធិការយោធាភូមិភាគ។ នៅពេលនោះ សោ ភឹម ជាប្រធាន, ម៉ុន ជាអនុ និង ចក្រី ជាសមាជិក។ នៅដើមឆ្នាំ១៩៧២ លី ដែន បានឡើងជាស្នងការនយោបាយសាលា បណ្តុះបណ្តាលយោធាភូមិភាគ២០៣។

នៅឆ្នាំ១៩៧៣ អង្គការបានរៀបចំគណៈកម្មាធិការយោធាថ្មី ដោយ លី ដែន និង ឡេង (ភាគខាងជើង) ឡើងជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការយោធាភូមិភាគ និងបានបែង

បែកការកិច្ចដូចខាងក្រោម ៖ ម៉ុន,ចក្រី, ត្រូវចុះសមរភូមិ។ ដែន ទទួលខាងចាត់តាំងគោលនយោបាយផ្សេងៗ និងកាលណាចាំបាច់ត្រូវចុះទៅសមរភូមិដែរ។ ឡើង ត្រូវទទួលខាងសាលាយោធា ហើយពេលចាំបាច់ត្រូវតែចុះទៅសមរភូមិដែរ។ ប៉ុន្តែដោយ ឡើង ត្រូវចុះទៅសមរភូមិជាប់ ដូច្នេះខាងសាលាក៏ត្រូវ ដែន ទទួលបន្ទុកទៀត។

តាមបញ្ជាសម្ងាត់របស់ សោ យ៉ាន់ និង ឈូក បានបញ្ជាឲ្យ ម៉ុន, លី ដែន និង ចក្រី រៀបចំកម្មវិធីស្នូលខាងក្រោមធ្វើលិខិតប័ណ្ណប្រឆាំងបដិវត្តន៍។ កិច្ចការនេះត្រូវធ្វើតែយ៉ាងណាកុំឲ្យបែកការណ៍ ហើយ ឈូក បានបញ្ជាឲ្យធ្វើលិខិតប័ណ្ណនៅក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៤ គោលបំណងក្នុងការបាចលិខិតប័ណ្ណនេះគឺបង្កអុកអុក ធ្វើឲ្យប្រជាជនលែងមានការទុកចិត្តលើបដិវត្តន៍ និងធ្វើឲ្យប្រជាជនទុកចិត្តលើកម្មវិធីថ្មីដែលដឹកមកដល់។ នៅចុងខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៤ មានបើកមហាសន្និបាតយោធាត្រៀមបើកមហាប្រយុទ្ធវាយខ្មាំង។ មហាសន្និបាតនេះមានការអញ្ជើញគ្រប់លេខាធិការ៖ សេនាតូចរបស់ភូមិភាគ

រហូតដល់គណៈយោធាទាំងអស់ ចំណែកខាងតំបន់ក៏បានអញ្ជើញឲ្យចូលរួមមានលេខា, អនុលេខា និងសមាជិកគណៈកម្មាធិការយោធាតំបន់។ សោ យ៉ាន់ បានប្រគល់ភារកិច្ចឲ្យ លី ដែន ទទួលខាងសមរភូមិទន្លេបិទ (ខាងកើតទល់មុខក្រុងកំពង់ចាម) និងសមរភូមិក្រោយផងដែរ។

ក្រោយពេលជ័យជម្នះ ១៧ មេសា ១៩៧៥ មានប្រជុំគណៈកម្មាធិការភូមិភាគយោធាជាថ្មីតាមការសម្រេចរបស់គណៈ៨៧០។ ដោយមានការចាត់តាំងសមាសភាពគណៈកម្មាធិការយោធាភូមិភាគរួមមាន៖ សោ យ៉ាន់ លេខាភូមិភាគបូព៌ា ជាប្រធានគណៈកម្មាធិការ, ចាន់ អនុលេខាភូមិភាគជាអនុប្រធានគណៈកម្មាធិការ។ ចំណែក ឈូក, ម៉ុន និង លី ដែន ជាសមាជិក គណៈកម្មាធិការ។ នៅក្នុងគណៈកម្មាធិការយោធាភូមិភាគបូព៌ា ក៏មានចាត់តាំងគណៈកម្មាធិការ សេនាធិការភូមិភាគ ដែលរួមមានម៉ុន ជាលេខាសេនាធិការ, លី ដែន ជាអនុលេខាសេនាធិការ និង សា ជាសមាជិកសេនាធិការ។ តាមសេចក្តីសម្រេចក្នុងពេលប្រជុំនោះដែរ គឺគណៈសេនា

យោធាខ្មែរក្រហមប្រយុទ្ធនៅលើសមរភូមិ

ធិការត្រូវទៅបោះទីតាំងនៅក្រុងព្រៃវែង។

នៅក្នុងខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៥ ឈូក បានហៅសមាជិក ទៅប្រជុំពិភាក្សាពីផែនការថ្មី ដើម្បីដណ្តើមរដ្ឋអំណាចទីក្រុង ភ្នំពេញពីអង្គការបដិវត្តន៍រួមមាន ម៉ុន, ឈូក, ចក្រី និង លី ដែន នៅព្រៃប្រងក្នុងស្រុកបាង្គា ដែនការនោះ ចក្រី ត្រូវ ទទួលដឹកនាំបញ្ជាករកងពលលេខ១ និងកងពលលេខ២ ដើម្បី វាយដណ្តើមយកទីក្រុងភ្នំពេញ ហើយបើមានលទ្ធភាពត្រូវ ពង្រីកជ័យជម្នះទៅមុខទៀត។ ម៉ុន ត្រូវទទួលដឹកនាំបញ្ជាករ កងពលទី៣ និងកងទ័ពតំបន់២៣ តំបន់២៤ និងតំបន់២២ ដើម្បីវាយដណ្តើមតំបន់២៥ហើយបើមានលទ្ធភាពពង្រីកទ័ព ចូលទៅក្នុងភូមិភាគនិរតីបន្តទៀត។ ប៉ុន្តែបើខាងភ្នំពេញជួប ការលំបាក ម៉ុន ត្រូវត្រៀមកម្លាំងជួយទៅខាងភ្នំពេញជា ចាំបាច់។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ម៉ុន ក៏ត្រូវទទួលដឹកនាំបញ្ជាករ ជើងទឹក និងកងវរសេនាធំកាំភ្លើងធំ ដើម្បីត្រៀមជួយខាង ភ្នំពេញដែរ។ ចំណែក លី ដែន ត្រូវទទួលដឹកនាំបញ្ជាករកងពល ទី៤ កងរថក្រោះ, កងទ័ពតំបន់២០ និងតំបន់២១ ដើម្បី ដណ្តើមទីក្រុងកំពង់ចាម ហើយបើមានលទ្ធភាពពង្រីកទៅ ដល់ភូមិភាគទន្លេទៀត។ ប្រសិនបើភ្នំពេញជួបការលំបាក លី ដែន ក៏ត្រូវត្រៀមកម្លាំងជួយភ្នំពេញដែរ។ នៅក្នុងផែនការ នេះ គឺចាំបាច់ត្រូវដណ្តើមភ្នំពេញឲ្យបានបើទោះត្រូវប្រើ កម្លាំងទាំងអស់ក៏ដោយ។

នៅដើមខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៦ ឈូក បានទៅផ្ទះ ម៉ុន នៅខេត្តព្រៃវែង និងបានហៅ លី ដែន ទៅចូលរួមប្រជុំដាក់ ផែនការរៀបចំការចាប់ខ្លួនកម្មាភិបាលមជ្ឈិមដោយសម្ងាត់ ប្រើអាវុធ ដណ្តើមទីក្រុងភ្នំពេញ ដើម្បីឲ្យ សោ យ៉ាន់ ឡើង គ្រប់គ្រងទូទាំងប្រទេស។ ចក្រី និងកម្មាភិបាលស្នូលត្រូវ តាមដានសភាពការណ៍ និងឆក់យកទឹកសសសប្រេចភារកិច្ច ឲ្យបានក្នុងខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៦នេះ។ ប្រសិនបើមិនបាន សម្រេចក្នុងខែមិថុនានេះទេ ត្រូវបន្តអនុវត្តផែនការនេះរហូត បានសម្រេចភារកិច្ច។ ក្នុងការចាប់ខ្លួនកម្មាភិបាលមជ្ឈិមនេះ ត្រូវប្រើកម្លាំងពិសេសរបស់ ចក្រី វិធីទី១ដោយតាមដានទី

កន្លែងដែលបងលេខ១ និងបងលេខ២ ស្នាក់នៅចាប់នៅក្នុង ផ្ទះពេលយប់ ឬពេលថ្ងៃ។ វិធីទីពីរ ប្រសិនបើចាប់នៅផ្ទះមិន បានទេ ចាប់នៅក្នុងពិធីបុណ្យណាដែលមានបងលេខ១ និង បងលេខ២ចូលរួម ពិសេសបុណ្យខួបចាត់តាំងកងទ័ពកាំភ្លើង ធំរបស់ភូមិភាគជាដើម។ ទឹកសទី៣ ឆក់ទឹកសពេលប្រជុំ គណៈមជ្ឈិមបើកទូលាយ ឬសន្និបាតសេដ្ឋកិច្ចបើកទូលាយ ដែលមានបងលេខ១ និងបងលេខ២ អញ្ជើញទៅហើយមាន បង សោ យ៉ាន់ ឬ ចក្រី អាចដឹង។ ទន្ទឹមនេះ ចក្រី ទទួល ខុសត្រូវដឹកនាំបញ្ជាករកងពលលេខ១៧០ និង២៩០ ដណ្តើម ទីក្រុងភ្នំពេញ និងជុំវិញទីក្រុងភ្នំពេញ។ លី ដែន បានធ្វើ សកម្មភាពជាមួយបក្ខពួក រហូតត្រូវបានខ្មែរក្រហមចោទ ប្រកាន់ និងចាប់ខ្លួនបញ្ជូនមកមន្ទីរសន្តិសុខ ស-២១។

ជាវរដ្ឋ មេត្តា

កំណត់ចំណាំ ៖ រាល់ចម្លើយសារភាពរបស់អ្នកទោសទាំង អស់នៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ សុទ្ធតែត្រូវកាត់ការបង្ខិតបង្ខំ និងធ្វើ ទារុណកម្មធ្ងន់ធ្ងរពីកងសួរចម្លើយរបស់ខ្មែរក្រហម ដូច្នេះ យើងមិន អាចសន្និដ្ឋានបានថា ចម្លើយរបស់ លី ដែន ពិតឬយ៉ាងណានោះទេ។

ការចុះផ្សាយពីរឿងរ៉ាវប្រវត្តិសាស្ត្រ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាសង្ឃឹមថា ប្រជាជនកម្ពុជា គ្រប់រូប ដែលធ្លាប់ឆ្លងកាត់របបខ្មែរក្រហមបាន និងកំពុង សរសេរអត្ថបទ ឬសៀវភៅអំពីរឿងរ៉ាវពិតផ្ទាល់ខ្លួននឹងផ្ញើមក មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាតាមអាសយដ្ឋានខាងក្រោម៖

ផ្ទះលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ ភ្នំពេញ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ទូរសព្ទលេខ (៨៥៥) (១២) ៩៩៦ ៧៥០

ទូរសព្ទលេខ (៨៥៥) (២៣) ២១០ ៣៥៨

Email: truthbunthorn.s@dccam.org

Home Page: www.dccam.org

មិល ម៉ៅ យុទ្ធសាស្ត្រនយោបាយ ៣១៧ ភ្នំពេញ

ដកស្រង់ចេញពីឯកសារចម្លើយសារភាព J00041

ខ្ញុំឈ្មោះម៉ៅ កើតនៅភូមិធ្លករៀន ឃុំធ្លករៀន ស្រុក កំពង់ត្រឡាចលើ តំបន់៣១ (ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង)។ ពួកខ្ញុំឈ្មោះ ម៉ៅនេះ ចន្លោះឆ្នាំ១៩៦៦ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំឃើញឪពុក មានទំនាក់ទំនងជាមួយស័ក្តិ៤ម្នាក់ឈ្មោះ ធីញ នៅបន្ទាយ ក្បាលថ្នល់។ ខ្ញុំទស្សនាឃើញ ធីញ មកផ្ទះខ្ញុំណាស់ ហើយ ជូនកាលពួកចេញបាត់ពីផ្ទះទៅជាមួយ ធីញ ទៅណាមិន ដឹង។ ក្រោយមក ខ្ញុំក៏បានដឹងថា ពួកបាននាំមនុស្ស៥នាក់ ឲ្យទៅស្គាល់និងស៊ើបអង្កេតជាមួយ ធីញ។ ពួកគេក៏៖

- ១) ឆាយ ប្រធានឃុំធ្លករៀន ស្រុក១២ តំបន់៣១
- ២) ទិត កសិករចាស់នៅភូមិដំណាក់ធ្លក ស្រុក១២
- ៣) តាំង កសិករចាស់នៅភូមិដំណាក់ធ្លក ស្រុក១២
- ៤) ពត កសិករចាស់នៅភូមិដំណាក់ធ្លក ស្រុក១២
- ៥) សាន កសិករចាស់នៅភូមិដំណាក់ធ្លក ស្រុក១២

មកដល់ឆ្នាំ១៩៧០ ទើបពួកប្រាប់ថា គាត់ និងអ្នកទាំង ប្រាំខាងលើជាខ្សែត្រឡាចលើឈ្មោះ ធីញ។ ពួកបានណែនាំ មិនឲ្យខ្ញុំចូលបដិវត្តន៍ទេ ព្រោះពេលនេះកងកម្លាំងបដិវត្តន៍មាន ចំនួនតិចជាងទាហាន និងមិនអាចយកឈ្នះទាហានបានទេ។ ប៉ុន្តែពួកបានចាត់ឲ្យខ្ញុំជួយយកការពីអ្នកបដិវត្តន៍ហើយគាត់ ចាំរាយការណ៍បន្តទៅធីញ និងគិតរៀបចំទៀត។

នៅខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧០ ខ្ញុំបានទៅចងសន្ទូចនៅបឹងធ្លក រៀន ហើយជួបជាមួយកងកម្លាំងបដិវត្តន៍មួយកងនៅក្នុងវត្ត ឈូកចាស់។ ខ្ញុំបានទៅប្រាប់ពួក ហើយពួកបានយករឿងនេះ ទៅរាយការណ៍ឲ្យធីញដឹង រហូតដល់យប់បានត្រឡប់មក ផ្ទះ។ ស្រាប់តែព្រឹកឡើង ទាហានផ្លោង គ្រាប់កាំភ្លើងធំជា- ច្រើនគ្រាប់ដាក់វត្តឈូកចាស់។ ប៉ុន្មានខែក្រោយមក ក្នុង ឆ្នាំ១៩៧១ ពួកបង្គាប់ឲ្យខ្ញុំទៅបួសនៅវត្តឈូក ដើម្បីគេចពី

ការចូលធ្វើជាយោធាបដិវត្តន៍ និងសេចក្តីស្លាប់។ ពួកប្រាប់ ឲ្យខ្ញុំថា ពេលបួសត្រូវទាក់ទងគាត់ឲ្យបានច្រើន ហើយរាយ ការណ៍ឲ្យគាត់ ស្រួលកាត់យកទៅរាយការណ៍ឲ្យទាហាន បន្ត។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧១ ខ្ញុំបានអប់រំព្រះសង្ឃប្រាំអង្គ ដោយមាន បីអង្គត្រូវពួកនាំទៅធ្វើជាទាហាននៅបន្ទាយក្បាលថ្នល់ និង ពីរអង្គទៀតនៅធ្វើសកម្មភាពជាមួយខ្ញុំ។ អ្នកទាំងពីរនោះគឺ៖

- ១) ជឿន ដកចេញពីយោធាស្រុក១២ ទៅធ្វើជា ប្រធានឈ្នបឃុំឈូកស
- ២) ម៉េត ដកចេញពីយោធាស្រុក១២ ទៅធ្វើជាអនុ ប្រធានឈ្នបឃុំឈូកស

មកដល់ចុងឆ្នាំ១៩៧២ ខ្ញុំក៏សឹក ហើយទៅជួយធ្វើស្រែ ជាមួយពួកម៉ែវិញ។ ដើមឆ្នាំ១៩៧៣ ពួកបានប្រគល់ខ្ញុំឲ្យ ឈ្មោះ ឆាយ ដឹកនាំធ្វើសកម្មភាពវិញព្រោះ ឆាយ ជាខ្សែ ត្រឡាចលើធីញ ដូចពួកដែរ ហើយជាប្រធានឃុំធ្លករៀនផង។ ដំបូង ខ្ញុំធ្វើជាវិសារឲ្យ ឆាយ ហើយ ជឿន និង ម៉េត ក៏មក នៅមន្ទីរឃុំធ្លករៀនជាមួយខ្ញុំដែរ។ តាមការចាត់តាំងរបស់ ឆាយ គ្នាខ្ញុំទាំងបីនាក់ បានឈ្នបរាយទាហាននៅផ្សារកំពង់ ត្រាច ធ្វើឲ្យទាហានចុះមកបាញ់យោធាស្រុក១២ដែលកំពុង សម្រាកមិនដឹងខ្លួន។ ដល់ដើមឆ្នាំ១៩៧៤ ឆាយ បានទទួល នាមឲ្យយើងទាំងបីនាក់ទៅទាក់ទង ធ្វើសកម្មភាពជាមួយ ឈ្មោះ ម៉ៃ ដែលជាប្រធានយោធាស្រុក១២វិញ។ ម៉ៃ បាន ប្រជុំដាក់ផែនការ ឲ្យមានការកសាងកម្លាំងនៅក្នុងយោធា ស្រុក១២។ ក្រោយពីទទួលផែនការ ខ្ញុំបានកសាងយុទ្ធជន យោធាស្រុក១២ ម្នាក់ឈ្មោះ សៀន ឲ្យធ្វើសកម្មភាព។ ពេល ទៅនៅជាមួយ ម៉ៃ, សៀន ក៏បានចូលធ្វើជាទាហាន ប៉ុន្តែខ្ញុំមិន ដឹងថាគេនៅបន្ទាយណាទេ។ ក្រោយមក សៀន ក៏រត់ចេញពី

បន្ទាយបាត់ដំណើរទៅ។ ឆ្នាំ១៩៧៥ ម៉ែ គ្រប់គ្រងយោធា ស្រុក១២៨៧ និងមន្ទីរសន្តិសុខស្រុក១២៨៧។ ខ្ញុំ ជឿន និង ម៉ែត ទទួលបន្ទុកការពារអ្នកទោសនៅមន្ទីរសន្តិសុខ ដែល ម៉ែ ក្តាប់។ ក្រោយរំដោះ ភ្នំពេញ ម៉ែ បានវាយខ្មាំងសួរចម្លើយ ហើយដឹកមុខខ្មាំងឲ្យឆ្លើយដាក់កងកម្លាំងបដិវត្តន៍។ ពេល រៀបយកអ្នកទោសទៅវាយចោល ម៉ែ, ជឿន និង ម៉ែត បាន រំលោភនារីអ្នកទោស។ ក្នុងឆ្នាំដែល ជឿន និង ម៉ែត ត្រូវ ឆាយ យកទៅធ្វើជាឈ្មួញឆ្លងរៀនវិញ។ មានតែខ្ញុំទេ ដែល នៅជាមួយ ម៉ែ។ ឆ្នាំ១៩៧៦ ស្របនឹងការចាត់តាំងរបស់ អង្គការ ម៉ែ បានឲ្យខ្ញុំទៅរៀនវិជ្ជាពេទ្យនៅមន្ទីរពេទ្យភូមិភាគ បស្ចិម។ មុនពេលចេញមក ម៉ែ បានទទួលសេចក្តីស្នើសុំ ភាពជាមួយឈ្មោះ៖

១) នៅ ប្រធានពេទ្យភាគបស្ចិម

២) សៀ អនុប្រធានពេទ្យភាគបស្ចិម

ខ្ញុំបានទៅស្នាក់នៅមន្ទីរតំបន់៣១ អស់ដប់ប្រាំថ្ងៃទើប មកដល់មន្ទីរពេទ្យភាគបស្ចិម។ ពេលមកដល់ ខ្ញុំក៏បានក្លាប់ ជាមួយ សៀ និង នៅ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៦ ដែលនេះ នៅ បាន ប្រាប់ឲ្យខ្ញុំ ចាក់ថ្នាំសម្លាប់អ្នកជំងឺបណ្តើរៗ ព្រោះបន្តិចទៀត បក្ខពួករបស់នៅទៅវាយបដិវត្តន៍ហើយ។ ខ្ញុំបានចាក់ថ្នាំធ្វើឲ្យ អ្នកជំងឺពីរនាក់ប្រតិកម្ម តែដោយសារពេទ្យនៅជិតនោះជួយ ទាន់អ្នកទាំងពីរនោះក៏រួចជីវិត។ នៅខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៦ សៀ និង នៅ បានឲ្យថ្នាំទឹកបីអំពូល ទុកឲ្យខ្ញុំចាក់សម្លាប់ អ្នកជំងឺ តែខ្ញុំមិនបានប្រើវាទេ ព្រោះមួយខែក្រោយមក ខ្ញុំត្រូវត្រៀម ផ្លាស់មករៀនវិជ្ជាពេទ្យនៅពេទ្យ ៣១៧ នៅទីក្រុងភ្នំពេញ។ នៅបានប្រាប់ឲ្យខ្ញុំធ្វើសកម្មភាពជាមួយ សី ដែលជាប្រធាន ពេទ្យ។ ខ្ញុំបានដាក់ថ្នាំបីអំពូលនោះតាមខ្លួន តែពេលមកដល់ ៣១៧ ខ្ញុំមិនហ៊ានទាក់ទងជាមួយ សី ទេ ព្រោះខ្ញុំជាយុទ្ធជន។ ពេលមកនៅទីនេះបានមួយរយៈ ខ្ញុំចេះតែបានឮថា នៅទីនេះ ពុល ញឹកញាប់ណាស់។ មានថ្ងៃមួយនោះ ខ្ញុំទំនេរពីការ ពិសោធន៍ថ្នាំ ក៏ទៅជួយចិតបន្លែជាមួយអ្នកដាំស្លឈ្មោះ ទៀង។ ពេលនោះ ខ្ញុំឃើញម្សៅក្នុងបានមួយ ក៏លើកយកមក

ហិត ហើយផ្សិតថ្នាំ DDT (ថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត)។ ខ្ញុំក៏សួរ ទៀង តែ ទៀង ប្រាប់ថា វាជាម្សៅមី។ ពេលខ្ញុំប្រកែក ទើប ទៀង ប្រាប់តាមត្រង់ថា វាជាថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិតមែន។ គាត់ ប្រាប់ខ្ញុំថា បើដឹងហើយកុំមាត់ ធ្វើជាមួយ គ្នាទៅ មិនបាច់ខ្លាច ទេព្រោះថ្នាក់លើ(ប្រធានពេទ្យឈ្មោះ សី) សម្រេចឲ្យហើយ។ និយាយគ្នា ហើយ ខ្ញុំនិង ទៀង ក៏យកថ្នាំមួយបាននោះចាក់ ចូលឆ្នាំងសម្ល។ ពេលនោះអ្នកនៅក្នុងពេទ្យមួយ ចំនួនហូប ទៅពុលក្អួតចង្ហើរ តែមិនមានអ្នកស្លាប់ទេ។ ក្រោយហេតុ ការណ៍នេះ សី បានមកពិនិត្យហើយនិយាយថា នេះមិនមែន ពុលមកពីថ្នាំទេ គឺមកពីផ្លែប្លែងប៉ោះខ្លី និងបន្លែស្លឹកឈើ ជា ច្រើនទៀត។ ក្រោយមកក្នុងខែ៤ ខែ៥ ឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំនិងទៀង បានយកម្សៅថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត នេះដាក់ក្នុងសម្លបីដង ទៀត។ មកដល់ខែ៦ ទៀង បានឲ្យខ្ញុំស្គាល់ខ្សែរយៈបីនាក់៖

១) សុផ (ភេទប្រុស) នៅមន្ទីរពិសោធន៍

២) វ៉ែត (ភេទស្រី) ប្រធានមន្ទីរពិសោធន៍

៣) ទ្រាង (ភេទស្រី) ប្រធានអគារជាន់ទីមួយ។

ទៀង ប្រាប់ឲ្យខ្ញុំទៅជួយចាក់ថ្នាំមិត្តនារី ទ្រាង ដោយ ពេលនោះ ខ្ញុំមានភារកិច្ចចាក់ដាក់ស្ពែងនៅអគារនោះ។ តាម ការចាត់តាំង ខ្ញុំត្រូវចាក់ថ្នាំសម្លាប់អ្នកជំងឺជាមួយ ទ្រាង ហើយ ខ្ញុំ បានចាក់ថ្នាំឲ្យអ្នកជំងឺម្នាក់ប្រតិកម្ម។ ចន្លោះខែមិថុនា និង ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៧ ទ្រាង ប្រើឲ្យខ្ញុំទៅយក មេថ្នាំពិសោធន៍ ពីឈ្មោះ សុផ និង វ៉ែត យកមកលាយជាមួយទឹកដើម្បីចាក់ សម្លាប់អ្នកជំងឺ។ ខ្ញុំក៏យកថ្នាំនេះទៅចាក់ធ្វើឲ្យអ្នកជំងឺប្រតិកម្ម រាគ។ ដោយសារត្រូវអ្នកដទៃចាប់អារម្មណ៍ ខ្ញុំក៏ផ្អាកសកម្ម- ភាពមួយរយៈ។ មកដល់ចុងឆ្នាំ ខ្ញុំក៏សម្រេចចិត្តយកថ្នាំបី អំពូលដែល សៀ និង នៅ ឲ្យកាលពីនៅមន្ទីរពេទ្យភាគបស្ចិម មកចាក់សម្លាប់អ្នកជំងឺ។ សំណាងអាក្រក់ ខ្ញុំត្រូវអ្នកតាមដាន មកចាប់ដៃពិនិត្យថ្នាំ ហើយបែកការណ៍ថាជាថ្នាំសម្លាប់អ្នក ជំងឺ។ ស្អែកឡើង អង្គការក៏សម្រេចចាប់ខ្លួនខ្ញុំតែម្តង។

ទ្រី សុជាតា

ដំណឹងជ្រើសរើសនិស្សិតស្ម័គ្រចិត្ត

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ត្រូវការជ្រើសរើសនិស្សិតស្ម័គ្រចិត្តចំនួន០៥រូប (អ្នកសរសេរអត្ថបទ ២រូប អ្នកបកប្រែ ២រូប និងក្រាហ្វិកកុំព្យូទ័រ ១រូប) ក្នុងចំណោមនិស្សិតសាកលវិទ្យាល័យនានាឲ្យមកបម្រើការងារចាប់ពីខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ ដល់ខែមករា ឆ្នាំ២០១៩ ហើយអាចបន្តទៅតាមគុណភាពការងារ។

- ១) ការងារស្ម័គ្រចិត្តដែលនឹងត្រូវបំពេញទាក់ទងនឹងការបកប្រែអត្ថបទពីភាសាអង់គ្លេសមកជាភាសាខ្មែរឬពីភាសាខ្មែរទៅភាសាអង់គ្លេស។ អត្ថបទដែលនឹងត្រូវបកប្រែគឺអត្ថបទខ្លីនិងវែង ដែលមានលក្ខណៈប្រវត្តិសាស្ត្រ ច្បាប់ និងអត្ថបទពិភាក្សានានា សរសេរដោយមេធាវីសាស្ត្រាចារ្យ អ្នកស្រាវជ្រាវបរទេស ឬសរសេរដោយប្រជាជនកម្ពុជា។
- ២) ការងារស្ម័គ្រចិត្តដែលនឹងត្រូវបំពេញទាក់ទងនឹងការសរសេរអត្ថបទ សម្រាប់បោះពុម្ពផ្សាយនៅក្នុងទស្សនាវដ្តី «ស្វែងរកការពិត» និងគេហទំព័រ <http://www.khmerrougehistory.org>
- ៣) អ្នកក្រាហ្វិកកុំព្យូទ័រ ឬរចនាទស្សនាវដ្តី តម្រូវឲ្យចេះប្រើប្រាស់កម្មវិធី InDesign និងកម្មវិធីផ្សេងៗទៀត ដែលទាក់ទងនឹងការរចនាទស្សនាវដ្តី។

ក្នុងអំឡុងពេលធ្វើការងារស្ម័គ្រចិត្តនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និស្សិតស្ម័គ្រចិត្តទាំងអស់ត្រូវបានលើកទឹកចិត្តឲ្យដាក់ពាក្យចូលរួមវគ្គបណ្តុះបណ្តាល និងបន្តការសិក្សានៅតាមសាកលវិទ្យាល័យនានា ដែលជាដៃគូសហការជាមួយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដូចជា ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ហ្វីលីពីន ហុងកុង ចក្រភពអង់គ្លេស និងសហរដ្ឋអាមេរិក ជាដើម។

លក្ខខណ្ឌសម្រាប់និស្សិតដែលអាចដាក់ពាក្យបាន មានដូចខាងក្រោម ៖

- ១) និស្សិតកំពុងសិក្សាតាមសាកលវិទ្យាល័យរដ្ឋ និងឯកជននានា ដែលអាចប្រើប្រាស់ភាសាអង់គ្លេស។
- ២) មានអត្ថបទរៀនថ្ងៃថ្នាក់ ម៉ឺនម៉ាត់ ព្យាយាម និងមានទំនួលខុសត្រូវចំពោះការងារ។
- ៣) មានចំណាប់អារម្មណ៍ផ្នែកការងារប្រវត្តិសាស្ត្រ ច្បាប់ និងសារព័ត៌មាន។

និស្សិតដែលមានលក្ខណៈសម្បត្តិដូចខាងលើ ហើយមានចំណាប់អារម្មណ៍នឹងការងារស្ម័គ្រចិត្តនេះ សូមធ្វើពាក្យសុំបម្រើការងារមកកាន់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ចាប់ពីថ្ងៃដូនដំណឹងនេះតទៅ រហូតដល់ថ្ងៃទី៣១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៨ រេលាម៉ោង៥ល្ងាច។

សូមភ្ជាប់មកជាមួយនូវឯកសារដូចខាងក្រោម ៖

- ១) លិខិតសុំធ្វើការងារមួយច្បាប់ (Cover Letter) ដោយបញ្ជាក់អំពីទឹកចិត្តផ្ទាល់ខ្លួនចំពោះការងារឲ្យបានច្បាស់លាស់ និងក្លែងក្លាយ ដែលសរសេរដោយសាមីខ្លួន។
- ២) ប្រវត្តិរូបសង្ខេប១ច្បាប់ (Resume)។

សូមផ្ញើមកកាន់អាសយដ្ឋានរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ផ្ទះលេខ៦៦ ផ្លូវព្រះសីហនុ សង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌចំការមន ក្រុងភ្នំពេញ ឬ អ៊ីម៉ែល truthbunthorn.s@dccam.org។ ប្រសិនបើមានចម្ងល់ សូមទូរសព្ទមកលេខ ០២៣ ២១៤ ០០៩ ឬ ០១២ ៩៩៦ ៧៥០។

សូមអរគុណ!

យាយ សៀម រៀនក្នុងដើម្បីឧទ្ទិសកុសលដល់ជួនតា និងសាច់ញាតិ ដែលស្លាប់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម២១ឆ្នាំជាប់ជាតិថ្មី

ពិធីបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌ បានចាប់ផ្តើម ចន្លោះពីថ្ងៃ ១រោច រហូតដល់ ១៥រោច ខែកទ្របទ ដែលមានរយៈពេល១៥ថ្ងៃ។ មូលហេតុដែលប្រជាជនខ្មែរប្រារព្ធពិធីបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌ គឺដើម្បី ឧទ្ទិសកុសលដល់ញាតិទាំងឡាយ ដែលបានចែកឋានដោយ មិនបានដឹងថាបានចាប់កំណើតជាអ្វី តាមទង្វើដែលខ្លួនបាន ប្រព្រឹត្តនៅពេលដែលខ្លួននៅរស់មានជីវិត។ ប្រជាជន កម្ពុជាបាននាំគ្នាប្រារព្ធពិធីនេះទាំងចាស់ទាំងក្មេង ដោយធ្វើ ចង្ហាន់ប្រគេនព្រះសង្ឃនៅតាមវត្តអារាម ស្លាប់ព្រះសង្ឃ សូត្របរាភវសូត្រ និងទៅបោះបាយបិណ្ឌនៅពេលទៀបភ្លឺ ជាដើម។

ដូចជាប្រជាជនកម្ពុជាទូទៅដែរ យាយ សៀម តែងតែ

ប្រារព្ធពិធីបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌជារៀងរាល់ឆ្នាំ។ សព្វថ្ងៃនេះ ដោយ សារ យាយ សៀម មានវ័យកាន់តែចាស់ជរាពិបាកក្នុងការ ធ្វើដំណើរទៅមក ដូច្នេះហើយទើបគាត់បានមកស្នាក់នៅវត្ត ដោយមានត្រៀម អង្គរ ត្រីឡូត ខុស ទឹក បាន ឆ្នាំង និងបង្អែម ដើម្បីទុកធ្វើចង្ហាន់ប្រគេនព្រះសង្ឃក្នុងអំឡុងពិធីបុណ្យកាន់ បិណ្ឌតាមបែបប្រពៃណីខ្មែរនេះ។ យាយ សៀម បានមាន ប្រសាសន៍ថា «គាត់មកវត្តភ្ជុំដូងធ្វើបុណ្យនេះគឺដើម្បីឧទ្ទិស កុសលជូនជួនតា និងសាច់ញាតិរបស់គាត់ដែលបានស្លាប់ បាត់បង់ជីវិតយ៉ាងវេទនានៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ដោយសារ ការចោទប្រកាន់ ការអត់ឃ្លាន គ្មានអាហារហូបគ្រប់គ្រាន់ ឲ្យ ទៅចាប់កំណើតថ្មី និងទទួលបានសេចក្តីសុខទៅជាតិមុខ។

ក្រុមការងាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ចុះបែកលិខិតថ្ងៃនៃអំណរគុណដល់អ្នកដាក់ពាក្យបណ្តឹងពីតុលាការកាត់ទោសមេដឹកនាំ ខ្មែរក្រហម ក្នុងខេត្តកំពង់ធំ នៅថ្ងៃទី១៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៩

ការមកស្តាប់ធម៌នៅវត្តនេះ ក៏បានធ្វើឲ្យគាត់កាត់បន្ថយភាព
តានតឹងផ្លូវចិត្ត និងធ្វើឲ្យអារម្មណ៍របស់គាត់បានធូរស្បើយ
ដែរ»។

យាយ សៀម បានរំលឹកពីប្រវត្តិក្រសួរ និងរឿងរ៉ាវ
ដែលគាត់បានជួបប្រទះនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមថា៖ គាត់មាន
ទីពុកឈ្មោះ សេរី និងម្តាយឈ្មោះ យ៉ា។ សព្វថ្ងៃ គាត់មាន
អាយុ៨៥ឆ្នាំ មានស្រុកកំណើតនៅភូមិគោកឆ្នួន ឃុំត្រពាំង
ឫស្សី ស្រុកកំពង់ស្វាយ ខេត្តកំពង់ធំ។ គាត់មានបងប្អូនបង្កើត
ចំនួន៤នាក់ បងទី១) គាត់ (សៀម ទី២) ឈ្មោះ ស៊ុន ទី៣)
ឈ្មោះ មី និង ទី៤) ឈ្មោះ ប៊ី។

នៅឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្មែរក្រហមបានកៀរ យាយ សៀម ឲ្យទៅ
រស់នៅក្នុងព្រៃ ស្ថិតនៅក្នុងភូមិត្រពាំងឫស្សី ក្នុងខេត្តកំពង់ធំ។
ដំបូង ខ្មែរក្រហមមិនទាន់បានរៀបចំឲ្យប្រជាជនរស់នៅជា
សហករណ៍នៅឡើយទេ គឺប្រជាជនទាំងអស់រស់នៅតាមផ្ទះ
រៀងៗខ្លួន។ គាត់នៅមើលកូនតូចៗនៅផ្ទះ។ ក្រោយមក ខ្មែរ
ក្រហម បានជម្លៀសប្រជាជនឲ្យទៅរស់នៅភូមិព្រះដំរី បន្ត

យាយ សៀម នៅវត្តក្តីដង

ទៀត។ គាត់បានទៅរស់នៅទីនោះអស់រយៈពេល២ឆ្នាំ។ នៅ
ភូមិព្រះដំរី គាត់ធ្វើជាអ្នកដាំបាយឲ្យកងកុមារ ដែលមានកម្មា
ភិបាលខ្មែរក្រហមម្នាក់ជាអ្នកគ្រប់គ្រង និងចាត់តាំងឲ្យគាត់
ធ្វើការផ្សេងៗ កងកុមារតូចៗមានចំនួនប្រមាណជាង១០០នាក់។
គាត់បានដាំបាយឆ្នាំខ្លះទំហំលេខ១០០ ដោយមួយខ្លះដាក់
អង្ករ២៥កំប៉ុង និងឈូសដ៏ឆ្ងល់មី ប្រមាណជា២ទៅ៣បាន
ដៃកដាក់ចូលបន្លែម្សៅ។ គាត់បានដួសអាហារចែកឲ្យក្មេង
ម្នាក់មួយកាម្នាក់។ កុមារទាំងនោះបានយកបបរ ដែលគាត់
ចែកឲ្យយកទៅអង្គុយហូបតាមតុរៀបជាជួរៗ។ ចំណែកម្ហូប
គាត់បានស្លូតស្រូបជាមួយគ្រី និងប្រហុក។ សម្រាប់
មនុស្សចាស់ជរាមិនបានទទួលរបបអាហារហូបបែបនេះទេ
ព្រោះមិនបានបញ្ចេញកម្លាំងពលកម្មដូច្នេះពេលខ្លះគាត់បាន
លួចប្រើក្មេងៗឲ្យយកបបរទៅឲ្យចាស់ៗទាំងនោះហូបដោយ
មិនឲ្យកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមបានដឹងឡើយ។ ការបស់គាត់
ឈ្មោះ រេង ត្រូវបានខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់ដោយចោទ
ថាជាខ្មាំង។ តាមពិត ការបស់គាត់ជាអ្នកលក់ខ្មុយ និងចូល
ចិត្តផ្គុំខ្មុយប៉ុណ្ណោះ។ ចំណែកទីពុករបស់គាត់ ត្រូវបានខ្មែរ
ក្រហមរាយការណ៍ឲ្យថ្នាក់លើឲ្យយកទៅសម្លាប់ចោល ប៉ុន្តែ
សំណាងល្អទីពុករបស់គាត់រួចផុតពីសេចក្តីស្លាប់។ រីឯពូរបស់
គាត់ម្នាក់ទៀត ត្រូវបានខ្មែរក្រហមបាញ់សម្លាប់រួចទម្លាក់ចូល
អណ្តូងទឹក។ នៅពេលដែលសពពូរបស់គាត់អណ្តែត ខ្មែរ
ក្រហម បានយកឈើទៅសង្កត់ពីលើ ដើម្បីកុំឲ្យប្រជាជន
ឃើញ។ ម្តាយមីនរបស់គាត់មួយគ្រួសារទៀតក៏ត្រូវបានខ្មែរ
ក្រហមចាប់យកទៅបាត់តាំងពីឆ្នាំ១៩៧៧ដែរ។

យាយ សៀម បានមានប្រសាសន៍ថា រាល់ថ្ងៃគាត់មិន
ខឹងខ្មែរក្រហមទេ ដោយសារតែគាត់កាន់សីល និងប្រណិបត្តិ
ធម៌ រឺនិយ័តពុទ្ធសាសនា ដែលជាវិធីដើម្បីរួមគ្នាស្វែងរក
ប៉ុន្តែគាត់មានការសោកស្តាយ ដែលខ្មែរក្រហមបានសម្លាប់
ប្រជាជនស្ងួតត្រង់ រួមទាំងគ្រួសាររបស់គាត់ដែលគ្មានកំ
ហុស។

ដារ៉ាដ្ឋ មេត្តា

អាប៉ាឯ អាប៉ាឯ

ក្នុងសម័យមួយនោះ ជារដូវស្រូវទុំ អាប៉ាឯ ទៅដេកចាំស្រូវវាទាំងយប់ថ្ងៃ មានទាំងបាប៉ីមួយទៅផង វេលាថ្ងៃឡើង មើលថែទាំស្រូវដល់ពេលយប់ទំនេរតែងដេញបាប៉ី ហើយស្រែកប្រៀងផង។ លុះប្រៀងរាល់យប់ទៅ មានខ្មោចស្រីម្នាក់ ឮសូរចម្រៀងប្រៀងបាប៉ីពិរោះពេក ក៏ដើរទៅស្តាប់ទៅអង្គុយអាំងភ្លើងក្រោមខ្ទម អាប៉ាឯ យូរបន្តិចទៅ អាប៉ាឯ ក្រឡេកទៅក្រោមផ្ទះឃើញខ្មោចដែលដំណែងខ្លួននោះ អង្គុយអាំងភ្លើង អាប៉ាឯ សួរថា «អាណាអង្គុយក្រោមខ្ទមនេះ?» មេខ្មោចប្រាប់ថា «ខ្ញុំ»។ អាប៉ាឯ ថា «ប្រហែលជាខ្មោចទេ»។ មេខ្មោចឆ្លើយថា «ខ្មោចថាមិនខ្មោច»។ អាប៉ាឯ សួរទៀតថា «ហង់ឯងឈ្មោះអីមករកអី?» មេខ្មោចឆ្លើយថា «ខ្ញុំឈ្មោះ គឺ ខ្ញុំមកស្តាប់បាប៉ី»។ អាប៉ាឯ ថា «ឡើងមកបើមកស្តាប់បាប៉ី»។ មេខ្មោចឡើងទៅអង្គុយជិត អាប៉ាឯ អាប៉ាឯក៏ស្រឡាញ់យកគ្នាធ្វើជាប្តីប្រពន្ធទៅ។ លុះដល់រួចស្រូវ មេខ្មោចនោះក៏សួរទៅ

អាប៉ាឯ ថា «ឥឡូវរួចស្រូវហើយ តើឯងព្រមយកអញឬទេ? បើឯងមិនយកអញៗនឹងកាប់យកឯង»។ អាប៉ាឯ ថា «អញព្រមយក ប៉ុន្តែចាំអញដឹកស្រូវយកទៅទុកផ្ទះសិន»។ លុះអាប៉ាឯ ដឹកស្រូវយកទៅទុករួចហើយ ក៏ត្រឡប់យកមេកន្ត្តីនោះវិញ។ មេកន្ត្តីក៏នាំ អាប៉ាឯ ទៅសំពះជម្រាបសួរពួកបងប្អូនខ្មោចទាំងប៉ុន្មាន រួចក៏នៅជាមួយគ្នាទៅ។

ប្រហែលជាមួយខែ ពួកខ្មោចទាំងប៉ុន្មានបបួលគ្នា ព្រមទាំង អាប៉ាឯ ឲ្យទៅរកសត្វមកធ្វើជាអាហារ។ អាប៉ាឯ ក៏ទៅជាមួយនឹងពួកខ្មោចនោះ លុះទៅដល់ពាក់កណ្តាលព្រៃដើមត្រប់ក ដែលខ្មោចទាំងប្អូនសម្គាល់ថា ដើមឈើទាលបានប្រទះនឹងកន្ត្រែបមួយ ខ្មោចទាំងនោះស្រែកថា «ប្រយ័ត្នវីកនយើង! ដំរីធំណាស់ទៅហើយ»។ អាប៉ាឯ ឮគេស្រែកថាដំរីក៏ប្រឹងរកមើលមិនឃើញដំរីសោះ ឃើញតែកន្ត្រែបលោតមកត្រង់មុខ អាប៉ាឯ អាប៉ាឯ ក៏ចាប់ដាក់ក្នុងថ្នក់សំពត់ទៅ។ ខ្មោចអស់នោះចេះតែស្រែកថា «ប្រយ័ត្នវី ដំរីស្អាមួយធំណាស់» ហើយស្រែកសួរអាប៉ាឯថា «អាប៉ាឯ ឃើញដំរីទេ?» អាប៉ាឯស្រែកថា «មិនឃើញទេ»។ ពួកខ្មោចក៏នាំគ្នាដើរមកដល់ជិត អាប៉ាឯ ហើយថា «ទៅអាប៉ាឯទៅផ្ទះ យើងរកសត្វមិនបានទេ»។ អាប៉ាឯថា «អញបានបន្តែបមួយ»។ ខ្មោចទាំងនោះសួរ អាប៉ាឯ ថា «យ៉ាងដូចម្តេច អាប៉ាឯ កន្ត្រែបនោះឯងចែកឲ្យយើងរាល់គ្នាស៊ីផង»។ អាប៉ាឯ ដកកន្ត្រែបពីថ្នក់ហើយបង្ហាញទៅពួកខ្មោចនោះ។ ខ្មោចអស់នោះឃើញ ក៏នាំគ្នារត់ព្រាងព្រាតអស់ទៅហើយមានវាថាថា «ទុកប្តីមេកន្ត្តី ឲ្យនៅមិនបានទេ ព្រោះវាខ្លាំងពូកែណាស់វាហ៊ានចាប់ដំរីយកទៅដាក់ក្នុងថ្នក់វា បើដូច្នេះយើងឲ្យអាប៉ាឯនេះនៅមិនបានទេឲ្យវាទៅវិញចុះ»។ អាប៉ាឯ ក៏បានរួចខ្លួនហើយត្រឡប់មកផ្ទះវិញ។

ដកស្រង់ចេញពីសៀវភៅការដម្លៀសដោយបង្ខំនៅក្នុង
របបខ្មែរក្រហម

ម្តាយខ្ញុំនៅតែចង់ចាំពីការចាកចេញរបស់ខ្មែរក្រហម

នៅពេលដែលពិធីបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌមកដល់ ស្រាប់តែម្តាយខ្ញុំ នឹកឃើញពីព្រឹត្តិការណ៍នៃពិធីបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ ម្តាយខ្ញុំបាននិយាយប្រាប់ខ្ញុំថា សម្រាប់ខ្ញុំដែលជាកូនជំនាន់ក្រោយ កើតក្រោយរបបខ្មែរក្រហមដួលរលំ គឺពិតជាមានសំណាងខ្លាំងណាស់ ព្រោះមិនបានស្គាល់នូវភាពក្រាស់ប្រាស់ទីពុកម្តាយបងប្អូន ភាពអត់ឃ្លាន និងភាពភ័យខ្លាច។ រឿងរ៉ាវទាំងអស់នេះបានធ្វើឲ្យម្តាយខ្ញុំចង់ចាំមិនអាចបំភ្លេចបានរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ។

ក្នុងឱកាសពិធីបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌឆ្នាំនេះ ម្តាយខ្ញុំក៏ឆ្លៀតយកឱកាសនេះរៀបរាប់ពីរឿងរ៉ាវដែលគាត់ធ្លាប់បានជួបប្រទះនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យពីឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩ ប្រាប់ខ្ញុំដែរ។ នៅពេលដែលខ្មែរក្រហមឆ្លើងកាន់កាប់អំណាចក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥ ម្តាយខ្ញុំមានវ័យ១២ឆ្នាំ។ ម្តាយខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមជម្រៀសទាំងគ្រួសារឲ្យចាកចេញពីផ្ទះ ស្ថិតនៅក្នុងភូមិកណ្តាល ឃុំព្រះនេត្រព្រះទេវរស្មីនៅក្នុងភូមិកូនដំរី ដើម្បីរង់ចាំការចាត់តាំងរបស់ខ្មែរក្រហម។

ម្តាយខ្ញុំបានបញ្ជាក់ប្រាប់ខ្ញុំថា នៅពេលដែលគាត់និងគ្រួសារបានទៅដល់ភូមិកូនដំរីភ្លាម គាត់ក៏ចាប់ផ្តើមសង់រោងប្រក់ស្បូវតូចមួយដើម្បីស្នាក់នៅ។ ប្រហែលជាដប់ថ្ងៃក្រោយមក ម្តាយខ្ញុំនិងគ្រួសាររបស់គាត់ត្រូវបានខ្មែរក្រហមជម្រៀសបន្តឲ្យទៅរស់នៅក្នុងភូមិស្រះខាងកើតវិញ។ នៅក្នុងអំឡុងពេលនោះ ម្តាយខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាត់តាំងឲ្យដកស្មៅ ដករលី និងដកត្រកូនកន្ទែកដែលដុះក្នុងវាលស្រែនាមដែលមានចម្ងាយ ឆ្ងាយពីភូមិដែលម្តាយរបស់ខ្ញុំស្នាក់នៅ។

ម្តាយខ្ញុំ បានរស់នៅក្នុងភូមិស្រះខាងកើតអស់មួយរយៈពេលខ្លី ទើបខ្មែរក្រហមបានបញ្ជូនគាត់ឲ្យទៅរស់នៅក្នុងភូមិត្រពាំងវែង។ ក្នុងរយៈពេលដែលម្តាយខ្ញុំមករស់នៅក្នុងភូមិត្រពាំងវែង គាត់ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាត់តាំងឲ្យចូលនៅក្នុងកងកុមារដែលមានសមាជិកប្រហែលជា៥០នាក់។ ម្តាយខ្ញុំបានបន្តថា

ចំពោះការងារប្រចាំថ្ងៃរបស់គាត់នាពេលនោះ គឺឆ្ការដុប ឆ្ការព្រៃ ឲ្យស្រឡះដើម្បីឆ្ងាយស្រួលក្នុងការដាំដុះឡើងវិញ ដែលស្ថិតក្នុងភូមិត្រពាំងវែង។ ក្រៅពីការងារទាំងនេះ ខ្មែរក្រហមក៏បានចាត់តាំងម្តាយខ្ញុំ ឲ្យពូនរងដំឡូងមីទៅតាមការកំណត់របស់អង្គការ។

រហូតមកដល់រដូវវស្សា ម្តាយខ្ញុំ និងកងកុមារដទៃទៀតត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាត់តាំងឲ្យដើរជាន់ពន្លឺចស្មៅដែលដុះនៅវាលស្រែ ដើម្បីឆ្ងាយស្រួលដល់ក្រុមស្នងស្រវា។ ការងារនោះតម្រូវឲ្យម្តាយខ្ញុំ និងកងកុមាររស់នៅឈរកាន់ដៃតម្រៀបជួរគ្នាដើម្បីជាន់ពន្លឺចស្មៅដែលដុះក្នុងស្រែ។ ម្តាយខ្ញុំបានបន្តថា ក្នុងអំឡុងពេលនោះ គាត់ធ្វើការមិនដែលបានឈប់សម្រាកឡើយ ហើយមិនត្រឹមតែហត់នឿយ និងអស់កម្លាំងកាយប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងមិនមានរបបអាហារប្រចាំថ្ងៃហូបគ្រប់គ្រាន់ទៀតផង។

ជួនកាលចុងភៅនៅក្នុងសហករណ៍បានធ្វើម្ហូបដែលម្តាយរបស់ខ្ញុំមិនអាចពិសារបាន ក៏ពេលនោះម្តាយខ្ញុំមិនហ៊ានប្រកែកតវ៉ាជាមួយថ្នាក់លើដែរ គឺគាត់បានរកវិធីដោះស្រាយដោយខ្លួនឯង គឺយកអំបិលមកជំនួសម្ហូបវិញ។ មានពេលខ្លះម្តាយខ្ញុំតែងតែទទួលបានប្រាប់ខ្ញុំ និងបងប្អូនរបស់ខ្ញុំថា សម្រាប់ពួកខ្ញុំដែលជាកូនៗជំនាន់ក្រោយ គឺមិនអាចយល់នូវភាពលំបាកដូចគាត់ធ្លាប់បានជួបប្រទះឡើយ ព្រោះការលំបាកទាំងនោះវាពិតជាពិបាកណាស់។

ស្រាប់តែមានថ្ងៃមួយម្តាយខ្ញុំបានចម្អិនម្ហូបដែលប្អូនប្រុសរបស់ខ្ញុំមិនអាចហូបបាន ពេលនោះប្អូនប្រុសរបស់ខ្ញុំក៏បាននិយាយទៅកាន់ម្តាយខ្ញុំថា «ហេតុអ្វីបានជាម៉ែធ្វើម្ហូបដែលខ្ញុំមិនអាចហូបបានអញ្ចឹង ទាំងម៉ែដឹងថាខ្ញុំមិនចេះហូបមុខម្ហូបនេះ»។ ម្តាយខ្ញុំក៏បានឆ្លើយតបទៅប្អូនប្រុសរបស់ខ្ញុំវិញថា «ម្ហូបប៉ុណ្ណឹងហើយមិនចេះហូប ទទាហរណ៍ប្រសិនបើកើតមានរបបខ្មែរក្រហមម្តងទៀតតើកូនៗឯងអាច

មានជីវិតរស់ដែរឬទេ? តើកូនៗមានជីវិតទេថាកូនរបបខ្មែរ ក្រហមមួយបានហូបអ្វីខ្លះ? មានពេលខ្លះមួយខ្ញុំហូបអាហារ អន់ជាងសត្វជ្រូកសព្វថ្ងៃនេះទៅទៀត គឺមួយហូបបបរកន្ទុក លាយជាមួយគល់ចេក និងគល់ល្អុង ដោយគ្មានគ្រាប់អង្ករ លាយទៀតផង។

តមកទៀត ប្រហែលជាចុងឆ្នាំ១៩៧៦ មួយខ្ញុំត្រូវបាន ខ្មែរក្រហមជម្រៀសចេញពីក្រសារ នៅក្នុងភូមិត្រពាំងវែង ដោយបញ្ជូនគាត់ឲ្យទៅលើកទំនប់ភូមិកំបោសស្រែ។ នាពេល នោះ មួយខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមបញ្ជាឲ្យលើកទំនប់គ្មានពេល ឈប់សម្រាកឡើយ។ ជួនកាលមួយខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហម បង្ខំឲ្យលើកទំនប់រហូតដល់ម៉ោង១០យប់ទៀត ក៏មានដែរ។ ខ្មែរក្រហមមិនដែលខ្វាយខ្វល់ពីការនឿយហត់របស់មួយខ្ញុំ ក៏ដូចជាកងចល័ត និងកងកុមារផ្សេងទៀតដែរ។ ចំពោះការ សម្រាកនៅពេលយប់ មួយខ្ញុំ និងកុមារដទៃទៀត ត្រូវបាន

ខ្មែរក្រហមឲ្យសម្រាកនៅក្នុងរោងវែងមួយដោយគ្មានកន្ទេល ក្រាល និងគ្មានភ្លើងដណ្តប់ខ្លួន។ មានយប់ខ្លះ ភ្លៀងធ្លាក់ខ្លាំង បណ្តាលឲ្យកន្លែងដេកសើមទឹកដោយហើយពេលនោះមួយ ខ្ញុំបានយកបង្គីវែកដី និងបបកាបរបស់គាត់យកមកក្រាលពី ក្រោមដើម្បីដេកកុំឲ្យសើមទឹកខ្លួន។ មួយខ្ញុំ បានធ្វើការសព្វ គ្រប់បែបយ៉ាង ទៅតាមតម្រូវការរបស់អង្គការដែលបាន ដាក់បញ្ជាមកដោយមិនដែលហ៊ានប្រកែកតវ៉ាឡើយ។ មិនតែ ប៉ុណ្ណោះ មួយខ្ញុំគិតតែខំប្រឹងប្រែងធ្វើការដោយមិនស្គាល់ ពាក្យថា «ពិធីបុណ្យចូលឆ្នាំខ្មែរ ឬពិធីបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌ»។ នៅ ក្នុងសម័យកាលដែលខ្មែរក្រហមឆ្លើងកាន់កាប់អំណាច ពីឆ្នាំ ១៩៧៥-១៩៧៩ មួយខ្ញុំស្គាល់ត្រឹមពាក្យថា «ដកស្មៅ ដក រថ្ន័ ដកត្រកូនកន្ទែកពូនរោងដំឡូងមិនលើកទំនប់ជាដើម»។

ហូ ថុនា

រូបថតក្នុងថ្ងៃរៀបការមួយខ្ញុំ (សុផ ជារ៉ាត់) និងឪពុកខ្ញុំ (ហុន ហ៊ុយ) នៅឆ្នាំ១៩៧៧

រឿងរ៉ាវអតីតកាលដែលធ្វើឱ្យ ដេន មិនអាចបំភ្លេចបាន

នៅក្នុងអំឡុងពេលឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ប្រជាជន កម្ពុជាទាំងអស់ បានធ្លាក់ក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់របបដ៏ ឈោរឈៅ ដឹកនាំរបស់ ប៉ុល ពត។ របបនេះបានរុញច្រាន ប្រជាជនកម្ពុជាឲ្យធ្លាក់ទៅក្នុងទុក្ខវេទនា និងបានបន្ទុកទុក្ខ ភាពឈឺចាប់ខ្លោចផ្សារ។ ប្រជាជនកម្ពុជាបានព្រាត់ប្រាស់ ប្តីប្រពន្ធ កូន ក្រុមគ្រួសារ ធ្លាក់ខ្លួនពិការ និងស្លាប់បាត់បង់ ជីវិត។ ភាពឈឺចាប់ និងភាពខ្លោចផ្សារទាំងនោះនៅដក់ជាប់ ក្នុងអារម្មណ៍របស់ជនរងគ្រោះនៅឡើយ។ ដោយចង់ដឹងថា រឿងរ៉ាវទាំងនេះ កើតឡើងដោយសារអ្វី? នាងខ្ញុំបានទៅជួប ឈ្មោះ ឈន់ ដេន ដែលបានឆ្លងកាត់របបខ្មែរក្រហម។

ដេន បានមានប្រសាសន៍ថា គាត់មានអាយុ៥៤ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅក្នុងឃុំអន្លង់វែង ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តឧត្តរមាន ជ័យ។ ដេន មានបងប្អូនទាំងអស់ចំនួន៣នាក់។ បងប្រុស របស់គាត់មាន ឈ្មោះ ឈន់ ឆន (ស្លាប់) និងប្អូនស្រីម្នាក់ទៀត ឈ្មោះ វ៉ែង នៅពេល ដេន មានអាយុប្រហែល១៤-១៥ឆ្នាំ អង្គការបានចាត់តាំងគាត់ឲ្យនៅក្នុងកងកុមារដេញសត្វកុំឲ្យ ស៊ីស្រូវ និងស៊ីដំណាំ។ គាត់បានរៀបរាប់ទាំងទឹកភ្នែកថា ការ ហូបចុករបស់ប្រជាជន រួមទាំងរូបគាត់ផ្ទាល់ពុំគ្រប់គ្រាន់ ឡើយ។ គាត់ហូបតែបបរស បបរលាយដើមចេក បបរលាយ កំពឹសល្អង ដោយអង្គការចែកបបរក្នុងម្នាក់ទទួលបានតែ បបរមួយវែក និងមិនឃើញមានគ្រាប់អង្ករឡើយ។ ដោយ ការបរិភោគមិនគ្រប់គ្រាន់បែបនេះហើយ ទើបជាមូលហេតុ ធ្វើឲ្យ ដេន ក៏ដូចជាប្រជាជនដទៃទៀតមានសភាពទ្រុឌទ្រោម គ្មានកម្លាំងកំហែងធ្វើការងារ ដែលអង្គការបានចាត់តាំង។ ទោះបីយ៉ាងណា ប្រធានកងតែងតែស្តីបន្ទោស និងប្រើពាក្យ អសុភាពមកលើ ដេន និងសមាជិកកងដទៃទៀតថា ខ្លួន ទម្រង់ មិនចង់ធ្វើការ ដែលប្រឆាំងនឹងវិន័យអង្គការ។ រាល់ ពេលដែលគាត់ត្រូវរងការប្រដាប់អាវុធ គាត់បានស្ម័គ្រចិត្ត ដោយមិន

ហ៊ានសុំច្បាប់ប្រធានកងឈប់សម្រាកឡើយ ព្រោះខ្លាច ប្រធានកងធ្វើបាបថែមទៀត។ ដេន មិនដែលបានទៅសម្រាក ព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យឡើយនៅជំនាន់នោះ។ គាត់ឆ្ងល់យ៉ាង ខ្លាំងថា ហេតុអ្វីបានជាខ្មែរក្រហមប្រើមនុស្សឲ្យធ្វើការធ្ងន់ធ្ងរ យ៉ាងនេះ? និងនៅពេលខ្មែរក្រហមប្រមូលបានទិន្នផលស្រូវ ច្រើន ប៉ុន្តែបែរជាមិនឲ្យប្រជាជនហូបគ្រប់គ្រាន់ទៅវិញ? ខ្មែរ ក្រហមបានប្រើគាត់ដូចសត្វធាតុ។ នៅពេលនិយាយមកដល់ ចំណុចនេះ ដេន បានយកក្រមាដែលបង់កមកដូតទឹកភ្នែក។

ដេន បានបន្តថា រាល់ពេលគាត់រំលឹកនូវរឿងដែលកន្លង ផុតទៅឡើងវិញ ធ្វើឲ្យគាត់រឹតតែពិបាកចិត្តខ្លាំង ព្រោះរឿង

លោក ឈន់ ដេន នៅផ្ទះរបស់គាត់ក្នុងឃុំអន្លង់វែង ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តឧត្តរមានជ័យ

រឿងរ៉ាវនេះនៅតែដក់ជាប់នៅក្នុងចិត្តរបស់គាត់ជានិច្ច។ គាត់នៅចាំពីហេតុការណ៍ដែលឈូបខ្មែរក្រហមមកចាប់អំប្រុសរបស់គាត់ម្នាក់ឈ្មោះ ឃី ជាចុងភៅនៅរោងបាយរួម។ អំប្រុសរបស់គាត់មានអាយុប្រហែល៥០ឆ្នាំនៅជំនាន់នោះ។ អំប្រុសគាត់បានធ្វើម្ហូបឲ្យសមាជិកនៅក្នុងកងចល័តហូបរៀងរាល់ពេល។ ថ្ងៃមួយ ឈូបខ្មែរក្រហមបានមកចាប់ចង្កែបអំប្រុសគាត់ក្រពាត់ទៅក្រោយខ្នង (ចងស្លាបសេក) រួចរុញអំប្រុសគាត់បញ្ចូលទៅក្នុងឡាន។ គាត់មិនបានដឹងថា ខ្មែរក្រហមសម្លាប់អំប្រុសគាត់ ឬយ៉ាងណានោះទេ។ គាត់គ្រាន់តែបានដឹងថា ចាប់ពីពេលនោះមក គាត់មិនដែលបានឃើញ អំប្រុសគាត់ប្រឡងមកភូមិវិញទេ។ គាត់មានការភ័យខ្លាចខ្លាំងណាស់ពេលឃើញខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួនអំប្រុស។ គាត់ស្រណោះ និងអាណិតអំប្រុសគាត់យ៉ាងខ្លាំង។ គាត់តែងតែគិតថា ថ្ងៃណាមួយ ប្រសិនបើគាត់ប្រព្រឹត្តខុសនឹងវិន័យនោះខ្មែរក្រហមប្រាកដជាចាប់គាត់ដូចអំប្រុសគាត់មិនខាន។ គាត់បានរស់នៅក្នុងភាពភ័យខ្លាច និងមិនដែលបានដេកលក់ស្តាប់ស្តល់ម្តងណាឡើយ។

មានរឿងរឿងមួយដែលធ្វើឲ្យ ដេន រន្ធត់ គឺនៅពេលដែលអ្នកជិតខាងបានប្រាប់ពីដំណឹង ដែលបងប្រុសរបស់គាត់ឈ្មោះ ឆន បានព្យាយាមរត់ឡើងភ្នំគេចចេញពីការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្មែរក្រហម ប៉ុន្តែជាអកុសលបានជាន់មិនបណ្តាលឲ្យដាច់ជើង។ បងប្រុសរបស់ ដេន មានអាយុប្រហែល២០ឆ្នាំ។ នៅពេលទទួលដំណឹងនេះភ្លាម អារម្មណ៍របស់ ដេន សោកស្រន់យ៉ាងខ្លាំង ព្រោះ ដេន នឹកស្មានមិនដល់ថាហេតុការណ៍គ្រោះថ្នាក់នេះប៉ះមកលើបងប្រុសរបស់គាត់ឡើយ។ បើទោះបីជាបងប្រុស ដេន មិនបានស្លាប់ដោយសារការផ្ទុះមិននៅពេលនោះក៏ដោយ ក៏ប៉ុន្តែការស្លាប់ពេលក្រោយមកនេះ ក៏បណ្តាលមកពីរបបខ្មែរក្រហមដែលធ្វើឲ្យបងប្រុសរបស់គាត់ត្រាំត្រា។ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ គាត់នៅតែអាណិតបងប្រុសរបស់គាត់ដោយគ្មានអ្វីមករៀបរាប់ពីអារម្មណ៍នេះបានឡើយ។

ដេន បានមានប្រសាសន៍ថា គាត់ពុំដែលបានរស់នៅដូចជុំគ្រួសារឡើយ។ ដេន ក៏មិនបានដឹងថា ឪពុកម្តាយ និងបងប្អូនរបស់គាត់រស់នៅទីកន្លែងណាដែរ គឺគាត់បានដឹងត្រឹមតែខ្មែរក្រហមបានផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងរស់នៅរបស់ឪពុកម្តាយគាត់ជាញឹកញាប់ និងដាក់ផែនការឲ្យឪពុកម្តាយរបស់គាត់ធ្វើការគ្មានពេលសម្រាកឡើយ។ ដូច្នេះហើយបានជាបងប្រុសរបស់គាត់រត់គេចខ្លួន។ ដោយសារគាត់នៅក្នុងនៅពេលនោះ ដូច្នេះខ្មែរក្រហមប្រើឲ្យគាត់ធ្វើអ្វី ក៏គាត់ធ្វើតាមដែរដោយមិនហ៊ានប្រកែកឡើយ ព្រោះខ្លាចខ្មែរក្រហមធ្វើបាប និងចាប់ខ្លួនដូចអំប្រុសគាត់។ គាត់សុខចិត្តទ្រាំធ្វើការទាំងលំបាក ដើម្បីកុំឲ្យប្រធានកងចោទគាត់ថាខ្ជិល។ បើទោះបីជា ដេន មិនត្រូវបានខ្មែរក្រហមជម្លៀសចេញពីភូមិដូចប្រជាជនដទៃ ប៉ុន្តែគាត់នៅតែជួបនូវការលំបាកក្នុងការរស់នៅដូចប្រជាជនដទៃដែរ។ គាត់ធ្វើការងារដោយគ្មានថ្លៃសម្រាកឡើយ។

រៀងរាល់ថ្ងៃ ដេន តែងតែបន់ស្រន់ក្នុងចិត្តថា ថ្ងៃណាមួយគាត់នឹងអាចរួចផុតពីរបបខ្មែរក្រហម និងបានរស់នៅដូចជុំឪពុកម្តាយ បងប្អូនវិញ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៩ ក៏មានកងទ័ពរណសិរ្សចូលមកដោះប្រជាជនពីរបបខ្មែរក្រហម។ ដេន និងបងប្អូនក៏ត្រឡប់មករស់នៅក្នុងភូមិវិញ។ បើទោះបីជាមានការជួបជុំគ្នាយ៉ាងណាក៏ដោយ សម្រាប់គាត់នៅតែនឹកឃើញពីទុក្ខលំបាក និងភាពខ្លោចផ្សាដែលក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់ជួបប្រទះដែរ។ សព្វថ្ងៃគាត់តែងតែទូន្មាន និងប្រដៅកូនៗរបស់គាត់ឲ្យទស្សនាហ័ព្យាយាម ខិតខំរៀនសូត្រ និងទប់ស្កាត់កុំឲ្យរបបនេះវិលត្រឡប់មកវិញ។

ដេន បានមានប្រសាសន៍ថា រឿងរ៉ាវដែលដក់ជាប់នៅក្នុងអារម្មណ៍របស់គាត់មកដល់សព្វថ្ងៃ គឺការរស់នៅបែកបាក់គ្រួសារ និងការហូបចុកមិនគ្រប់គ្រាន់។ គាត់ចង់ឲ្យក្មេងៗជំនាន់ក្រោយដឹងពីរឿងរ៉ាវ និងបទពិសោធន៍របស់គាត់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។

យុន លក្ខណា

និស្សិតស្ម័គ្រចិត្តមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ

កងពិសេស លើកទំនប់ និងជីកប្រឡាយ

ខ្ញុំឈ្មោះ អ៊ុញ រឹម មានអាយុ៥៩ឆ្នាំ មានស្រុកកំណើតនៅខេត្តកំពត។ ខ្ញុំមានបងប្អូនបង្កើតចំនួន២នាក់ ប្រុសម្នាក់ និងស្រីម្នាក់។ ក្រោយពេលយោធាខ្មែរក្រហមទទួលជ័យជម្នះនៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមនៅភូមិភាគនិរតីបានជម្លៀសខ្ញុំ និងប្រជាជនដទៃទៀតដែលរស់នៅក្នុងខេត្តកំពត ឲ្យទៅរស់នៅក្នុងភូមិអន្លង់រុន ស្រុកថ្មពួក ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ កាលនោះ ខ្ញុំទើបមានអាយុប្រមាណជា១៧ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ។ ទីពុករបស់ខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់ចោល ក្រោយពីស៊ើបដឹងថាគាត់ធ្លាប់ជាអតីតទាហានក្នុងរបប លន់ នល់ ពាក់ស័ក្តិប្រាំ រួមជាមួយសាច់ញាតិរបស់គាត់មួយចំនួនទៀត។ ចំណែកម្តាយរបស់ខ្ញុំ ខ្មែរក្រហមមិនបានជម្លៀសទៅជាមួយខ្ញុំទេ ព្រោះគាត់មានវ័យចាស់ជរាណាស់ទៅហើយ ដូច្នេះខ្មែរក្រហមឲ្យគាត់នៅផ្ទះ។ ការងារសម្រាប់ប្រជាជនដែលខ្មែរក្រហមជម្លៀសមកនៅស្រុកថ្មពួកនៅពេលនោះ រួមមាន ដកស្ទូង ប្រតិភាគ លើកទំនប់ និងដីកប្រឡាយ ដែលសុទ្ធជាការងារត្រូវប្រើកម្លាំងយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ហើយគ្មានពេលឈប់សម្រាកឡើយ។

ខ្ញុំបានទិតទំនប់ពេញការងារតាមអង្គការដាក់ឲ្យធ្វើដោយមិនហ៊ានឈប់សម្រាកឡើយ។ ដោយមើលឃើញពីភាពរហ័សរហួន ភាពហ្មត់ចត់ និងធ្វើការអស់ពីកម្លាំងកាយរបស់ខ្ញុំ ខ្មែរក្រហមក៏បានកត់ឈ្មោះខ្ញុំឲ្យចូលធ្វើការក្នុងកងពិសេស។ ទោះដឹងថាការងារនេះលំបាកយ៉ាងណាក្តី ក៏ខ្ញុំមិនហ៊ានប្រកែកដែរ ក៏ខ្ញុំបានស្ម័គ្រចិត្តធ្វើតាមតែខ្មែរក្រហមចាត់តាំង។ សម្រាប់កងកម្លាំងពិសេស នៅពេលនោះគឺត្រូវធ្វើការងារធ្ងន់ធ្ងរ ជាងកងកម្លាំងចល័តទូទៅ ព្រោះខ្ញុំត្រូវទៅធ្វើការងារដែលលំបាកខ្លាំងដែលអ្នកផ្សេងធ្វើមិនទាន់រួចរាល់។ សម្រាប់កងពិសេសត្រូវបានខ្មែរក្រហមបែងចែកម៉ោងឲ្យធ្វើការងារយ៉ាងច្បាស់លាស់ គឺពេលព្រឹកត្រូវធ្វើការចាប់ពីម៉ោង៧

រហូតដល់ម៉ោង១១ថ្ងៃត្រង់ និងពេលរសៀលចាប់ពីម៉ោង១ទៅដល់ម៉ោង៥ល្ងាច ទើបអាចឈប់សម្រាកបាន។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើអង្គការខ្វះខាតកម្លាំង ក៏ខ្ញុំត្រូវចេញទៅធ្វើការបន្ថែមទៀត ចាប់ពីម៉ោង ៦ល្ងាច រហូតដល់ម៉ោង១១យប់ ទើបអាចចូលសម្រាកបាន។ ដោយសារតែកងពិសេសជាក្រុមប្រើកម្លាំងប្រើកម្លាំងក្នុងការបំពេញការងារ ដូច្នេះហើយទើបខ្មែរក្រហមឲ្យកងពិសេស ហូបបាយពីរពេលក្នុងមួយថ្ងៃ គឺនៅម៉ោង១១:៣០នាទីថ្ងៃត្រង់និងពេលរសៀលនៅម៉ោង៥:០០។ ជារៀងរាល់ថ្ងៃ ចុងភៅបានធ្វើបន្លែមឲ្យកងពិសេសហូបថែមទៀត។ បើទោះបីជាកងពិសេសទទួលបានរបបបាយក៏ដោយ ក៏របបអាហារ នោះមិនគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ខ្ញុំដែរ។ នៅពេលនោះ ចុងភៅបានផ្តល់របបអាហារឲ្យកងប្រុសៗ និងស្រីៗក្នុងម្នាក់មួយកូនបានចង្ហិនស្មើគ្នាក្នុងមួយពេល។

ចំណែកការស្នាក់នៅរបស់កងពិសេស ខ្មែរក្រហមបានបែងចែកឲ្យនៅដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ទៅតាមក្រុមៗ និងតាមតំបន់។ ខ្មែរក្រហមបានកំណត់សម្រាប់កងទំនប់មានសមាជិក ៤០នាក់ និងមានប្រធានម្នាក់ រួមទាំងគណៈគ្រប់គ្រង ចំណែកកងតូច មានសមាជិក៣០នាក់ និងមានប្រធានកងម្នាក់ដូចកងធំដែរ។ សម្រាប់កងនៃខ្លះ ខ្មែរក្រហមបានសង់រោងឲ្យកងស្រ្តី និងកងបុរសស្នាក់នៅក្បែរគ្នា ចំណែកកងនៃខ្លះទៀត ខ្មែរក្រហម បានបែងចែកឲ្យកងប្រុសៗនៅឆ្ងាយពីកងស្រ្តី ដើម្បីកុំឲ្យបុរស និងស្រ្តីមានទំនាក់ទំនងជាមួយគ្នាខាងក្រែងប្រព្រឹត្តខុសសីលធម៌។ ដោយសារកងពិសេសត្រូវបានខ្មែរក្រហមប្រើឲ្យធ្វើការងារច្រើនជាងកងចល័តធម្មតា ដូច្នេះហើយ ទើបខ្មែរក្រហមបានយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសទៅលើសមាជិកកងពិសេស និងមកលើខ្ញុំនៅពេលឈឺថ្លាត់ច្រើនជាងកងចល័តធម្មតា។ ខ្មែរក្រហមបានអនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំឈប់សម្រាកមួយរយៈ ហើយបានឲ្យថ្នាំសង្កូវមួយចំនួនមក

ខ្ញុំលេបព្យាបាលជំងឺទៀតផង ព្រោះកងពិសេសត្រូវបានអង្គការចាត់ទុកថា ជាកម្លាំងស្នូលសំខាន់ក្នុងការបង្កើនផល។

ខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហម ផ្លាស់ប្តូរកន្លែងធ្វើការពីមួយកន្លែងទៅកន្លែងមួយ រហូតទៅជីកប្រឡាយនៅអូរតាតី ក្នុងខេត្តបាត់ដំបង។ ការងារនៅទីនោះ មានសភាពធ្ងន់ធ្ងរជាងការងារដកស្ទូងទៅទៀត ព្រោះខ្ញុំត្រូវបានប្រើឲ្យជីកប្រឡាយយ៉ាងជ្រៅ។ ចំណែករឿងដែលធ្វើឲ្យខ្ញុំនៅចាំមិនភ្លេចនោះ គឺរូបសរបស់ខ្ញុំ ដែលបានបន្ទូលទុកនូវស្លាកស្នាមរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ ដោយសារមុតផ្អែបបនៅពេលកាប់ដី។ ដោយសារភាពភ័យខ្លាច ទើបធ្វើឲ្យខ្ញុំរិតតែខិតខំបំពេញការងារដោយមិនខ្វាយខ្វល់ ឬគិតពីមុខរបួស។ ខ្ញុំបានរស់នៅឃ្លាតឆ្ងាយពីទីពុកម្តាយ និងសាច់ញាតិជិតឆ្ងាយអស់រយៈពេលជាង៣ឆ្នាំ ខុសប្លែកពីប្រជាជនមួយចំនួនដែលខ្មែរក្រហមជម្លៀសមកពីខេត្តតាកែវជាមួយខ្ញុំ បានស្នើសុំខ្មែរក្រហមមកលេងទីពុកម្តាយនៅស្រុកកំណើត។ ពេលនោះ ខ្ញុំបានជួប

ប្រទះការលំបាក វេទនាយ៉ាងខ្លាំង ទាំងការស្ទាក់នៅ និងការហូបចុក។ ប៉ុន្តែដោយសារខ្ញុំមានដើមកំណើតជាកូនកសិករ និងធ្លាប់សុំជាមួយការងារលំបាកគ្រប់បែបយ៉ាងទើបខ្ញុំអាចធ្វើការងារធ្ងន់បាន។ ខ្ញុំក៏មានការអាលិតអាសូរប្រជាជនថ្មីមួយចំនួនដែលធ្លាប់រស់នៅក្នុងទីក្រុង និងមិនធ្លាប់ធ្វើការងារធ្ងន់ៗពីមុនមកដែរ។ ការងារស្រែចម្ការ បានធ្វើឲ្យប្រជាជនថ្មីទាំងនោះជួបការលំបាកយ៉ាងខ្លាំង និងត្រូវប្រឈមជាមួយការបរិភោគមិនគ្រប់គ្រាន់ទៀតផង។ ប្រជាជនទាំងនោះត្រូវខិតខំប្រឹងប្រែងធ្វើការងារយ៉ាងខ្លាំង តាមផែនការរបស់ខ្មែរក្រហមកំណត់ ប៉ុន្តែប្រសិនបើធ្វើមិនបានតាមផែនការ គឺអាចនឹងមានវាសនាដូចពាក្យស្លោកមួយឃ្លាថា «ទុកក៏មិនចំណេញ ដកចេញក៏មិនខាត»។

នៅពេលនោះ កងពិសេស គឺជាក្រុមដែលខ្មែរក្រហមបានចាត់ទុកថាជាមនុស្សសំខាន់ និងជាប្រជាជនគំរូ ដូច្នេះប្រសិនបើសមាជិកក្នុងកងណាម្នាក់ប្រព្រឹត្តខុសឆ្គង គឺត្រូវ

ប្រជាជនលើកទំនប់ ជីកប្រឡាយ ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

រងទារុណកម្មធ្ងន់ជាងកងចល័តធម្មតាទៅទៀត។ នៅពេលបំពេញការងារ ខ្មែរក្រហមមានម៉ាស៊ីនសម្រាប់ថតយករូបភាពកងពិសេសទាំងនោះ ដើម្បីបង្ហាញដល់កងចល័តធម្មតាផ្សេងទៀតឲ្យយកជាគំរូតាមនៅពេលប្រជុំស្វ័យទីតៀនម្តងៗនៅរាល់ពេលសម្រាក និងពេលធ្វើការងារ គឺមានឈ្មួញចាំតាមដានរាល់សកម្មភាពរបស់កងពិសេស ជាពិសេសពេលកងពិសេសសម្រាកពេលយប់ៗ កងឈ្មួញបានមកលួចស្តាប់ខាងក្រុងកងពិសេសក្បត់ ឬចង់ធ្វើសកម្មភាពផ្សេងៗប្រឆាំងនឹងអង្គការ។ កងឈ្មួញទាំងនោះមានសិទ្ធិរាយការណ៍ទៅប្រាប់ថ្នាក់លើបន្ត ដើម្បីយកអ្នកដែលមានបំណងប្រឆាំងនឹងខ្មែរក្រហមទៅកែប្រែ។

ខ្ញុំនៅចាំបានថា នៅឆ្នាំ១៩៧៨ មាននារីម្នាក់ និងបុរសម្នាក់នៅក្នុងកងពិសេស បានប្រព្រឹត្តខុសសីលធម៌ ដោយបានស្រឡាញ់គ្នា ដែលល្មើសនឹងវិន័យដែលអង្គការបានហាមប្រាម។ កងឈ្មួញបានរាយការណ៍ទៅថ្នាក់លើពីរឿង

អ៊ុំស្រី អ៊ុំញ រីម ផ្តល់បទសម្ភាសន៍ដល់និស្សិតស្ម័គ្រចិត្តនៃមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តង្គែង

នេះ បន្ទាប់មកក៏យកបុរស និងនារីនោះទៅធ្វើការកែប្រែម្តងជាពីរដង។ ស្រាប់តែថ្ងៃមួយនៅពេលកំពុងបំពេញការងារ កងឈ្មួញក៏បានមកចាប់អ្នកទាំងពីរចងស្លាបសេក និងវាយនឹងដំបងនៅតាមផ្លូវ។ ខ្ញុំរន្ធត់ និងភ័យខ្លាចយ៉ាងខ្លាំងពេលឃើញហេតុការណ៍នេះ។ លុះដល់ពេលរសៀល ខ្មែរក្រហមបានប្រើខ្ញុំឲ្យទៅហៅសមាជិកកងពិសេសទាំងអស់ឲ្យមកចូលរួមប្រជុំ ស្រាប់តែឃើញនារី និងបុរស ដែលឈ្មួញចាប់យកទៅកាលពីព្រឹកនៅទីនោះដែរ។ អ្នកទាំងពីរបានស្រក់ទឹកភ្នែក និងរៀបរាប់អន្តរករឈ្មួញទាំងនោះ។ ភ្លាមនោះ ឈ្មួញខ្មែរក្រហមបានយកកូនកាំបិតមកវះពោះបុរស និងនារីនោះនៅចំពោះមុខកងពិសេសទាំងអស់ ដើម្បីជាមេរៀនកុំឲ្យអ្នកផ្សេងប្រព្រឹត្តខុសសីលធម៌បែបនេះទៀត។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក គ្មាននរណាម្នាក់ហ៊ានប្រព្រឹត្តខុសវិន័យរបស់ខ្មែរក្រហមឡើយ។ នៅពេលព្រឹត្តិការណ៍ដែលគួរឲ្យរន្ធត់គំរាមស្លាប់នេះកន្លងផុតទៅមិនបានប៉ុន្មានដង អង្គការបានអនុញ្ញាតឲ្យកងពិសេសមានសិទ្ធិស្នើសុំរៀបការជាមួយមនុស្សដែលខ្លួនពេញចិត្ត។ ទោះបីយ៉ាងណា សម្រាប់កងពិសេសម្នាក់មានសិទ្ធិស្នើសុំបានតែម្តងប៉ុណ្ណោះ។

ខ្ញុំបានធ្វើការនៅក្នុងកងពិសេសរហូតដល់របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដួលរលំ នៅថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ទើបខ្ញុំធ្វើដំណើរត្រឡប់មកស្រុកកំណើតនៅខេត្តកំពតវិញ។ គ្រួសាររបស់ខ្ញុំមានដីស្រែសម្រាប់បង្កើនផលចំនួន១៥០ រ៉ៃ ប៉ុន្តែដោយសារភូមិរបស់ខ្ញុំពុំទាន់មានអ្នកគ្រប់គ្រងច្បាស់លាស់ ដូច្នេះប្រជាជនបានចាប់ដី និងរៀបចំកន្លែងស្នាក់នៅរៀងៗខ្លួន។ នៅពេលនោះ ដោយសារខ្ញុំនៅសល់សាច់ញាតិតិច ជាពិសេស ឪពុកនិងបងប្អូនដែលធ្លាប់បម្រើការក្នុងរបបលន់ នល់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមសម្លាប់អស់ ទើបខ្ញុំសម្រេចចិត្តជ្រាស់ទីលំនៅមករស់នៅក្នុងឃុំអន្លង់វែង ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តឧត្តរមានជ័យ រហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ។

សែម ដារ៉ានី
និស្សិតស្ម័គ្រចិត្តមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តង្គែង

ខ្ញុំនៅតែចង់ បោះបិរបបខ្មែរក្រហមដល់រលំដៅហើយ

ខ្ញុំឈ្មោះ ប៊ី ឆេង មានអាយុ៧៤ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃគាត់រស់នៅ ឃុំអន្លង់វែង ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តទន្លេបាសាក់។ ខ្ញុំមានប្តី របស់ខ្ញុំឈ្មោះ ស៊ុន គី បានស្លាប់ដោយសារជំងឺចាស់ជរា និង មានកូនទាំងអស់ចំនួន៤នាក់ ស្រី២នាក់ និងកូនប្រុស២នាក់។

នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហមបានរស់នៅជាមួយប្តី និង កូនៗនៅ ឃុំអន្លង់វែង ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តទន្លេបាសាក់។ ក្រោយមកមានខ្មែរក្រហមមួយក្រុមបានមកជម្លៀសខ្ញុំ និង ប្តីឲ្យចាកចេញពីភូមិ។ ចំណែកប្រុសៗនៅលីវមួយចំនួន ខ្មែរ ក្រហមមិនបានជម្លៀសចេញទេ គឺបានជ្រើសរើសឲ្យចូលធ្វើ យោធាការពារព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ។

នៅពេលកំពុងជម្លៀស ខ្ញុំបានឃើញឡានមួយគ្រឿង ផ្ទុកយោធាខ្មែរក្រហមប្រមាណ ៤នាក់ ទៅ ៥នាក់ បើកកាត់ ហ្វូងមនុស្សដែលកំពុងដើរឈរ ព្រមទាំងប្រកាសតាម ឧបាយសន្តិសុខថា ៖ «សូមចាកចេញទៅឲ្យឆ្ងាយបន្តិចទៀត នេះ កងទ័ពអាមេរិកនឹងមកទម្លាក់គ្រាប់បែក! សូមបងប្អូន

ចេញទៅ! ពីរបីថ្ងៃទៀត កងកម្លាំងយើងនឹងដកត្រឡប់ទៅ វិញហើយ!»។ សំឡេងប្រកាសនេះបានបង្ខំឲ្យខ្ញុំជាច្រើនលើក ច្រើនសារ។ នៅតាមផ្លូវប្រជាជនបានប្រមូលផ្តុំ និងតម្រៀប ជួរគ្នាយ៉ាងវែងអន្ទាយនិងមានសភាពណែនណាំនាំគ្នាបោះ ម្នាក់ៗស្តាយបង្ខំចៀវៗខ្លួន និងកាន់ដៃគ្នាជាប់ ព្រោះខ្លាច វង្វេងគ្នា។ ប្រជាជនទាំងនោះរំកិលទៅមុខបន្តិចម្តងៗ ដោយ ក្នុងមួយព្រឹកធ្វើដំណើរបានតែមួយគីឡូម៉ែត្រប៉ុណ្ណោះ។ ការ ធ្វើដំណើរដោយគ្មានទិសដៅច្បាស់លាស់នៅក្រោមកម្ដៅថ្ងៃ រួមជាមួយការបាញ់រក្សា និងសម្លាប់បែបនេះបានធ្វើឲ្យប្រជាជន មានការបាក់ស្បាត។ ចំណែកក្រុមអ្នកប្រឆាំង ត្រូវកងយោធា ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ចោលនៅនឹងកន្លែង។ នៅតាមផ្លូវធ្វើដំណើរ យោធាខ្មែរក្រហមបានឆែកឆេរហិប និងបង្កើតអីវ៉ាន់ដើម្បី ដកហូតរបស់របរមានតម្លៃ ដូចជា វិទ្យុ គ្រឿងអលង្ការ នាឡិកាដៃនិងសម្លៀកបំពាក់ថ្មីៗ។ ស្របពេលនោះក្រុមយោ- ធាខ្មែរក្រហមបានសាកសួររកអ្នកដែលចេះដឹង ជាពិសេស

លោកយាយ ប៊ី ឆេង នៅផ្ទះរបស់គាត់ក្នុងឃុំអន្លង់វែង ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តទន្លេបាសាក់

អ្នកដែលធ្លាប់បម្រើការនៅក្នុងរបប លន់ នល់ និងអ្នកដែល ខ្មែរក្រហមសង្ស័យ គឺត្រូវយាត់ខ្លួនទុកដើម្បីបញ្ជូនទៅថ្នាក់ លើបន្តទៀត។ មានមនុស្សជាច្រើនបានស្លាប់ដោយសារជំងឺ និងការអត់ឃ្លាន។ នៅថ្ងៃបន្ទាប់ ក្បួនធ្វើដំណើរចេះតែរំកិល ទៅមុខ និងកាន់តែជិតដល់គោលដៅ ព្រោះមានការគំរាម កំហែងពីសំណាក់យោធាខ្មែរក្រហម។ សម្រាប់សភាពការណ៍ នៅពេលនោះ ពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ ប្រជាជនមិនសង្ឃឹមថា បានមកផ្ទះដូចសម្តីដែលខ្មែរក្រហមបានសន្យាឡើយ។

ខ្ញុំបានធ្វើដំណើរដោយថ្មើរជើង រួមជាមួយរបស់របរ សំព័ន្ធសំពោង ចាកចេញពីផ្ទះទាំងបង្គំចិត្តជាមួយអារម្មណ៍ នឹកគិតដល់កូនៗ។ ខ្ញុំ និងប្តីបានរស់នៅបែកគ្នាពេលទៅដល់ ស្រុកក្រឡាញ់ ក្នុងខេត្តសៀមរាប។ អង្គការបានចាត់តាំង ខ្ញុំឲ្យដកស្ទូង លើកទំនប់ និងដឹកប្រឡាយ ចំណែកប្តីរបស់ខ្ញុំ ត្រូវចេញទៅភ្ជួររាស់ កាប់ឆ្ការព្រៃ និងដឹកស្រះ។ សម្រាប់ខ្ញុំ និងប្តី ក៏ដូចប្រជាជនដទៃទៀតដែរ ត្រូវតែខិតខំធ្វើការងារ ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ និងគ្មានពេលឈប់សម្រាកឡើយ។ ខ្ញុំមិន មានអាហារសម្រាប់បរិភោគទេ គឺហូបតែបបររាវៗស្ទើរតែ គ្មានគ្រាប់អង្ករ ជាមួយសម្លត្រកួន សម្លល្អផ្ល ដែលគ្មានរស់ ជាតិ គ្មានសាច់ គ្មានអនាម័យ បណ្តាលឲ្យខ្ញុំស្គមស្គាំង និង គ្មានកម្លាំងកំហែង។ ពេលខ្ញុំឃ្លានខ្លាំង ខ្ញុំបានលួចបរិភោគ ស្លឹកឈើព្រៃបន្ថែមទៀត។ ខ្ញុំបានឈឺក្រពះ ពោះវៀន និង ពិតជាលំបាកខ្លាំងណាស់សម្រាប់ខ្ញុំ។ ទោះបីជាយ៉ាងណា ក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំមិនដែលហិនរអួរទាំងដែរ ព្រោះខ្លាចអង្គការដឹង និងចោទប្រកាន់មកលើខ្ញុំ។ រីឯយប់របស់អង្គការនៅពេលនោះ ប្រសិនបើនរណាម្នាក់ឈឺគឺមិនផ្តល់អាហារឲ្យបរិភោគឡើយ ហើយអង្គការអាចចោទអ្នកជំងឺថាជាគិញសម្ងាត់ និងអាច យកទៅសម្លាប់ចោលថែមទៀតផង។ ជីវិតរបស់ខ្ញុំនៅពេល នោះ គឺទទួលរងនូវការគៀបសង្កត់ និងបំបិទសិទ្ធិសេរីភាព គ្រប់បែបយ៉ាង។ អ្វីដែលគួរឲ្យភ័យខ្លាចនៅជំនាន់នោះ គឺខ្មែរ ក្រហមសម្លាប់មនុស្សដោយគ្មានត្រាប្រណី គ្មានការយោគ យល់ និងគ្មានអធ្យាស្រ័យឡើយ។ ខ្មែរក្រហមតែងតែប្រើ

អំណាចផ្តាច់ការដើម្បីគំរាមកំហែង និងសម្លាប់ប្រជាជនជា រឿយៗ។ ខ្ញុំធ្លាប់បានឃើញក្រុមឈូបខ្មែរក្រហមយក តាញៃ ដែលជាមិត្តសម្លាញ់របស់ប្តីខ្ញុំ ទៅសម្លាប់ដោយសារតែគាត់ ឈឺក្រុន និងចេញទៅធ្វើការពុំរួច។ ដំបូងអង្គការបានបង្កត់ អាហារ តាញៃ រួចហើយក៏យកគាត់ទៅសម្លាប់ចោលតែម្តង ដោយចង់ដៃចង់ជើងរបស់គាត់ បន្ទាប់មកយកគាត់ទៅដុត នៅក្នុងឡអង្កាមមួយនៅក្បែរនោះ ដែលមើលទៅអណ្តាច អធម្មយ៉ាងខ្លាំង។ ឡសម្រាប់ដុតមនុស្សនោះ ស្ថិតនៅក្នុងភូមិ កំពង់ថ្ម រូបស្រុកក្រឡាញ់។ មកទល់នឹងសព្វថ្ងៃ ខ្ញុំនៅតែមាន អារម្មណ៍ភ័យខ្លាច និងអាណិតអាសូរចំពោះការស្លាប់របស់ តាញៃ ព្រោះ តាញៃ ក៏ធ្លាប់បានធ្វើការងារជាមួយខ្ញុំ ធ្លាប់ រស់នៅ និងហូបចុកលំបាកវេទនាជាមួយខ្ញុំដែរ។

ការរស់នៅរបស់ខ្ញុំនៅសម័យនោះ ពិតជាលំបាកខ្លាំង ណាស់សូម្បីតែការស្លៀកពាក់ គឺអង្គការតម្រូវឲ្យស្លៀកពាក់ សម្លៀកបំពាក់ពណ៌ខ្មៅ ដែលតំណាងឲ្យវណ្ណៈកសិករខ្មែរ។ ចំណែកស្រ្តី អង្គការបានបើកសំពត់ឲ្យម្នាក់មួយសម្រាប់ ប៉ុណ្ណោះ។ ខ្ញុំត្រូវស្លៀកសម្លៀកបំពាក់ដដែលៗ រៀងរាល់ថ្ងៃ ធ្វើឲ្យសាច់កំណាត់ដាច់រំហែក ពុកផុយ និងពោរពេញទៅ ដោយក្អិនស្អុយដោយសារញើស ហូរដាបពេញរាងកាយ។ ការស្លៀកពាក់បែបនេះជាទម្លាប់របស់ខ្ញុំទៅហើយ ព្រោះ សម្លៀកបំពាក់មួយឈុតនោះ នៅជាប់ប្រាណរបស់ខ្ញុំគ្រប់ ពេលវេលា និងគ្រប់ទីកន្លែង។ នៅសម័យនោះ យុវជន និង យុវនារីគ្មានសិទ្ធិសម្រេចទៅលើការជ្រើសរើសគូអនាគតរបស់ ខ្លួនឡើយ គឺអង្គការជាអ្នករៀបចំ និងចាត់ចែងរៀបការឲ្យ។ ប្រជាជនគ្មានសិទ្ធិសូម្បីតែការបញ្ចេញមតិ ឬបដិសេធនឹង បញ្ហាហើយប្រសិនបើជំទាស់ អង្គការនឹងចាប់យកទៅធ្វើ ទារុណកម្មឬយកទៅសម្លាប់ចោលមិនខាន។ សម្រាប់គូស្វាមី ដែលទើបរៀបការរួច ទោះបីមិនស្រឡាញ់គ្នា ក៏ត្រូវបង្ខំចិត្ត រួមដំណេកជាមួយគ្នា ព្រោះអង្គការបានបញ្ជូនកងឈូបឲ្យ មកតាមដាន និងឃ្លាំមើលនៅតាមផ្ទះប្តីប្រពន្ធទាំងនោះ។

ខ្ញុំស្ទើរតែមិនអាចបំភ្លេចនូវរឿងរ៉ាវដែលបានកើតនៅក្នុង

សម័យខ្មែរក្រហម មកទល់នឹងពេលបច្ចុប្បន្ន។ ប្រជាជនរស់នៅក្រោមការគាបសង្កត់ និងធ្វើទុក្ខបុកម្នេញពីសំណាក់កងឈ្លបខ្មែរក្រហម។ ប្រជាជនដែលធ្លាប់រស់នៅជួបជុំគ្រួសារជាពិសេស នៅទីប្រជុំជនដែលធ្លាប់តែមានមនុស្សរស់នៅច្រើនកុះករ ប្រែជាស្ងាត់ស្ងួនឈឹង សាលារៀន វត្តអារាមមួយចំនួន ត្រូវខ្មែរក្រហមប្រែក្លាយទៅជាតុកសម្រាប់ដាក់មនុស្ស។ ខ្មែរក្រហមបានជម្លៀស នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ គឺរយៈពេលតែប៉ុន្មានម៉ោងប៉ុណ្ណោះក្រោយពីខ្លួនកាន់អំណាច។ ខ្មែរក្រហមបានប្រើប្រាស់អាវុធដើម្បីកំរាមកំហែងរួមទាំងយោសាណបោកប្រាស់ដើម្បីជម្លៀសប្រជាជនចេញ។ បុរស ស្រ្តី មនុស្សចាស់ជរា ក្មេងៗ និងអ្នកជំងឺដែលស្នាក់នៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យ ក៏ត្រូវខ្មែរក្រហមជម្លៀសចេញដែរ។ ប្រជាជនរាប់សិបម៉ឺននាក់ ត្រូវខ្មែរក្រហមជម្លៀសដោយពុំទាន់មានគោលដៅច្បាស់លាស់។

ដោយយោងទៅតាមទ្រឹស្តី ៖ «មានស្រូវ គឺមានអ្វីៗទាំងអស់» ខ្មែរក្រហមបានបណ្តេញអ្នកទីក្រុងទាំងអស់ ឲ្យទៅរស់នៅជនបទ និងធ្វើការងារស្រែចម្ការ ដើម្បីផលិតស្រូវឲ្យបានច្រើន។ នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ខ្មែរក្រហមបានលុបបំបាត់ចោលវណ្ណៈសក្តិភូមិ កម្មសិទ្ធិឯកជន និងគហបតីទាំងអស់។ ខ្មែរក្រហមបានបង្ខំឲ្យប្រជាជនទាំងចាស់ក្មេងធ្វើការជាទម្ងន់ គ្មានត្រាប្រណី និងគ្មានពេលសម្រាក ប៉ុន្តែមិនផ្តល់អាហារឲ្យបរិភោគគ្រប់គ្រាន់ឡើយ។ ប្រជាជនបានរស់នៅក្នុងភាពភ័យខ្លាច។ ស្ទើររៀងរាល់ថ្ងៃ ខ្ញុំបានឃើញប្រជាជនលួចចាប់គ្នា ហ៊ុន បង្គុយ ថ្ងៃន កញ្ជាញ់ចេក ពស់យកមកដុតហូប។ សូម្បីតែស្បែកគោ និងស្បែកក្របី ក៏ប្រជាជនទាំងនោះយកមកបរិភោគដែរ ដោយសារតែទ្រាំទ្រនឹងភាពអត់ឃ្លានពុំបាន។ ពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ ប្រជាជនបានស្លាប់។ ចំណែកប្រជាជនដែលធ្លាប់ធ្វើការក្នុងរបបមុនៗ ដូចជាទាហាន បញ្ញវន្ត សាស្ត្រាចារ្យ សិស្សនិស្សិតនិងគ្រូបង្រៀន ក៏ជាមុខសញ្ញាដែលខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់ដែរ។

នៅគ្រប់ទីកន្លែង ខ្មែរក្រហមបានសម្លាប់ និងដាក់ទណ្ឌ

កម្មប្រជាជនជាមួយការសម្រេចចិត្តដ៏ខ្លី និងគ្មានការវិនិច្ឆ័យទោសឲ្យបានច្បាស់លាស់ឡើយ ចំណែកអ្នកដែលមានសិទ្ធិសម្រេចគឺមានតួនាទីត្រឹមតែប្រធានភូមិ ឬប្រធានកងឈ្លបប៉ុណ្ណោះ។ ប្រសិនបើខ្មែរក្រហមសម្លាប់ប្តី ឬកូនហើយ ខ្មែរក្រហមក៏មិនទុកជីវិតឲ្យប្រពន្ធរស់នៅឡើយ ព្រោះខ្លាចមានគំនុំសងសឹក។ ស្រ្តីខ្លះត្រូវបានកងឈ្លបចាប់យកទៅរំលោភមុននឹងយកទៅសម្លាប់។ ចំណែកការសម្លាប់ កងឈ្លបបានវាយជនរងគ្រោះទាំងនោះនឹងត្បូងចប គល់ឬស្សី ដែកភ្លៅរទេះ បន្ទាប់មកបានដោះខោអាវអ្នកស្លាប់ឲ្យប្រជាជនដទៃទៀតស្លៀកពាក់បន្ត។ ចំណែកសាកសព កងឈ្លបបានកប់នៅក្នុងរណ្តៅរួម។ ខ្មែរក្រហមបានរំលាយសាសនា ចំណែកព្រះសង្ឃ ត្រូវបានផ្សិត ហើយបញ្ជូនឲ្យទៅធ្វើស្រែចម្ការដូចប្រជាជនទូទៅ។ ខ្មែរក្រហមថែមទាំងបានធ្វើការទីតៀនទៅលើក្រុមព្រះសង្ឃទាំងនោះថា ម្តេចមិនហៅព្រះឲ្យជួយ បើព្រះអាចជួយបាននោះ! ខ្មែរក្រហមក៏បានសម្លាប់សង្ឃណាដែលមិនធ្វើតាមបញ្ជារបស់ខ្លួនដែរ។ ក្រៅពីព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរក្រហមក៏បានធ្វើទុក្ខបុកម្នេញទៅលើអ្នកប្រតិបត្តិអ៊ីស្លាមសាសនា និងគ្រិស្តសាសនាដែរ។ នៅសម័យនោះ ក្មេងៗពុំបានទទួលការសិក្សាឡើយ ផ្ទុយទៅវិញ ខ្មែរក្រហមបានប្រើឲ្យក្មេងៗទាំងនោះធ្វើការងារហួសកម្លាំងទៅវិញ។ ការរំលោភបំពានទៅលើសិទ្ធិកុមារបែបនេះ បានធ្វើឲ្យកុមារមានការភ័យខ្លាច។ សម្រាប់កូនៗរបស់ខ្ញុំក៏ដូចជាក្មេងៗដទៃទៀតដែរ ពុំបានទទួលការអប់រំ និងមើលថែពិធីពុកម្តាយឡើយ។

ខ្ញុំមានការឈឺចាប់យ៉ាងខ្លាំងនៅពេលបែកពីកូន និងបាត់បង់អ្វីៗដែលខ្ញុំធ្លាប់មានពីមុនមក។ ខ្ញុំនៅតែមានការភ័យខ្លាចចំពោះអតីតកាលដែលនៅតែជាស្រមោលអន្ទោលតាមខ្ញុំជានិច្ច។ ខ្ញុំសូមផ្តាំផ្ញើទៅកូនចៅខ្មែរជំនាន់ក្រោយ ឲ្យខិតខំរៀនសូត្រដើម្បីធ្វើជាធនធានសម្រាប់អភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសជាតិ និងទប់ស្កាត់កុំឲ្យប្រទេសវិលទៅរកអតីតកាលវិញ។

សេត អំណត់

និស្សិតស្ម័គ្រចិត្តមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ

ក្តីសង្ឃឹមបានបញ្ចប់បន្ទាប់ពីយោធាខ្មែរក្រហមដង្ហែស្ម័គ្រចេញពីផ្ទះ

ម៉ោង អាន់ មានអាយុ៥៨ឆ្នាំ កើតនៅឃុំអន្លង់វែង ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តឧត្តរមានជ័យ។ អាន់ មានបងប្អូនបង្កើតទាំងអស់ចំនួន៤នាក់ (ស្រាប់ម្នាក់)។ អាន់ គឺជាកូនទីមួយនៅក្នុងគ្រួសារ។ នៅមុនពេលខ្មែរក្រហមឡើងកាន់អំណាច អាន់ ត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យធ្វើការងារផ្សេងៗ ដូចជា លើកភ្នំស្រែក ជីកប្រឡាយ និងបង្កើនផលនៅក្នុងភូមិ។ នៅពេលនោះ អាន់ មានអាហារហូបចុកគ្រប់គ្រាន់ និងពុំមានការបង្ខិតបង្ខំឲ្យធ្វើការ និងការគាបសង្កត់ពីសំណាក់ក្រុមខ្មែរក្រហមឡើយ។

នៅពេលយោធាខ្មែរក្រហមបានទទួលជ័យជម្នះពីកងទ័ពសេនាប្រមុខ លន់ នល់ នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ប្រជាជនក្នុងភូមិរបស់ អាន់ សប្បាយរីករាយយ៉ាងខ្លាំង និងសង្ឃឹមយ៉ាងខ្លាំងថាសង្គ្រាមបានបញ្ចប់ហើយដូច្នេះប្រទេសជាតិនឹងទទួលបានសុខសន្តិភាព និងការរីកចម្រើនមិនខាន។ ផ្ទុយទៅវិញ ក្តីសង្ឃឹមរបស់ប្រជាជនទាំងនោះត្រូវរលាយសាបសូន្យទាំងស្រុង។ រយៈពេលបីម៉ោងបន្ទាប់ពីរំដោះបាន

ទីក្រុងភ្នំពេញ យោធាខ្មែរក្រហមបានដង្ហែស្ម័គ្រជាជនចេញពីទីក្រុង និងទីប្រជុំជននានាឲ្យទៅរស់នៅតំបន់ជាប់ស្រយាល ដោយយកលេសថា ខ្លាចអាមេរិកមកទម្លាក់គ្រាប់បែក។ ប្រជាជនដែលរស់នៅក្នុងទីក្រុងបានបង្ខំចិត្តចាកចេញពីផ្ទះសម្បែងរបស់ខ្លួនទាំងសោកស្តាយ ដោយយកតែរបស់របរ និងគ្រឿងហូបចុកបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះទៅតាមខ្លួន។ អាន់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមដង្ហែស្ម័គ្រចេញពីភូមិរំចេក ឲ្យទៅរស់នៅភូមិសម្បូរ ឃុំសំពៅលូន ស្រុកក្រឡាញ់ ខេត្តសៀមរាប។ នៅពេលនោះ ខ្មែរក្រហមបានប្រមូលសម្ភាររបស់របរប្រើប្រាស់ និងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ប្រជាជនទៅដាក់ជាសម្បត្តិរួម ឬហៅថា «សហករណ៍»។ សម្រាប់ក្រុមគ្រួសាររបស់ អាន់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមប្រមូលយកទាំងគោ ក្របី និងសម្ភារមានតម្លៃមួយចំនួនទៀត។

នៅតាមភូមិ ខ្មែរក្រហមបានបង្កើតជាសហករណ៍ និងបានចាត់តាំងប្រជាជនឲ្យលើកទំនប់ ជីកប្រឡាយ ទៅតាមផែនការដែលថ្នាក់លើបានបែងចែក។ អាន់ ត្រូវបានអង្គការ

រូបឈរកណ្តាល ម៉ោង អាន់ ក្នុងស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តឧត្តរមានជ័យ

ចាត់តាំងឲ្យធ្វើការនៅក្នុងកងចល័ត បន្ទាប់ពីគាត់ទៅដល់ភូមិសម្បូរ។ អង្គការបានប្រើ អាន់ ឲ្យធ្វើការដោយគ្មានពេលសម្រាកឡើយ។ អាន់ ត្រូវក្រោកធ្វើការចាប់ពីម៉ោង៤ភ្លឺរហូតដល់ម៉ោង ១២ថ្ងៃត្រង់ ទើបបានឈប់សម្រាកដើម្បីហូបបបរ។ នៅពេលរសៀល អាន់ ចាប់ផ្តើមចូលធ្វើការពីម៉ោង២រសៀល រហូតដល់ម៉ោង៥ល្ងាច និងចាប់ផ្តើមធ្វើការធុរកិច្ចពីម៉ោង ៦ល្ងាច រហូតដល់ម៉ោង ១១យប់ទើបឈប់សម្រាក។ រៀងរាល់ថ្ងៃ អាន់ បានខិតខំធ្វើការធុរកិច្ចយ៉ាងខ្លាំង ប៉ុន្តែគាត់ពុំបានអាហារហូបចុកឲ្យសមទៅនឹងកម្លាំងពលកម្មដែលគាត់បានបញ្ចេញឡើយ។ អាហារដែលអាន់ បរិភោគរាល់ថ្ងៃ គឺមានតែបបររាវៗ លាយជាមួយគល់ល្អុង គល់ចេក ត្រកួន និងព្រលិតប៉ុណ្ណោះ។ នៅពេលនោះបបរសម្រាប់មនុស្ស៧០នាក់ ខាងចុងភោគាលាយអង្ករតែមួយកំប៉ុងឲ្យហូបប៉ុណ្ណោះ។ ដូច្នេះទៅវិញសម្រាប់ទិន្នផលស្រូវដែលប្រជាជនប្រមូលបានខ្មែរក្រហមមិនបានយកមកផ្គត់ផ្គង់តម្រូវការហូបចុកប្រចាំថ្ងៃរបស់ប្រជាជនឡើយ។ ដោយសារតែគ្មានអាហារហូបចុកគ្រប់គ្រាន់ ទើបធ្វើឲ្យកម្លាំងរបស់ប្រជាជនចុះខ្សោយ រហូតដល់ប្រជាជនមួយចំនួនបានធ្លាក់ខ្លួនឈឺ និងពុំមានថ្នាំពេទ្យសម្រាប់ព្យាបាលឡើយ។ ដូច្នេះទៅវិញខ្មែរក្រហម បានយកថ្នាំអាចម៍ទន្សាយមកឲ្យអ្នកជំងឺលេបជំនួស។ ទោះបីជាប្រជាជនរស់នៅលំបាក និងឈឺថ្កាត់យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ខ្មែរក្រហមនៅតែបង្ខិតបង្ខំឲ្យអ្នកទាំងនោះធ្វើការធុរកិច្ចដែល ដោយបានលើកយកពាក្យស្លោក ៖ «គ្រូញាក់ គ្រូញ៉ាវ គ្រូនអាត្រាក់ទ័រ គ្រូនឡាន គ្រូនបាយបាន គ្រូនសតិអារម្មណ៍» មកគំរាមប្រជាជនទៀតផង។ ជីវិតរបស់អាន់ នៅពេលនោះជួបការលំបាកយ៉ាងខ្លាំង ទាំងផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្ត។ ខ្មែរក្រហមបានដាក់ទណ្ឌកម្មយ៉ាងព្រៃផ្សៃទៅលើប្រជាជនដែលប្រព្រឹត្តល្មើសនឹងបញ្ជារបស់អង្គការ ព្រមទាំងសម្លាប់រង្គាល់ ចំពោះប្រជាជនណាដែលខ្លួនសង្ស័យថា ក្បត់។ នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ អាន់ បានទទួលការរៀនសូត្របន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ។ ខ្មែរក្រហមឲ្យកុមាររៀន

ពីម៉ោង៧ព្រឹក រហូតដល់ម៉ោង ១១ថ្ងៃត្រង់ និងរាល់ថ្ងៃត្រូវរៀននៅក្រោមដើមឈើ។ បន្ទាប់ពីភ្លេងៗចេញពីរៀន ខ្មែរក្រហមបានប្រើភ្លេងៗទាំងនោះឲ្យទៅកាប់ដើមទន្លេខែត្រ និងដើររើសអាចម៍គោយកមកធ្វើដឹង។ ចំណែកការរៀបការនៅតាមភូមិ ឬតាមសហករណ៍ ខ្មែរក្រហមជាអ្នកផ្សំឲ្យអ្នកទាំងនោះ។ មានកូនកម្លោះ និងកូនក្រមុំខ្លះមិនពេញចិត្តដៃគូរបស់ខ្លួនឡើយ ប៉ុន្តែប្រសិនបើនរណាម្នាក់ហ៊ានប្រឆាំងទៅនឹងការសម្រេចរបស់អង្គការ គឺត្រូវទទួលរងទណ្ឌកម្មការឃុំឃាំង និងការសម្លាប់មិនខាន។ ចំណែកអតីតកងទ័ពឬអ្នកដែលធ្លាប់បម្រើឲ្យរបប លន់ នល់ គឺខ្មែរក្រហមសម្លាប់ចោលទាំងអស់ ដោយខ្មែរក្រហមបានប្រើវិធីសាស្ត្របោកបញ្ឆោតថា អង្គការហៅទៅរៀនសូត្របន្ថែម និងតែងតាំងឲ្យធ្វើការក្នុងតំណែងដែល។

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៩ កងទ័ពរណសិរ្សសាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា ដែលគាំទ្រដោយវៀតណាម បានវាយផ្តួលរំលំរបបខ្មែរក្រហម និងបានទទួលជ័យជម្នះនៅថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩។ ដោយឡែកតំបន់ដែល អាន់ រស់នៅ មិនទាន់បានរំដោះទេ។ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៨៣ កងយោធពលខ្មែរក្រហមបានវាយចូលមកតំបន់អន្លង់វែង ដូច្នេះកងទ័ពរណសិរ្ស និងកងទ័ពវៀតណាមក៏ជម្លៀសប្រជាជនទៅនៅស្រែណួយ ក្នុងខេត្តសៀមរាប។ នៅពេលនោះ អាន់ បានចូលធ្វើការក្នុងកងដឹកជញ្ជូនស្បៀងយកទៅដាក់នៅក្នុងបីញ (បន្ទាយទាហាន) ឲ្យកងទ័ពវៀតណាម។

នៅឆ្នាំ១៩៨៤ អាន់ បានចូលទៅធ្វើជាទាហានប៉ារ៉ា របស់សម្តេច សីហនុ នៅជុំក្នុងទឹកដីថៃ អស់រយៈពេល៧ឆ្នាំ។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៩១ អាន់ បានវិលត្រឡប់មករស់នៅក្នុងស្រុកបន្ទាយស្រី ខេត្តសៀមរាបវិញ។ មកដល់ឆ្នាំ១៩៩៨ ទើបអាន់ បានវិលត្រឡប់មកស្រុកកំណើតនៅស្រុកអន្លង់វែង រហូតមកសព្វថ្ងៃ។

ជី ស្រីភីស

និស្សិតស្ម័គ្រចិត្តមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្លង់វែង

រឿងរ៉ាវជូនចក់របស់ ម៉ី ម៉ៅ

ម៉ី ម៉ៅ មានអាយុ៥៥ឆ្នាំ កើតនៅឃុំតាលោ ស្រុកបាកាន ខេត្តពោធិ៍សាត់ បច្ចុប្បន្ន ម៉ៅ រស់នៅឃុំអន្លង់វែង ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តឧត្តរមានជ័យ។ នៅអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៥ ស្រុកទេសមានភាពច្របូកច្របល់យ៉ាងខ្លាំង រហូតកងទ័ពខ្មែរក្រហមវាយរំដោះបានទីក្រុងភ្នំពេញ នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥។ នៅពេលនោះ ម៉ៅ តែងតែលួចសង្ឃឹមក្នុងចិត្តថា ខ្មែរក្រហមនឹងធ្វើឲ្យប្រទេសជាតិមានសុខសន្តិភាព និងមានការរីកចម្រើនឆាប់ៗ បន្ទាប់ពីយោធាខ្មែរក្រហមរំដោះប្រទេសពីរបប លន់ នល់ មិនបានប៉ុន្មានថ្ងៃផង ស្រាប់តែមកប្រាប់ទីពកម្តាយកាត់និងប្រជាជនដទៃទៀតឲ្យចាកចេញពីផ្ទះ ដោយយោសនាបានប្រាប់ថា គេចេញពីការទម្លាក់គ្រាប់បែករបស់អាមេរិក។ ម៉ៅ បានចាកចេញពីផ្ទះរបស់ខ្លួនទាំងចិត្តមិនអស់ចិត្ត។ ពេលនោះ ម៉ៅ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមជម្លៀសទៅស្នាក់ក្នុងស្រុកក្រឡាញ់ ខេត្តសៀមរាប។ ពេល

ទៅដល់ទីនោះ អង្គការបានបែងចែក ម៉ៅ ឲ្យធ្វើការនៅ «សហករណ៍» និងបានបង្ខំកាត់ឲ្យធ្វើការទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ដោយគ្មានពេលឈប់សម្រាកឡើយ។

នៅក្នុងសហករណ៍ ខ្មែរក្រហមបានបែងចែកប្រជាជនចេញជាកង ដូចជា ៖ ១) កងកុមារ មានអាយុចាប់ពី៣ឆ្នាំទៅដល់៨ឆ្នាំ ត្រូវដើររើសអាចម៍កោ ក្របី កាប់ដើមទន្រ្ទាន ខ្លៃត្រ និងដើមរុក្ខជាតិផ្សេងៗ ដើម្បីលាយធ្វើជីសម្រាប់ដាក់ស្រែ។ ២) កងចល័ត ជាមនុស្សធំពេញវ័យដែលជាកម្លាំងស្រួច និងត្រូវបំពេញការងារលើកទំនប់ ដឹកប្រឡាយ និងធ្វើស្រែ។ ២) កងចាស់ៗ គឺអ្នកដែលមិនអាចធ្វើការងារធ្ងន់បាន ត្រូវនៅផ្ទះមើលថែទាំក្មេងៗ។ ចំពោះស្ត្រីដែលមានផ្ទៃពោះ ត្រូវខ្មែរក្រហមចាត់តាំងឲ្យធ្វើការងាររហូតដល់ថ្ងៃសម្រាលកូនទើបមានសិទ្ធិឈប់សម្រាក បន្ទាប់មកត្រូវចូលធ្វើការធម្មតាវិញ ដោយទុកកូនដែលទើបនឹងកើតឲ្យចាស់ៗជាអ្នក

កងចល័តក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

មើលថែទាំជំនួស។ ចំណែករបស់របរប្រើប្រាស់ផ្សេងៗ អង្គការ បានប្រមូលដាក់រួម មាន ចាន ឆ្នាំង ស្លាបព្រា ជ្រូក មាន់ ទា គោ និងក្របី។ ប្រសិនបើប្រើប្រាស់កែក មិនព្រមដាក់ជា របស់រួម ត្រូវអង្គការចោទថា ជាក្រុមក្បត់ និងត្រូវប្រឈម នឹងការយកទៅសម្លាប់ចោល។ សម្រាប់ការហូបនៅជំនាន់ នោះ ម៉ៅ ត្រូវហូបរួម និងសូម្បីតែដេកក៏រួមដែរ ដោយស្រ្តី ដេកមួយឡែក និងប្រុសៗដេកមួយឡែក។ ប្រសិនបើប្រើប្រាស់ ម្នាក់ហ៊ានប្រព្រឹត្តខុសសីលធម៌ គឺត្រូវអង្គការមកចាប់យក សម្លាប់ចោលជាពុំខាន។ នៅពេលធ្វើការងារប្រចាំថ្ងៃ ពុំមាន នរណាហ៊ានខ្ជិលច្រអូសឡើយ ព្រោះខ្លាចអង្គការធ្វើទារុណ កម្ម ឬយកទៅសម្លាប់ចោល។

ពេលនោះ ម៉ៅ ត្រូវបានអង្គការប្រើឲ្យទៅធ្វើការក្នុងព្រៃ រយៈពេលមួយព្រឹក ទើបប្រធានកងអនុញ្ញាតឲ្យគាត់ត្រឡប់ មកដល់កន្លែងវិញ ប៉ុន្តែគាត់ទទួលបានរបបបឋមមួយវែក ប៉ុណ្ណោះរួចហើយនៅពេលរសៀលគាត់ត្រូវចេញទៅព្រៃធ្វើ ការរហូតដល់ព្រលប់ទើបបានឈប់សម្រាក។ ដោយសារ ការអត់ឃ្លានខ្លាំង ម៉ៅ ក៏បានសម្រេចចិត្តទៅលួចដឹកក្នុងយក មកបរិភោគបន្ថែមដោយពុំហ៊ានឲ្យនរណាដឹងឡើយ។ ដោយ សារតែការបរិភោគមិនគ្រប់គ្រាន់ និងខ្វះអនាម័យ ទើបធ្វើឲ្យ ម៉ៅ ធ្លាក់ខ្លួនឈឺ រហូតអង្គការបញ្ជូនទៅព្យាបាលនៅមន្ទីរ ពេទ្យ។ ប៉ុន្តែពេលខ្លះ ម៉ៅ ក៏ត្រូវបានអង្គការចោទថា ធ្វើពុត ជាឈឺដើម្បីគេចវេសពីការងារ ហើយថែមទាំងបានកំរាម យកគាត់ទៅសម្លាប់ចោលទៀតផង។ ដោយសារតែការបរិ ភោគអាហារដែលគ្មានជីវជាតិ ទើបធ្វើឲ្យ ម៉ៅ មានសុខភាព មិនល្អ និងធ្វើឲ្យរូបរាងកាយរបស់គាត់កាន់តែស្គមស្គាំង នៅ សល់តែស្បែកដណ្តប់ឆ្អឹងប៉ុណ្ណោះ។ ចំណែកការរៀបអាពាហ៍ ពិពាហ៍នៅអំឡុងដើមឆ្នាំ១៩៧៨ គឺអង្គការជាអ្នករៀបចំ និង សម្រេចចិត្តឲ្យកូនក្រមុំ និងកូនកម្លោះ ដោយអង្គការបែងចែក ចែកពិធីនេះជាពីរគឺ សម្រាប់ការរៀបការដែលមានទំហំតូច គឺចាប់ពី ៣០ ទៅ ៤០ គូ ដោយឡែកអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែល មានទំហំធំ គឺចាប់ពី៧០ ទៅ ១០០ គូ។ ការរៀបការបែបនេះ

គឺគ្មានអ្នកណាអាចកំណត់ទុកមុនបាននោះទេ ដោយអ្នកខ្លះ ជួបជាមួយគូដែលខ្លួនពេញចិត្ត ចំណែកអ្នកខ្លះទៀត ក៏ជួប នូវគូដែលខ្លួនមិនពេញចិត្តដែរ។ ប៉ុន្តែទោះបីប្តីប្រពន្ធមិនពេញ គ្នាក៏ដោយ ក៏ត្រូវព្រមទទួលយកដែរ ព្រោះអ្វីៗទាំងអស់ គឺ អង្គការជាអ្នកចាត់ចែង។ ប្រសិនបើប្រើប្រាស់ហ៊ានជំទាស់ គឺ ត្រូវទទួលរងទារុណកម្មឬឈ្មានទៅដល់ការសម្លាប់មិនខាន។ នៅអំឡុងពិធីរៀបការ ក៏កូនកម្លោះ និងកូនក្រមុំត្រូវឈរតាម ជួរ និងតាមលេខរៀង ដោយកូនកម្លោះឈរម្ខាង ទល់នឹង កូនក្រមុំ។ បន្ទាប់មកអង្គការហៅឈ្មោះទៅតាមលេខរៀង ហើយឲ្យប្តីប្រពន្ធឡើងធ្វើការប្តេជ្ញាចិត្តទាំងពីរនាក់ ដើម្បី បញ្ចប់កិច្ច។ បន្ទាប់ពីការរៀបការរួច ប្តីប្រពន្ធ ត្រូវតែរស់នៅ ចុះសម្រុង និងរួមដំណេកជាមួយគ្នា ព្រោះមានកងឈ្មួញបំបាត់ តាមដាន និងលួចមើល។ ប្រសិនបើប្តីប្រពន្ធមិនចុះសម្រុង គ្នា កងឈ្មួញបរាជ័យការណ៍នៅថ្នាក់លើ បន្ទាប់មកអង្គការនឹង ហៅទាំងប្តីប្រពន្ធយកទៅរៀនសូត្រមិនខាន។ ដោយសារតែ ពេលនោះ ម៉ៅ មានវ័យក្មេងពេក ទើបពុំបានឈ្មានទៅដល់ ការចាប់បង្ខំឲ្យរៀបការ។ ខ្មែរក្រហមក៏បានលុបបំបាត់ចោល រូបិយប័ណ្ណដែរ។ សម្រាប់លុយកាក់ មានប្រាក់ ដែលធ្លាប់តែ មានតម្លៃ បែរជាគ្មានតម្លៃ រហូតដល់ប្រជាជនខ្លះបានយក មាសទៅធ្វើជាខ្សែដែកកេះ។

រហូតដល់ចុងឆ្នាំ១៩៧៨ អ្នកទោសមួយចំនួនត្រូវបាន យោធាខ្មែរក្រហមបញ្ជាឲ្យដឹករណ៍ បន្ទាប់មក បានវាយ សម្លាប់អ្នកទោសទាំងនោះ ទម្លាក់ចូលទៅក្នុងរណ្តៅនោះតែ ម្តង។ ក្រោយមក យោធាខ្មែរក្រហមបានវាយប្រយុទ្ធជាមួយ កងទ័ពវៀតណាមយ៉ាងខ្លាំងក្លា ចំណែក ម៉ៅ និងប្រជាជន ដទៃទៀតក៏បានរត់ភៀសខ្លួនពីព្រឹត្តិការណ៍ក្នុងរយៈពេលខ្លះនេះ ដែរ។ រហូតដល់ចុងឆ្នាំ ១៩៧៩ ទើប ម៉ៅ បានជួបជុំបងប្អូន និងសាច់ញាតិវិញ ប៉ុន្តែការវាយប្រយុទ្ធគ្នា បន្តជាហូរហែរ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៨ ទើបប្រទេសជាតិមានសន្តិភាព និងមាន ការអភិវឌ្ឍជាបន្តបន្ទាប់។

ហេង វណ្ណារ៉ា

និស្សិតស្ម័គ្រចិត្តមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរវ័យ

ការចងចាំរបស់ឪពុកខ្ញុំកាលនៅកុមារ

ឪពុករបស់ខ្ញុំឈ្មោះ អ៊ឹម អាល់ មានអាយុ៥០ឆ្នាំ កើតនៅឃុំទ្រាស ស្រុកស្វាយចេក ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ ឪពុកខ្ញុំជាកូនទី៤ ក្នុងចំណោមបងប្អូនបង្កើតចំនួន៥នាក់ (ស្រី៣ និងប្រុស២នាក់) ដែលមានជីតាឈ្មោះ ស៊ុត អ៊ុន និងយាយឈ្មោះ ថ្លុង ឡើង ស្លាប់កាលពីឆ្នាំ២០០០ដោយសារជំងឺថាសជរា។

នៅមុនឆ្នាំ១៩៧៥ ឪពុករបស់ខ្ញុំបានរស់នៅជុំវិញយាយតារបស់ខ្ញុំនៅក្នុងឃុំទ្រាស។ នៅពេលនោះ ក៏មានការទម្លាក់គ្រាប់បែកមកលើភូមិឪពុករបស់ខ្ញុំរស់នៅដែរ។ យាយតា មីងមា របស់ឪពុកខ្ញុំ និងប្រជាជនក្នុងភូមិបានរត់ចូលក្នុងព្រៃ ដើម្បីគេចពីការទម្លាក់គ្រាប់បែករហូតដល់យប់ដំឡើង និងសភាពការណ៍ស្ងាត់ទើបត្រឡប់មកផ្ទះវិញ។ នៅពេលយោធាខ្មែរក្រហមកាន់អំណាចថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥

អង្គការបានចាប់ផ្តើមបែងចែកប្រជាជនឲ្យរស់នៅជាសហករណ៍ និងជាក្រុមធំ បន្ទាប់មកបានប្រមូលទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ប្រជាជនមកដាក់ជាទ្រព្យសម្បត្តិរួម។ ដំបូងទីរបស់ខ្ញុំមិនទាន់ធ្វើការធ្ងន់ធ្ងរនៅឡើយទេ។

រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៦ ឪពុករបស់ខ្ញុំ ត្រូវបានអង្គការជម្រៀសឲ្យទៅរស់នៅភូមិដូនណាយ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ ឪពុករបស់ខ្ញុំ និងយាយតារបស់ខ្ញុំបានធ្វើដំណើរដោយជិះរទេះគោ។ ពេលទៅដល់អង្គការបានបែងចែកឲ្យបងៗរបស់ឪពុកខ្ញុំទៅធ្វើការនៅក្នុងចល័តយុវជន ចំណែកឪពុករបស់ខ្ញុំធ្វើការនៅក្នុងកងកុមារ។ នៅសម័យនោះ អង្គការមិនអនុញ្ញាតឲ្យបងៗរបស់ឪពុកខ្ញុំមកលេងយាយតាទេ លើកលែងតែឪពុករបស់ខ្ញុំ ព្រោះឪពុករបស់ខ្ញុំនៅកុមារនៅឡើយ។ អង្គការ

ឪពុកម្តាយខ្ញុំ ក្នុងថ្ងៃរៀបការក្នុង នៅភូមិទ្រាស ស្រុកថ្មពួក ខេត្តសៀមរាប ឆ្នាំ២០០៧

បានចាត់តាំងឲ្យទីពុករបស់ខ្ញុំដើររើសអាចម៍គោ រើសកូស្រូវ កាប់ដើមទន្លេនៃត្រចងជាបាច់ឲ្យបានប្រាំបាច់ក្នុងមួយថ្ងៃ។ កំឡុងពេលធ្វើការងារ ខ្មែរក្រហមមិនអនុញ្ញាតឲ្យទីពុករបស់ ខ្ញុំសម្រាកទេ និងសូម្បីតែនិយាយរកគ្នាក៏ហាមប្រាមដែរ។ នៅពេលដល់ម៉ោងឈប់សម្រាកហូបបាយ ទីពុករបស់ខ្ញុំ និង ក្មេងដទៃទៀតត្រូវកាន់បាន ស្លាបព្រាម្នាក់មួយឈរជាជួរចាំ ទទួលបបរពីខាងចុងកៅ។ ចុងកៅបានចែកបបរអាហារឲ្យ ក្នុងម្នាក់ទទួលបានបបរតែមួយវែកប៉ុណ្ណោះ ដោយមានតែ គ្រាប់អង្ករពីរបីគ្រាប់ លាយជាមួយដើមចេក ឬដើមល្អង។ បើទោះបីជាទីពុករបស់ខ្ញុំមិនចង់ហូបបបរបែបនេះ ក៏ត្រូវតែហូប ដែរដោយសារទីពុករបស់ខ្ញុំពុំអាចទ្រទ្រង់នឹងការស្រេកឃ្លាន បាន។ ការហូបមិនគ្រប់គ្រាន់បែបនេះ បានធ្វើឲ្យកុមារខ្លះមាន ជំងឺហើមពោះរហូតដល់ស្លាប់ និងខ្លះទៀតស្លាប់នៅសល់តែ ស្បែកដណ្តប់ឆ្អឹង។ ទីពុករបស់ខ្ញុំក៏មានជំងឺដែរ ប៉ុន្តែជួនកាល អង្គការក៏បានចោទគាត់ថា ឈឺពុត និងឈឺសតិអារម្មណ៍។ ប្រសិនបើអង្គការស៊ើបដឹងថា ទីពុកខ្ញុំធ្វើពុតជាឈឺប្រាកដជា យកទៅរៀនសូត្រមិនខាន។ ថ្ងៃមួយ ទីពុករបស់ខ្ញុំបានលួច ចេញទៅចាប់ក្តាមតាមវាលស្រែ បណ្តាលឲ្យទីពុករបស់ខ្ញុំទៅ ធ្វើការយឺតពេលនោះប្រធានកងបានស្រែកកំរាមថា នឹងចាប់ ទីពុកខ្ញុំចងយកទៅឲ្យអង្គការ។ ពូជ្ឈចេះបានទីពុករបស់ខ្ញុំបាន រត់យ៉ាងលឿនទៅរើសកូស្រូវ ទាំងអារម្មណ៍ភិតភ័យ ព្រោះ ខ្លាចអង្គការសម្លាប់។ សំណាងល្អ ប្រធានកងចាំណាំមុខទីពុក របស់មិនច្បាស់។ នៅឆ្នាំ១៩៧៨ ទីពុករបស់ខ្ញុំបានឃើញ យោធាខ្មែរក្រហម ដឹកប្រជាជនដែលជាប់និន្នាការជាមួយរ បប លន់ នល់ និងសង្គមចាស់ តាមរទេះសេះចេញទៅ។ អ្នក ទាំងនោះ ត្រូវបានយោធាខ្មែរក្រហមយកក្រណាត់ពណ៌ខ្មៅ គ្របក្បាល ប៉ុន្តែពេលដែលយោធាត្រឡប់មកវិញ មិនឃើញ ប្រជាជនទាំងនោះមកជាមួយទេ។ ទីពុករបស់ខ្ញុំបានឃើញឈាម ជាច្រើនប្រឡាក់នៅលើរទេះ។

នៅរដូវប្រាំងចុងឆ្នាំ ១៩៧៨ ពេលទីពុករបស់ខ្ញុំកំពុង ដើររើសកូស្រូវជាមួយកងកុមារផ្សេងក៏បានឃើញកងឈ្នួប

ចងដៃក្មេងប្រុសម្នាក់អាយុប្រមាណ១៥ឆ្នាំក្រព័ទ្ធទៅក្រោយ និងឲ្យរត់តាមរទេះសេះ។ ទីពុករបស់ខ្ញុំមិនបានដឹងថាក្មេងនោះធ្វើ អ្វីខុសទេ។ ខ្មែរក្រហមបានចោទថាក្មេងប្រុសថាខ្មាំង និង បានប្រកាសប្រាប់ប្រជាជនឲ្យមកមើល។ ទីពុករបស់ខ្ញុំដែល បានទៅឈរជិតផ្លូវនៅជិតក្មេងប្រុសនោះបានភ័យខ្លាចយ៉ាង ខ្លាំង។ ប៉ុន្តែទីពុកខ្ញុំមិនហ៊ាននៅឈរមើលយូរទេ ព្រោះខ្លាច យឺតយ៉ាវក្នុងការធ្វើការងារដែលអង្គការបញ្ជាមក។ ពេល ត្រឡប់មកផ្ទះវិញនៅពេលយប់ ទីពុករបស់ខ្ញុំ ក៏មិនហ៊ាន និយាយប្រាប់យាយតារបស់ខ្ញុំដែរ ព្រោះមានកងឈ្នួបលួច ស្តាប់។

ទីពុករបស់ខ្ញុំបានធ្វើជាកងកុមាររហូតដល់កងទ័ពវៀត- ណាមចូលមករំដោះ១៩៧៩ ទើបត្រឡប់មករស់នៅជុំបង់ប្អូន និងយាយតានៅភូមិត្រាសវិញ។ នៅពេលនោះ កងយោធា ខ្មែរក្រហម បានដើរយោសនាថា កងទ័ពវៀតណាមនឹងមក ចាប់នារីៗកាត់ដោះ ចំណែកបុរសកាត់ដៃ អា-ក រ៉ះពោះច្រក ស្មៅ ធ្វើឲ្យប្រជាជនមួយចំនួនភ័យខ្លាច និងបានរត់ទៅព្រំដែន ខ្មែរ-ថៃជាមួយខ្លួន។

ក្រោយ ថ្ងៃ៧ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ទីពុករបស់ខ្ញុំបានរៀន ដល់ថ្នាក់ទី៧។ ក្រោយមកទីពុករបស់ខ្ញុំបានឈប់រៀន និងបាន ស្ម័គ្រចិត្តចូលធ្វើជាទាហាន។ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៨៨ដោយសារ សុខភាពទីពុកខ្ញុំមិនល្អ ក៏ឈប់ធ្វើជាទាហាន និងបានប្រកប របរធ្វើស្រែចម្ការវិញ។

បើទោះបីរូបខ្ញុំកើតមិនទាន់សម័យខ្មែរក្រហមក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែបន្ទាប់ពីស្តាប់ការរៀបរាប់របស់ទីពុកខ្ញុំ បានធ្វើឲ្យខ្ញុំអាច ស្រមៃឃើញនូវរូបភាពទាំងនោះ។ ខ្ញុំមានចិត្តអាណិត និងឈឺ ចាប់ចំពោះរឿងរ៉ាវដែលទីពុករបស់ខ្ញុំបានជួបប្រទះ។ រឿង រ៉ាវរបស់ទីពុកខ្ញុំនឹងជាមេរៀនសំខាន់ណាស់សម្រាប់ខ្ញុំ និង យុវជនដទៃទៀតសិក្សាស្វែងយល់រឿងសូត្រ ដើម្បីទប់ស្កាត់ កុំឲ្យប្រវត្តិសាស្ត្រច្រំដែលបែបនេះកើតមានម្តងទៀត។

សុផ ថាណ

ទន្លេផ្សះផ្សា ជួរភ្នំសន្តិភាព

គោលគំនិត និងនិមិត្តសញ្ញា គឺមានសារៈសំខាន់ណាស់ ក្នុងការផ្សព្វផ្សាយ បណ្តុះគំនិត និងដឹកនាំជាសមូហភាពពី ខ្លឹមសារ និងការដួចផ្តើមទាំងឡាយ។ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ទឹកគឺជានិមិត្តសញ្ញានៃជីវិត។ យើងប្រារព្ធរដូវវស្សា ដើម្បី ជាការចាប់ផ្តើមថ្មីនៃរដូវប្រូតកាត់របស់យើង ដែលទាក់ទង នឹងអំណោយ ដ៏ច្រើនរបស់ដែនដីទៅដល់មនុស្សលោក។ ទី ជនបទ មានភាពរស់រានមានជីវិតជាមួយនឹងការកើនឡើង របស់ដើមឈើពណ៌បៃតងស្រស់ផ្ការីកស្កុះស្កាយនិងអាហារ ដ៏សម្បូរណ៍បែប។ ផ្តើមពីការណែនាំជាបឋមអំពីការធារ មួយចំនួនរបស់យើង យើងជួបប្រទះការលំបាកជាមួយនឹង គោលគំនិតនៃការផ្សះផ្សា រវាងជនរងគ្រោះ ជនដៃដល់ និង

គ្រួសាររបស់គេ ជាមួយនឹងទំនាក់ទំនងរវាងទន្លេពីរ គឺទន្លេ មេគង្គ និងទន្លេសាប របស់ប្រទេសយើង។ ទន្លេទាំងពីរមាន លក្ខណៈពិសេសខុសពីគ្នានៅត្រង់ដំណើរនៃចរន្តខ្សែទឹករបស់ វា ប៉ុន្តែទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ទន្លេទាំងពីរក៏បានប្រសព្វ គ្នានៅចំពីមុខព្រះបរមរាជវាំងនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នៅ ក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ។ នៅពេលដែលទន្លេទាំងពីរត្រូវបានចូល គ្នា ទន្លេសាបមិនបានបាត់បង់ភាពវិសេសវិសាលរបស់ខ្លួន នោះទេ។ ដោយសារតែជំនន់ទឹកភ្លៀងរដូវវស្សាដ៏ឆាប់រហ័ស ពីទន្លេមេគង្គ ទន្លេសាបបានក្លាយទៅជាប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រដ៏ អច្ឆរិយមួយ ដែលប្រឆាំងទៅនឹងទំនាញដែនដី ដោយផ្លាស់ ប្តូរចរន្តទឹកហូរព្រាសទៅលើចាក់ចូលទៅក្នុងបឹងទន្លេសាប

ប្រជាជនសាងធ្វើដំណើរតាមដងទន្លេមេគង្គ ក្នុងខេត្តក្រចេះ

ដែលជាអាជីវកម្មសាប៊ូបង្កប់ផុតមួយក្នុងពិភពលោក ហើយដែលសម្បូរណ៍ទៅដោយជម្រកមធ្យម

ការផ្សះផ្សាទៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ប្រៀបបានទៅនឹង ភាពប្រសព្វគ្នារវាងទន្លេទាំងពីរដូច្នេះដែរគឺមិនបានបំផ្លាញ បុគ្គលភាពមនុស្សម្នាក់ៗ បទពិសោធន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ឬអត្តសញ្ញាណ សហគមន៍ឡើយ។ ដូចជាទន្លេសាប ភាពត្រួតព្រ ចូលគ្នាបានក្លាយទៅជាកត្តាមួយ ដែលផ្តល់អំណាចដល់ បុគ្គលម្នាក់ៗ ត្រូវការ និងសហគមន៍ក្នុងទម្រង់នានាដែលមិន អាចព្យាករណ៍បាន។ ប្រៀបដូចទៅនឹងការងារមនុស្សធម៌ ទាំងអស់ដែរ ការអប់រំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍គឺពិបាក ណាស់។ សង្គមបន្ទាប់ពីជម្លោះគឺអាចត្រូវបានពិពណ៌នាថា ជាទឹកដីដែលពោរពេញទៅដោយកំហឹង ការស្តាប់ខ្លើម ភាព សោកសៅ និងការប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្តដែលមិនអាចពិពណ៌នា បាន។ ដំណើរការទៅមុខ និងការវាស់វែងនៃភាពជោគជ័យ មិនអាចសម្រេចបានដោយគ្មានមនុស្សដែលមានការប្តេជ្ញាចិត្ត ផ្ទាល់ខ្លួនចំពោះជនរងគ្រោះ និងអ្នករស់រានមានជីវិត។ ប៉ុន្តែ ការប្តេជ្ញាចិត្តផ្ទាល់ខ្លួនតែឯកឯងមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ។ មនុស្ស ដែលធ្វើការនៅក្នុងបរិយាកាសទាំងនេះត្រូវតែមានភាពក្លាហាន និងនៅពេលខ្លះគួរតែឆ្លុះបញ្ចាំងផង។

នៅចន្លោះឆ្នាំ១៩៩២ និងឆ្នាំ១៩៩៣ ខ្ញុំត្រូវបានអង្គការ សហប្រជាជាតិចាត់តាំងឲ្យធ្វើជាបុគ្គលិកអន្តរជាតិនៅស្រុក ភ្នំស្រួច ក្នុងខេត្តកំពង់ស្ពឺ ក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់អាជ្ញាធរ បណ្តោះអាសន្ន នៃអង្គការសហប្រជាជាតិប្រចាំនៅកម្ពុជា (អ៊ិនតាក់)។ គួនាទីរបស់ខ្ញុំគឺគាំទ្រ និងរៀបចំដល់ការបោះ ឆ្នោតដែលអង្កេតដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ។ ក្នុងអំឡុង ពេលបោះឆ្នោត អ៊ិនតាក់ ខេត្តកំពង់ស្ពឺមានការិយាល័យបោះ ឆ្នោតចំនួន១០១កន្លែង ហើយតំបន់របស់ខ្ញុំមានប្រជាពលរដ្ឋ បោះឆ្នោត ២៥០,០០នាក់។ កាលនោះខេត្តកំពង់ស្ពឺពាក់ កណ្តាល គឺស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្មែរក្រហមនៅ ឡើយ ហើយក្នុងនាមជាជនជាតិខ្មែរដែលអាចនិយាយភាសា ខ្មែរបានយ៉ាងស្ទាត់ល្អ ខ្ញុំក៏ក្លាយទៅជាការកំរាមកំហែងចំពោះ

ខ្មែរក្រហម ដែលមានបំណងធ្វើឲ្យរាំងស្ទះដល់ដំណើរការ បោះឆ្នោត។ ខ្ញុំអាចធ្វើការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយអ្នកបោះ ឆ្នោត និងអាចស្តាប់ពីការទាក់ទងគ្នារបស់ខ្មែរក្រហមតាម រយៈវិទ្យុចល័តរបស់ខ្ញុំ។ លេខកូដរបស់ខ្ញុំគឺសំឡេងខ្លួន១៥ បំពង់កត្រឹម

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៩៣ ស្រុកភ្នំស្រួចគឺជាតំបន់មួយដែល គាន់តឹង។ នៅពេលនោះស្រុកភ្នំស្រួចគឺនៅក្រោមការកាន់ កាប់ដោយខ្មែរក្រហមទាំងស្រុង ហើយវាពោរពេញទៅ ដោយគ្រាប់មីន។ វាពិតជាកន្លែងមួយ ដែលត្រូវឲ្យភ័យខ្លាច ហើយខ្ញុំក៏ទទួលបានការកំរាមកំហែងដល់ជីវិតខ្ញុំអស់ជាច្រើន លើក។ ខ្មែរក្រហមបានដាក់គ្រាប់មីនមុនពេលខ្ញុំមកដល់ ការិយាល័យ ដូចជានៅក្រៅបន្ទប់ទឹក និងនៅអគារដែល ជាកន្លែងធ្វើការរបស់ខ្ញុំ។ ខ្ញុំមានការសោកស្តាយយ៉ាងខ្លាំង មិត្តរួមក្រុមរបស់ខ្ញុំម្នាក់បានជាន់ចំគ្រាប់មីនហើយក៏បានបាត់ បង់ជើងម្ខាងរបស់គាត់។ នៅថ្ងៃមួយរថយន្តរបស់ខ្ញុំបានខូច នៅក្នុងព្រៃហើយខ្ញុំមិនបានចេះពីរបៀបជួសជុលវានោះទេ។ ការពិតវាគឺជាកំហុសរបស់ខ្ញុំ ពីព្រោះខ្ញុំមិនបានដឹងថាខ្ញុំត្រូវ ដាស់ប្តូរប្រេងនៅក្នុងរថយន្តឡើយ។ ខ្ញុំបើករថយន្តរហូត ទាល់តែម៉ាស៊ីនឡានបានឆេះសន្លោសនៅ។ ដោយមានផ្សែង ចេញពីក្របរថយន្ត ខ្ញុំក៏បានទាក់ទងវិទ្យុទៅក្រុមសន្តិសុខ អង្គការសហប្រជាជាតិដើម្បីសុំជំនួយ។ ជំនួយបានមកដល់ ប៉ុន្តែខ្ញុំត្រូវរង់ចាំរហូតដល់ព្រឹកបន្ទាប់។ រថយន្តរបស់ខ្ញុំបាន ខូចភ្លាមៗបន្ទាប់ពីកងល្បាតខ្មែរក្រហមទើបតែបានឆ្លងកាត់ ទៅផុត។ ប្រសិនបើវាខូចមុននេះតែបន្តិចខ្ញុំប្រហែលជានឹង ត្រូវខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួន និងយកទៅសម្លាប់ចោលជាក់ជាមិន ខាន។ នៅសម័យនោះខ្មែរក្រហមគឺជាការកំរាមកំហែងពិត ប្រាកដ។ ខ្មែរក្រហមបានបំភិតបំភ័យប្រជាជន និងសម្លាប់ ប្រជាជន ដោយឈាមត្រជាក់។ ប៉ុន្តែបើសម្លឹងមើលទឹកនៃន្ទ ដែលយើងរស់នៅសព្វថ្ងៃនេះ វាពិតជាអស្ចារ្យណាស់ដែល យើងបានដើរដល់ចំណុចមួយដែលឆ្ងាយពីអ្វីដែលបានកើត ឡើង។ មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមមួយចំនួនត្រូវបានកាត់ទោស

ដោយអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា។ ចំណែក ២ ពេលនេះ គ្រប់សាលារៀនទាំងអស់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាកំពុងតែសិក្សា និងរៀនអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៃក្រាវីន្ទត់នេះ។ យើងបានដើររហូតដល់ចំណុចនេះ ប៉ុន្តែការឆ្លើយរបស់យើងទើបតែបានចាប់ផ្តើមនោះទេ។

ខ្ញុំរៀបរាប់រឿងរ៉ាវទាំងនេះ ពីព្រោះខ្ញុំចង់ចាំថាតើវាផ្សេងទៀត និងគ្រោះថ្នាក់យ៉ាងណានៅពេលដែលបំពេញការងារនាពេលនោះ ព្រមទាំងថា តើវាមានសារៈសំខាន់យ៉ាងណា ចំពោះការទិចខំប្រឹងប្រែងរបស់យើងសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជានាពេលអនាគត។ ការទិចខំប្រឹងប្រែងរបស់យើងសព្វថ្ងៃនេះ ក៏ដូចពីមុនដែរ គឺអាស្រ័យទៅលើសមត្ថភាពក្នុងការប្រមូលផ្តុំចំពោះបុគ្គលនិងសហគមន៍។ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា យើងបានប្រើនិមិត្តសញ្ញាដ៏មានឥទ្ធិពលនៃទឹកភ្លៀង និងរដូវវស្សា ដែលគឺជានិមិត្តសញ្ញាសម្រាប់បំផុសគំនិត និងណែនាំពីគោលគំនិតក្នុងការឈានទៅមុខ។ នៅទីបង្អស់ ជួរភ្នំជារំពង់ធម្មជាតិ ប៉ុន្តែជួរភ្នំទាំងនោះក៏អាចឈរជានិមិត្តរូបដ៏សំខាន់នៃសាមគ្គីភាព និងសន្តិភាពនៅក្នុងវប្បធម៌កម្ពុជា។ ទីបង្អស់ គឺពោរពេញទៅដោយភ្នំ ដែលបង្កើតជាតំបន់និងសហគមន៍ដាច់ដោយឡែកពីគ្នា។ តាមមធ្យោបាយខ្លះ យើងអាចក្រឡេកមើលទៅជួរភ្នំដងរែក ដែលស្ថិតនៅចន្លោះប្រទេសថៃ និងកម្ពុជា ដែលជានិមិត្តរូបស្រដៀងគ្នាទៅនឹងជួរភ្នំនៃទីបង្អស់កម្ពុជា។ នៅលើភ្នំដងរែក យើងបានបង្កើត និងរក្សាទុកមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពមួយ គឺមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្លង់វែង។ អន្លង់វែង គឺជាស្រុកតូចមួយដែលស្ថិតក្នុងភាគខាងជើងនៃប្រទេសកម្ពុជាហើយលាតសន្ធឹងតាមព្រំប្រទល់ខ្មែរ-ថៃ។ អន្លង់វែង ត្រូវបានពិពណ៌នាជាទូទៅថា ជាតំបន់ការកាប់បំបាត់ដោយរបស់ចលនាខ្មែរក្រហម។ បន្ទាប់ពីខ្មែរក្រហម បានធ្លាក់ចុះពីការកាន់កាប់អំណាចក្នុងឆ្នាំ១៩៧៩ ខ្មែរក្រហមបានបែកខ្ញែកគ្នាចូលទៅរស់នៅក្នុងព្រៃលើភ្នំ និងនៅតាមតំបន់ព្រំដែន ដែលជាកន្លែងដែលខ្មែរក្រហមបានបន្តធ្វើសង្គ្រាមទ័ពព្រៃអស់រយៈពេលពីរទសវត្សរ៍បន្ថែមទៀត។

ជារឿយៗអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដែលរស់នៅតាមតំបន់នេះ តែងតែចាត់ទុកខ្លួនឯងថាជា «អ្នកចាញ់សង្គ្រាម»។ ក្នុងដួងគំនិតរបស់ខ្មែរក្រហម គឺមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងរឹងតឹងរវាងសន្តិភាព និងបរាជ័យ។ យើងបានធ្វើការដើម្បីផ្លាស់ប្តូរដួងគំនិតចំពោះអត្តសញ្ញាណរបស់សហគមន៍ និងទំនាក់ទំនងជាមួយប្រជាជនកម្ពុជា ព្រោះវាមានការទាក់ទងជាមួយនឹងសន្តិភាពនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្លង់វែងដែលជាផ្នែកមួយ នៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ត្រូវបានសាងសង់ឡើងនៅលើអតីតទីបញ្ជាការដ្ឋានរបស់មេខ្មែរក្រហមម្នាក់ៗ មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្លង់វែង ស្វាគមន៍ដល់និស្សិតកម្ពុជា សាស្ត្រាចារ្យ និងបញ្ញវន្តបរទេស សម្រាប់វគ្គសិក្សាអប់រំនៅតាមតំបន់ និងប្រទេស។ យើងក៏បានធ្វើការដើម្បីភ្ជាប់ចំណងមិត្តភាព និងកាត់បន្ថយភាពខុសគ្នារវាងកម្ពុជា និងថៃ ដែលបានប្រឆាំងគ្នាអស់រយៈពេលជាច្រើនសតវត្សរ៍ត្រូវមកហើយដែរ។ សម្ភារបង្រៀនរបស់យើងផ្តល់ព័ត៌មានដល់សិស្សានុសិស្សកម្ពុជាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម ហើយវាផ្តល់ឲ្យសិស្ស និងគ្រូនូវទិសដៅដើម្បីនិយាយ និងសួរសំណួរដល់អតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម។ យើងក៏បានផ្សព្វផ្សាយជូនប្រជាជនកម្ពុជាអំពីជម្លោះរវាងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសថៃ ថាតើជម្លោះបែបនេះផ្តល់ផលប៉ះពាល់ដល់សហគមន៍នៅក្នុងប្រទេសថៃយ៉ាងច្រើនដូចជានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដែរឬទេ។ ការងារចំបងរបស់យើង គឺដឹកនាំមនុស្សជាតិឲ្យប្តូរមតិសម្រាប់គោលដៅរួមនៃសន្តិភាព។ យើងមានអតីតខ្មែរក្រហមនៅក្នុងសហគមន៍ដែលបានចូលរួម នៅក្នុងវគ្គអប់រំរបស់យើងដល់សិស្សានុសិស្ស និងគ្រូបង្រៀន ហើយយើងក៏បើកឲ្យមានការពិភាក្សាយ៉ាងទូលំទូលាយលើប្រធានបទដែលទាក់ទងនឹងសន្តិភាពក្នុងប្រទេស និងតំបន់។

សន្តិភាព មិនមែនត្រូវតែមានន័យថា មានអ្នកឈ្នះ និងអ្នកចាញ់នោះឡើយ។ សន្តិភាព អាចត្រូវបានផ្សាភ្ជាប់ជាមួយការចងចាំ និងយុត្តិធម៌ តាមរបៀបដូចគ្នានៅពេលដែលការផ្សះផ្សាបានផ្សាភ្ជាប់ទៅនឹងទន្ទេ ភ្នំ និងនិមិត្តសញ្ញាដ៏ទៃទៀត

នៃវប្បធម៌ជាតិ និងជាតិ។ ការស្វែងរកនិមិត្តសញ្ញាឲ្យបានសមស្របទៅនឹងថ្នាក់មូលដ្ឋានដើម្បីកសាងសាមគ្គីភាព គឺពិតជាមានសារសំខាន់ដូចជាការស្វែងរកនិមិត្តសញ្ញាដ៏ត្រឹមត្រូវមួយនូវក្នុងកម្រិតយុទ្ធសាស្ត្រ។ វាមិនមែនគឺជារូបខ្ញុំទេដែលអាចនិយាយបានថាអ្វីគឺជាគោលគំនិត និងនិមិត្តសញ្ញាដ៏ត្រឹមត្រូវមួយដើម្បីណែនាំបំផុសគំនិត និងដឹកនាំការងារសមូហភាព ដែលត្រូវធ្វើនៅទីបង្អស់នៅកន្លែងផ្សេងៗក្នុងពិភពលោក។ ប៉ុន្តែយើងចាំបាច់ត្រូវគិតអំពីអ្វីដែលអាចបំផុសគំនិត និងលើកទឹកចិត្តដល់មនុស្ស លើកកម្ពស់មូលដ្ឋានមួយនៅក្នុងផ្នែកនៃយុទ្ធសាស្ត្រសាកល។ យុទ្ធសាស្ត្រសាកលដើម្បីប្រឈមមុខ និងទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ គឺពិតជាមានសារសំខាន់ណាស់ក្នុងការកំណត់លក្ខខណ្ឌទូទៅ និងផ្តល់ទិសសម្រាប់កិច្ចប្រតិបត្តិការ និងសហប្រតិបត្តិការ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ សូម្បីតែសាកលលោករបស់យើងបញ្ហាទាំងអស់ និងដំណោះស្រាយរបស់យើងត្រូវបានជំរុញនៅក្នុងកម្រិតមូលដ្ឋាន។ ប្រសិនបើយើងទទួលស្គាល់ថាមនុស្សម្នាក់ៗមានសក្តានុពល ក្នុងការជះឥទ្ធិពលទៅលើ

ការផ្លាស់ប្តូរនោះ ទាំងបុគ្គលនិងសហគមន៍ត្រូវតែមានចំណែកមួយយ៉ាងសំខាន់ចំពោះយុទ្ធសាស្ត្រសាកលនីមួយៗ។ នៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា សកម្មភាពថ្នាក់មូលដ្ឋាន គឺមានអទិភាពជាដំបូងបំផុត៖ អន្តរជាតិ និងសាកលលោក។ ភាពជោគជ័យនៃសកម្មភាពណាមួយ មិនថាអ្នកមានធនធានយ៉ាងណាក៏ដោយ នឹងតែងតែពឹងផ្អែកលើការចូលរួមរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន ថ្នាក់ដឹកនាំ និងសម្ព័ន្ធជាដាច់ខាត។

លោក ឆាន់ យ៉ូ គឺជានាយកប្រតិបត្តិនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលជាអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលឯករាជ្យមួយដែលធ្វើការចងក្រងឯកសារពីភាពយោធរបស់របបខ្មែរក្រហម អប្បបរមាធារណជនខ្មែរពីរបបខ្មែរក្រហម និងគាំទ្រដល់សាលាក្តីខ្មែរក្រហម។ កាលពីខែមុនកន្លងនេះ លោក ឆាន់ យ៉ូ បានទទួលពានរង្វាន់ វ៉ាម៉ុន ម៉ាក្ស សេយ៍ សេយ៍ ឆ្នាំ២០១៨ ដែលត្រូវបានគេស្គាល់ថាជា «ពានរង្វាន់ណូបែលអាស៊ី» សម្រាប់«ការថែរក្សាការចងចាំ»នៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា និងការស្វែងរក «យុត្តិធម៌សម្រាប់ប្រទេសជាតិ និងសាកលលោក»។

ឆាន់ យ៉ូ

ភ្នំហាឡាសាន នៃកោះជេដូ ស្ថិតនៅប្រទេសកូរ៉េខាងត្បូង

ការផ្តល់សក្ខីកម្មពីការប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្ត៖ ការព្យាបាលរបួសផ្លូវចិត្ត តាមរយៈការអធិប្បាយ និងគំរូវប្បធម៌នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

ផលប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរចំពោះរឿងរ៉ាវដ៏តក់ស្លុតក្នុងជីវិត ដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងសុខភាពផ្លូវចិត្ត គឺជាភាពសញ្ញាមួយ នៅតែបន្តដិតជាប់ក្នុងអារម្មណ៍ជនរងគ្រោះមួយចំនួន ដែលនៅរស់រានមានជីវិតបន្ទាប់ពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ នៃរបបខ្មែរក្រហមនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ របបខ្មែរក្រហម មិនត្រឹមតែដឹកនាំប្រទេសឲ្យឈានទៅរកសេចក្តីវិនាសអន្តរាយ និងធ្វើឲ្យមនុស្សស្លាប់អស់ជាច្រើននាក់នោះទេ របបនេះថែមទាំងបានធ្វើឲ្យប្រជាជនទទួលបាននូវការខូចខាត និងរងសម្ពាធផ្លូវចិត្តយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដែលបានជះឥទ្ធិពលដល់អ្នកនៅរស់រានមានជីវិតបន្ទាប់ពីសង្គ្រាម និងក្មេងៗជំនាន់ក្រោយរហូត។

នាថ្ងៃទី២៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៨ នេះ កញ្ញា អេលីណា ឡេសលី ជាបេក្ខជនបណ្ឌិត មកពីសាកលវិទ្យាល័យអែម្មរី នៃសហរដ្ឋអាមេរិក បានមកធ្វើបទបង្ហាញពីនិក្ខេបបទស្រាវជ្រាវដែលមានចំណងជើងថា៖ «ការផ្តល់សក្ខីកម្មពីការប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្ត៖ ការព្យាបាលរបួសផ្លូវចិត្តតាមរយៈការអធិប្បាយ និងគំរូវប្បធម៌នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា» ស្ថិតនៅក្នុងបរិវេណវិចិត្រសាលសិល្បៈសហសម័យនៃវិទ្យាស្ថានស្ទីករីត។ អេលីណា បានបង្ហាញចំណាប់អារម្មណ៍ថា «វាមានកត្តាជាច្រើន ដែលធ្វើឲ្យខ្ញុំចាប់អារម្មណ៍ក្នុងការធ្វើការស្រាវជ្រាវទៅលើប្រធានបទមួយនេះ។ ខ្ញុំបានមកដល់ប្រទេសកម្ពុជាជាលើកដំបូងក្នុងឆ្នាំ២០០៤ ដោយបានធ្វើការងារជាអ្នកកាសែតនៅក្នុងក្រុមហ៊ុនកាសែតភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ស្ថិតក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំបានរើសត្រលឡប់មកប្រទេសកម្ពុជាម្តងទៀតនៅក្នុងឆ្នាំ២០០៨ តាមរយៈកម្មវិធីអាហារូបករណ៍ហ្គូលប្រាយក្នុងគោលបំណងសរសេរអត្ថបទ ដែលទាក់ទងនឹងតុលាការខ្មែរក្រហម។ ខណៈពេលនោះហើយដែលខ្ញុំបានចាប់ផ្តើមចាប់

អារម្មណ៍ទៅលើរឿងរ៉ាវដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រធានបទដែលទាក់ទងទៅនឹងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍»។ អេលីណា ក៏បានលើកឡើងបន្ថែមថា កត្តាមួយទៀតគឺអាចបណ្តាលមកពីជីវប្រវត្តិគ្រួសាររបស់គាត់ផ្ទាល់។ ក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់គឺជាជនភៀសខ្លួនមកពីប្រទេសអ៊ុយក្រែន ដោយបានរត់គេចពីរបបប្រល័យពូជសាសន៍របស់ពួកណាហ្ស៊ីនៅអឺរ៉ុបសង្គ្រាមលោកលើកទី២។

បន្ទាប់ពីការបង្ហាញចំណាប់អារម្មណ៍ទៅលើប្រធានបទនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់គាត់ អេលីណា ឡេសលី បានចាប់ផ្តើមបកស្រាយពីចំណុចមួយ ទៅចំណុចមួយទៀត លើប្រធានបទរបស់គាត់ ដោយបានបង្ហាញថា មនុស្សបានរៀបរាប់ពីជីវប្រវត្តិរបស់ខ្លួនតាមរយៈការផ្តល់សក្ខីកម្ម ដែលវិធីសាស្ត្រនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់ដំបូងនៅក្នុងប្រទេសឆីលី។ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ការព្យាបាលតាមរយៈការផ្តល់សក្ខីកម្មត្រូវបានប្រើប្រាស់នៅក្នុងបរិបទនៃសាលាក្តីខ្មែរក្រហម តាមរយៈការផ្សព្វផ្សាយ និងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការអប់រំ។ អេលីណា ក៏បានបន្តទៀតថា ចំពោះការព្យាបាលចិត្តវិទ្យាអង្គការចិត្តសង្គម អន្តរវប្បធម៌ បានប្រើវិធីសាស្ត្រព្យាបាលដ៏ផ្លូវចិត្តនៅក្នុងបរិបទសង្គមកម្ពុជាតាមវិធីសាស្ត្រផ្សេងៗពីគ្នាដូចជា ១)ការផ្តោតទៅលើការព្យាបាលរបួសផ្លូវចិត្តជាជាងទៅលើបញ្ហាសិទ្ធិមនុស្ស ២)និងការផ្តោតសំខាន់ថាការពិតគឺមិនមែនអ្វីដែលសំខាន់ខ្លាំងនៅក្នុងការផ្តល់សក្ខីកម្មនេះ ព្រោះវាមិនមែនជាការផ្តល់សក្ខីកម្ម នៅក្នុងតុលាការខ្មែរក្រហមទេ។

អេលីណា ក៏បានលើកឡើងបន្ថែមពីការព្យាបាលរបួស

ផ្លូវចិត្តតាមរយៈប្រពៃណីខ្មែរ ដែលប្រជាជនតែងតែធ្វើដូចជា ការជួបគ្នាខ្មែរសម្រាប់ការព្យាបាល ឬរកព្រះសង្ឃដើម្បី រំដោះគ្រោះចង្រៃចេញពីជីវិត។ អេលីណា ក៏បានបញ្ជាក់ ទៀតថា គាត់មិនអាចនឹងគ្មានបំណងបង្ហាញថា វិធីព្យាបាល របស់ផ្លូវចិត្តណាមួយល្អជាងនោះទេ។

បន្ទាប់ពីនេះ អេលីណា ក៏បានរៀបរាប់ពីដំណើរការ ព្យាបាលរបស់ផ្លូវចិត្តតាមរយៈការផ្តល់សក្ខីកម្មថា ដំបូងអ្នក ជំនាញនឹងបង្រៀនអ្នកជំងឺឲ្យធ្វើលំហាត់ប្រាណណាដែលងាយ ស្រួលដើម្បីសម្រួលដល់អារម្មណ៍របស់ពួកគាត់ជាមុនសិន។ ការព្យាបាលនេះ គឺធ្វើឡើងព្រមគ្នាក្នុងមួយដងមានអ្នកជំងឺ ចំនួន៥នាក់ ដែលអ្នកជំងឺម្នាក់ៗនឹងអនុវត្តជាមួយអ្នកជំនាញ ផ្ទាល់។ ដំណើរការក្នុងការព្យាបាល គឺមានរបៀបស្រដៀងៗ គ្នាគ្រាន់តែអ្នកជំនាញខ្លះមានបច្ចេកទេសខុសៗពីគ្នា។ ចំណែក ឯការផ្តល់ការប្រឹក្សាយោបល់ ក៏ជាវិធីសាស្ត្រមួយក្នុងការ ព្យាបាលជំងឺផ្លូវចិត្ត ដោយអ្នកជំងឺនឹងរៀបរាប់ពីជីវប្រវត្តិ របស់គាត់ចាប់ពីឆ្នាំដែលស្រីស្រី១៩៧០ រហូតមកដល់ បច្ចុប្បន្ន ហើយការប្រឹក្សានេះមានរយៈពេលប្រហែល៤ម៉ោង ក្រៅពីការផ្តល់ការប្រឹក្សាយោបល់ ក៏មានវិធីផ្សេងៗទៀត ដែលអាច ជួយឲ្យអ្នកជំងឺនិយាយពីបទពិសោធន៍ផ្ទាល់ខ្លួន របស់គាត់ដូចជា អ្នកបង្ហាត់មួយចំនួនបាននាំអ្នកជំងឺទៅកាន់ កន្លែងផ្សេងៗដូចជា សារមន្ទីរទួលស្វែង និងកន្លែងត្បាញ ក្រមាយក្សជាដើម។

អេលីណា បាននិយាយពីដំណើរការសិក្សាស្រាវជ្រាវ របស់គាត់ ទៅលើការព្យាបាលរបស់ផ្លូវចិត្តតាមរយៈសក្ខី កម្មនៅក្នុងអំឡុងពេលដែលគាត់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ថា គាត់ត្រូវធ្វើការអង្កេត ការសម្ភាសន៍ និងការតាមដាននៃរោគ សញ្ញាបាក់ស្បាតរបស់អ្នកជំងឺបន្ទាប់ពីទទួលបានការព្យាបាល ៣ខែ ទៅ៦ខែ។ គាត់ក៏បានបញ្ជាក់ថា ការតាមដាននៃរោគ សញ្ញាបាក់ស្បាត គឺមានប្រសិទ្ធភាពចំពោះការតាមដានអំពី សុខភាពផ្លូវចិត្តរបស់អ្នកជំងឺ ព្រោះអ្នកជំងឺ បានបង្ហាញពី ក្តីកន្ស័យផ្លូវចិត្តតាមរយៈសុខភាពផ្លូវកាយ។ បន្ទាប់ពីដំណើរ

ការទាំងអស់នេះ ជំហានបន្ទាប់គឺជាការអានជីវប្រវត្តិរបស់ អ្នកជំងឺនៅចំពោះមុខសាធារណៈជន។ ការអានជីវប្រវត្តិរបស់ អ្នកជំងឺត្រូវបានធ្វើឡើងបន្ទាប់ពីការពិភាក្សា និងសុំការអនុញ្ញាតពីអ្នកជំងឺជាមុន ដោយសារតែរឿងរ៉ាវផ្ទាល់ខ្លួនមួយ ចំនួន គឺអ្នកជំងឺមិនចង់ឲ្យសមាជិកគ្រួសាររបស់ខ្លួន ឬសាធារណជនដឹងឡើយ។

ជាលទ្ធផលនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់ អេលីណា ឡេសលី បានបង្ហាញថាអ្នកជំងឺ ដែលបានទទួលការព្យាបាល តាមរយៈការផ្តល់សក្ខីកម្ម មានអាការៈជាសះស្បើយ ហើយ អ្នកជំងឺក៏អាចរៀបរាប់ប្រាប់ពីជីវប្រវត្តិរបស់ខ្លួនជាថ្មីម្តងទៀត តាមលំដាប់លំដោយដែរ។

បន្ទាប់ពីបញ្ចប់ការធ្វើបទបង្ហាញលើប្រធានបទ «ការ ផ្តល់សក្ខីកម្មពីការប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្ត៖ ការព្យាបាលរបស់ផ្លូវចិត្ត តាមរយៈការអធិប្បាយ និងគំរូវប្បធម៌នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា» របស់ អេលីណា ឡេសលី វាបានក្លាយជាចំណាប់អារម្មណ៍ យ៉ាងខ្លាំងចំពោះអ្នកចូលរួមដោយមានសំណួរជាច្រើនបន្ទាប់ ពីការធ្វើបទបង្ហាញរបស់បេក្ខជនបណ្ឌិតរូបនេះ។ សំណួរ និង ចម្លើយមួយចំនួនក្នុងចំណោមសំណួរទាំងអស់នោះគឺ៖

១) តើនៅក្នុងការព្យាបាលរបស់ផ្លូវចិត្តនេះមានការរាប់ បញ្ចូលជនដៃដល់ដែរឬទេ? តើអ្នកមានកត់សម្គាល់ឃើញពី ភាពខុសគ្នារវាងជនរងគ្រោះ និងជនដៃដល់ដែរឬទេ?

អេលីណា បានឆ្លើយថា «នៅក្នុងខណៈពេលនៃការព្យា បាលរបស់ផ្លូវចិត្តនេះ មានប្រជាជនមួយចំនួនជាជនដៃដល់ ក៏ប៉ុន្តែយើងមិនអាចធ្វើការបែងចែកថាអ្នកណាជាជនដៃដល់ ឬអ្នកណាជនរងគ្រោះនោះទេ ពីព្រោះការពិតមិនត្រូវបាន ផ្តោតសំខាន់នៅក្នុងដំណាក់កាលនៃការព្យាបាលនេះ គឺអ្នក ជំងឺអាចនិយាយអំពីរឿងរ៉ាវដែលខ្លួនអាច ឬបង់និយាយតែ ប៉ុណ្ណោះ។

២) តើមានអត្រាបុរស ឬស្ត្រី ច្រើនជាងគេ នៅក្នុងការ ព្យាបាលនេះ?

អេលីណា ក៏បានឆ្លើយថា «នៅក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ

របស់ខ្ញុំ គឺបុរសមានចំនួនច្រើនជាងស្រ្តីសម្រាប់ការចូលរួមក្នុងការព្យាបាល ប៉ុន្តែវាក៏អាស្រ័យទៅលើគម្រោងនីមួយៗ និងសហគមន៍ដែរ។ ជាក់ស្តែងក្នុងសហគមន៍បាម ស្រ្តីមួយចំនួនមិនចេះនិយាយភាសាខ្មែរទេ ដែលនេះជាឧបសគ្គមួយដ៏លំបាកក្នុងការទំនាក់ទំនង។ ចំពោះគម្រោងមួយចំនួន ដែលពាក់ព័ន្ធលើប្រធានបទនៃការប្រើប្រាស់អំពើហិង្សា ខ្ញុំសង្កេតឃើញថា មានស្រ្តីចូលរួមច្រើនជាងបុរស តែក្រៅពីនេះ វាក៏មានលំនាំខុសគ្នារវាងស្រ្តីនិងបុរស ព្រោះស្រ្តីនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមមួយចំនួនធំបាននិយាយអំពីភាពលំបាកក្នុងការផ្តល់កំណើត ចំណែកឯបុរសវិញ ភាគច្រើននិយាយពីបទពិសោធន៍នៃការធ្វើសឹកសង្គ្រាម។»

៣) តើមានភាពខុសគ្នាអ្វីខ្លះនៅពេលដែលអ្នកធ្វើការនៅក្នុងប្រទេសរ៉ូនដា និងក្នុងប្រទេសកម្ពុជា?

អេលីណា បាននិយាយថា «វាមានភាពខុសគ្នាយ៉ាងខ្លាំងពីព្រោះស្ថានភាពប្រទេសរ៉ូនដានៅមានភាពតានតឹងរវាង

ជាតិសាសន៍នៅឡើយ (សាសន៍ទូតស៊ី និងហ្សឺដូ) ដែលនេះយើងក៏អាចនិយាយបានថា វាអាចបណ្តាលមកពីស្ថានភាពនយោបាយ ដូច្នេះវាពិតជាមានការលំបាកនៅពេលធ្វើការសម្ភាសន៍ ព្រោះអ្នកជំនួយចំនួនមិនចង់និយាយពីរឿងរ៉ាវរបស់ពួកគេទេ ហើយនៅពេលសម្ភាសន៍ពួកគេគឺត្រូវធ្វើឡើងដោយសម្ងាត់។ ចំណែកឯនៅប្រទេសកម្ពុជាវិញវាពិតជាត្រូវឲ្យភ្ញាក់ផ្អើល ព្រោះអ្នកជំនីវិករាយនឹងនិយាយអំពីរឿងរ៉ាវដែលពួកគេឆ្លងកាត់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ វាអាចដោយសារតែរបបខ្មែរក្រហម បានដួលរលំទាំងស្រុង ដោយយល់ព្រមចុះចូលទាំងស្រុងជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបច្ចុប្បន្ន។ ដូចនេះ ការពិភាក្សាអំពីរឿងរ៉ាវដែលកើតមានឡើងនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមមានការបើកចំហរ ចំណែកឯជនរងគ្រោះវិញ អាចនិយាយអំពីបទពិសោធន៍របស់ពួកគេដោយមិនមានការភ័យខ្លាចអ្វីឡើយ។

សូរិចិត្រ មេត្តា និង អ៊ិន សុដាវី

កញ្ញា អេលីណា ឡេសលី កំពុងធ្វើបទបង្ហាញអំពីប្រធានបទបង្ហាញអំពីការប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្ត

ដំណឹងជ្រើសរើសអ្នកស្រាវជ្រាវ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ត្រូវការជ្រើសរើសអ្នកស្រាវជ្រាវដែលគ្រប់គ្រាន់ ឬអតិថិត្រូវបានឯកទេសប្រវត្តិវិទ្យាចំនួន២០នាក់ ឲ្យចូលរួមក្នុងការសរសេរសំណេរ «ប្រវត្តិសាស្ត្រចេញពីភូមិ» ទាក់ទងនឹងព្រឹត្តិការណ៍នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ចេញពីភូមិឃុំដែលខ្លួនកំពុង ឬធ្លាប់បំពេញការកិច្ចជាត្រូវគ្រប់គ្រាន់។ កិច្ចការនេះ ជាកិច្ចការស្ម័គ្រចិត្តនៅក្នុងគម្រោងស្តីពី «ប្រវត្តិសាស្ត្រភូមិ» ហើយក៏ជាដំណាក់កាលទី២នៃការអនុវត្តកិច្ចការនេះដែរ។ សំណេររបស់អ្នកស្រាវជ្រាវ នឹងត្រូវបោះពុម្ពផ្សាយដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា រួចប្រគល់ជូនវិញដើម្បីប្រើប្រាស់ជាសម្ភារឧបទ្វេសក្នុងការបង្រៀន ឬប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួន។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ឧបត្ថម្ភជាថវិកាសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវនេះ។

លក្ខខណ្ឌជ្រើសរើស

- ១) អ្នកស្រាវជ្រាវ ត្រូវតែជាអតីត ឬគ្រប់គ្រាន់ឯកទេសប្រវត្តិវិទ្យានៅក្នុងខេត្តព្រៃវែង, ស្វាយរៀង, ត្បូងឃ្មុំ, កណ្តាល (ស្រុកមុខកំពូល, ល្វាឯម និងខ្សាច់កណ្តាល) និងក្រចេះ (ស្រុកឆ្លូង) ដែលមិនជាប់ភ្នំនាទីនាយកប្បនាយករងនៃវិទ្យាល័យ ឬការងារដទៃទៀតដែលខ្លួនកំពុងធ្វើការ។
- ២) មានចំណេះដឹងអំពីវិធីសាស្ត្រក្នុងការធ្វើកិច្ចការស្រាវជ្រាវដូចជា ការធ្វើបទសម្ភាសន៍ទំនាក់ទំនងជាមួយអ្នកដែលត្រូវសម្ភាសន៍ វិភាគលើទិន្នន័យដើម និងសរសេរ។
- ៣) មានចំណេះដឹងសមរម្យក្នុងការប្រើប្រាស់កុំព្យូទ័រលើកម្មវិធី Microsoft Word & Excel និងមានកុំព្យូទ័រផ្ទាល់ខ្លួនដើម្បីធ្វើកិច្ចការនេះ។
- ៤) មានការប្តេជ្ញាចិត្តខ្ពស់ក្នុងការសម្រេចឲ្យបាននូវសំណេរតាមការកំណត់។
- ៥) មានភាពច្នៃប្រឌិតចំពោះការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ (ថតសំឡេង និងម៉ាស៊ីនថត) សម្រាប់កិច្ចការស្រាវជ្រាវ។
- ៦) មានសមត្ថភាពទំនាក់ទំនងជាមួយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន។

លក្ខខណ្ឌការងារ

- ១) ធ្វើកិច្ចការស្រាវជ្រាវដោយមិនឲ្យប៉ះពាល់ដល់ម៉ោងបង្រៀនសិស្សនៅតាមវិទ្យាល័យដែលខ្លួនកំពុងបង្រៀន។
- ២) ប្រើប្រាស់ពេលវេលាសមស្រប ឬពេលទំនេរពីការបង្រៀន ដើម្បីធ្វើកិច្ចការនេះ។
- ៣) បែងចែកពេលវេលាច្បាស់លាស់ពីដំណើរការប្រព្រឹត្តទៅនៃកិច្ចការស្រាវជ្រាវ រួចផ្ញើមកកាន់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាដើម្បីការសហការ។ ឧទាហរណ៍៖ បង្ហាញគម្រោងផែនការជាដំណាក់កាលៗដូចជា៖ ប្រមូលធនធានសម្រាប់ ឯកសារយោង, កំណត់កោលដៅសម្រាប់សម្ភាសន៍, ការសម្ភាសន៍, វិភាគទិន្នន័យសម្ភាសន៍ និងសំណេរ។
- ៤) សរសេរកិច្ចការស្រាវជ្រាវឲ្យបានយ៉ាងហោចណាស់២០ទំព័រ។
- ៥) ផ្ញើសំណេរ និងកិច្ចសម្ភាសន៍ជាសំឡេងមកកាន់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដើម្បីរក្សាទុក និងងាយស្រួលក្នុងការពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ និងបោះពុម្ព។

ប្រសិនបើលោកគ្រូអ្នកគ្រូ និងប្រិយមិត្តដទៃទៀតមានការចាប់អារម្មណ៍លើកិច្ចការនេះ សូមដាក់ពាក្យស្នើសុំមកកាន់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដោយភ្ជាប់មកជាមួយនូវ ៖ ១) ពាក្យស្នើសុំធ្វើកិច្ចការស្រាវជ្រាវប្រវត្តិភូមិ។ ២) ប្រវត្តិរូបសង្ខេប១២ច្បាប់ និង ៣) សេចក្តីអធិប្បាយត្រួសៗពីប្រធានបទដែលចង់សរសេរ តាមអាស័យដ្ឋាន ផ្ទះលេខ៦៦ ផ្លូវព្រះសីហនុ សង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ ឬផ្ញើមកកាន់អ៊ីមែល truthrasy.p@dccam.org។ ការទទួលពាក្យផុតកំណត់ត្រឹម ថ្ងៃទី៣០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៨។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម សូមទាក់ទងមកកាន់ ជេង ពស្ស័រវ៉ាស៊ី នាយកកម្មវិធីស្រាវជ្រាវ និងអប់រំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា តាមទូរសព្ទ ០១២ ៦៩៦៩៦១ ឬអ៊ីមែល truthrasy.p@dccam.org ។

ដំណើរការនីតិវិធីរបស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហមលើសំណុំរឿង អោ អាន

ជម្រុញចេញពីឯកសារដែលបានផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈរបស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហម

ការស៊ើបអង្កេត

នៅថ្ងៃទី៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៩ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងស៊ើបសួរចំនួនពីរដោយស្មើសុំឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចាប់ផ្តើមការស៊ើបអង្កេតលើជនសង្ស័យ ៥នាក់ រួមមាន ៖ មាស ម៉ុត សមាជិកគណៈមជ្ឈិម លេខាធិការរង លេខាធិការលេខ១៦៤ (រាប់បញ្ចូលទាំងកងទ័ពជើងទឹក) លេខាស្តាយតកំពង់សោម, ស៊ីម៉េត អតីតមេបញ្ជាការជើងអាគារ (ការស៊ើបអង្កេតរបស់តុលាការប្រឆាំង លោក ស៊ី ម៉េត ត្រូវបានបញ្ចប់នៅថ្ងៃទី២២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៥ បន្ទាប់ពីគាត់បានស្លាប់), យឹម ទិត្យ ជាលេខាតំបន់ ១៣ ភូមិភាគនិរតី លេខាស្រុកគិរីវង្ស និងអនុលេខាភូមិភាគពាយ័ព្យ និងលេខាតំបន់ ១, ៣ និង ៤, អ៊ឹម ចែម ជាអតីតលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះ និងជាអនុលេខាតំបន់៥ ភូមិភាគពាយ័ព្យ និង អោ អាន ជាអតីតអនុលេខាភូមិភាគកណ្តាល និងជាលេខាតំបន់៤១។

ការចោទប្រកាន់

នៅថ្ងៃទី២៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៥ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានចោទប្រកាន់លោក អោ អាន នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤។

នៅថ្ងៃទី១៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៦ សហចៅក្រមអន្តរជាតិបានដាក់ អោ អាន ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យពីបទទ្រង់ទ្រាយដូចខាងក្រោម៖

- អំពើប្រល័យពូជសាសន៍លើជនជាតិចាម
- ទ្រង់ទ្រាយប្រឆាំងមនុស្សជាតិ រួមមាន ការធ្វើមនុស្សឃាត ការសម្លាប់រង្គាល ការធ្វើឲ្យទៅទាសករ ការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ការធ្វើទារុណកម្ម ការធ្វើទុក្ខ

បុកម្នេញលើ «ប្រជាជន ១៧ មេសា» អតីតទាហានលន់ នល់ កម្មាភិបាលភូមិភាគកណ្តាល (ឧត្តរចាស់) ត្រូវសាររបស់ពួកគេ អ្នកក្រោមបង្គាប់របស់ពួកគេ ប្រជាជនមកពីភូមិភាគបូព៌ា «សមាសភាពមិនល្អ» និង«ខ្មាំងផ្ទៃក្នុង» ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញមកលើប្រជាជនចាម និងប្រជាជនវៀតណាម និងអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃទៀត រួមមាន អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ ការរំលោភលើផ្លូវភេទ ការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ ការធ្វើបាបរាងកាយ ពលកម្មដោយបង្ខំ និងការឃុំឃាំងក្នុងស្ថានភាពអមនុស្សធម៌

- ការរំលោភលើក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៥៦ រួមមាន មនុស្សឃាតដោយចេតនា។

ទ្រង់ទ្រាយទាំងនេះ ត្រូវបានចោទថា បានប្រព្រឹត្តឡើងនៅការដ្ឋានធ្វើពលកម្មដោយបង្ខំនៅទំនប់អន្លង់ជ្រៃ ទឹកនៃសម្លាប់មនុស្សគោកព្រីង មន្ទីរសន្តិសុខមិត្តសុប (គរ) មន្ទីរសន្តិសុខ និងទឹកនៃសម្លាប់មនុស្សទួលបេង និងវត្តអង្គញដី មន្ទីរសន្តិសុខវត្តអូរត្រកួន មន្ទីរសន្តិសុខវត្តបាឆាយ និងកន្លែងសម្លាប់មនុស្សភ្នំប្រុស មន្ទីរសន្តិសុខវត្តតាមៈ មន្ទីរសន្តិសុខចម្ការស្វាយចន្ទី មន្ទីរសន្តិសុខវត្តបារាយណ៍ជាន់ដែក មន្ទីរសន្តិសុខវត្តស្រងែ និងទីតាំងផ្សេងៗនៅក្នុងខេត្តកំពង់ចាម។

បទចោទប្រកាន់ដែលបានប្រកាសនៅថ្ងៃនេះ រាប់បញ្ចូលទាំងបទចោទថ្មី ទាំងបទចោទប្រកាន់ពីមុនដែលបានធ្វើឡើងរួចហើយនៅពេលដែល អោ អាន ចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងនៅថ្ងៃទី២៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៥។ ចាប់តាំងពីការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងមក អោ អាន តាមរយៈសហមេធាវីរបស់គាត់ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង និងចូលរួម

កិច្ចការស៊ើបសួរ។

នៅថ្ងៃទី១៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៦ អា អាន ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទទុក្ខិកម្មបន្ថែមទៀត។

ការបំបែកសំណុំរឿង

នៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៦ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានបញ្ចប់ការស៊ើបអង្កេតរបស់តុលាការប្រឆាំង អា អាន នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤។ ពួកគេបានបង្គាប់បន្តទៀតអំពីការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសំណុំរឿង ០០៤ និងការបង្កើតសំណុំរឿងថ្មី ០០៤/០២។ ការបំបែកកិច្ចសន្យាត្រូវបានបង្គាប់បញ្ជា ដោយសារជនត្រូវចោទទទួលបានការជូនដំណឹងអំពីការសម្រេចលើការចោទប្រកាន់ ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹងគាត់ដោយគ្មានការពន្យារពេលហួសហើយ ដើម្បីចេញដីកាដោះស្រាយក្នុងរយៈពេលសមហេតុផលមួយយោងតាមវិធានផ្ទៃក្នុង ៦៧ និង ២១ (៤) ថា តើវាជាដីកាបណ្តេញ ឬការចោទប្រកាន់។

កាលពីថ្ងៃទី១៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៧ សហចៅក្រម

ស៊ើបអង្កេតក៏បានចេញដីកាបញ្ជូនសំណុំរឿងអនុលោមតាមវិធាន ៦៦(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដោយបានស្នើសុំឲ្យសហព្រះរាជអាជ្ញា ដាក់សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្តារពីរបស់ខ្លួននៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/២។ អនុលោមតាមវិធាន ៦៦(៥) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង សហព្រះរាជអាជ្ញា ក្នុងពេលនេះមានរយៈពេលរហូតដល់៣ (បី) ខែដើម្បីដាក់សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួន។ ក្រោយរយៈពេលនេះមេធាវីការពារក្តីនឹងមានរយៈពេលសមស្របនៅក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីសន្និដ្ឋានស្តារពីរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត នឹងចេញដីកាដោះស្រាយក្នុងពេលមួយសមស្រប ក្រោយពេលទទួលបានសេចក្តីសន្និដ្ឋានពីភាគីទាំងសងខាង។

ថវិកាក្នុងដំណើរការក្តី

នៅថ្ងៃទី១១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៧ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញដីកាសម្រេចលើសំណើសុំមតិយោបល់ដែលបានដាក់នៅថ្ងៃទី៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៧ ទាក់ទងនឹងការដែលអាចចេញដីកាផ្អាកកិច្ចដំណើរនីតិវិធីដោយសារស្ថាន

សាលសវនាការរបស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហម

ភាពថវិកានៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក្នុងតុលាការកម្ពុជា (អ.វ.ត.ក)។

សម្រាប់ពេលឥឡូវនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានសម្រេចពន្យារពេល មិនទាន់ចេញដីកាផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីទេ ដោយសារទទួលបានការឆ្លើយតបពីអង្គការសហប្រជាជាតិ ក្រុមប្រទេសផ្តល់ជំនួយសំខាន់ៗ និងការិយាល័យរដ្ឋបាលរបស់ អ.វ.ត.ក និងដោយសារស្ថានភាពថវិកាមានការរីកចម្រើនគួរឲ្យកត់សម្គាល់ ចាប់ពីឆ្នាំដំបូងដល់ឆ្នាំដំបូង យោបល់រួចមក។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានជូនដំណឹងដល់ភាគីនៅក្នុងសំណុំរឿងនិងការិយាល័យរដ្ឋបាលថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនៅតែពិនិត្យបញ្ហានេះយ៉ាងសកម្មរហូតដល់ពេលចេញដីកាដោះស្រាយចុងក្រោយ។ ប្រសិនបើកន្លះថវិកានៅពេលអនាគត ឬមិនប្រាកដប្រជាផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុកំរាមកំហែងដល់ឯករាជភាពតុលាការ ភាពយុត្តិធម៌ និងសុចរិតភាពនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនោះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនឹងចាត់វិធានការដែលខ្លួនយល់ឃើញថាចាំបាច់ដើម្បីដោះស្រាយស្ថានភាពនេះ។

ទោះបីយ៉ាងនេះក្តី ជម្រើសនៃការមិនទាន់ចេញដីកាផ្អាកនេះ នៅតែអាចបន្តក្នុងករណីដែលការផ្តល់ថវិកាពេលអនាគត បំពេញតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវរបស់តុលាការយ៉ាងហោចណាស់ក៏ត្រូវគោរពតាមថវិកាដែលបានទទួលយក និងអនុម័តដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ និងក្រុមប្រទេសផ្តល់ជំនួយសំខាន់ៗឲ្យបានទាន់ពេលវេលា ហើយគួរមានការបញ្ជាក់ឲ្យបានល្បឿន និងគួរឲ្យទុកចិត្តបានអំពីការគោរពតាមថវិកានេះ ព្រមទាំងមានមធ្យោបាយជូនដំណឹងរួម។ វាមិនអាចភ្ជាប់ ការអនុវត្តការផ្តល់ថវិកានៅថ្នាក់អន្តរជាតិ «គឺ» មិនបានល្អទេជាការ«គួរតែ» កំណត់បទដ្ឋាននៃឯករាជភាពតុលាការការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌ និងដំណើរនីតិវិធីត្រឹមត្រូវទៅតាមស្ថានភាពថវិកាដូចនេះទេ។

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត នឹងអញ្ជើញការិយាល័យរដ្ឋបាលឲ្យធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍នាពេលអនាគត យ៉ាងហោច

ណាស់រៀងរាល់បីខែម្តងអំពីស្ថានភាពនៃការផ្តល់ថវិកាដោយប្រៀបធៀបជាមួយនឹងថវិកាដែលបានឯកភាព។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ស្នើឲ្យការិយាល័យរដ្ឋបាលបន្ថែមផ្នែកថវិកាមួយស្តីពីការវិវត្តនៃការផ្តល់ថវិកានៅក្នុងរបាយការណ៍ការងារប្រចាំត្រីមាស ដែលផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ។ ការធ្វើរបៀបនេះក៏ផ្តល់ការទទួលខុសត្រូវជាសាធារណៈចំពោះការវិវត្តនៃការផ្តល់ថវិកា។ ព័ត៌មានដូចនេះ ស្ថិតនៅក្រៅការស៊ើបសួរដែលរក្សាការសម្ងាត់។

សេចក្តីជូនដំណឹង អំពីគោលការណ៍រក្សាការសម្ងាត់នៃដីកាសម្រេចនានារបស់តុលាការ ដោយពិនិត្យឃើញថាមានការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ លើគោលការណ៍រក្សាការសម្ងាត់ទាក់ទងនឹងសំណៅដើមនៃសំណើសុំមុខតំណែងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនិងលែងអត់ទ្វិស្វ័យ ចំពោះករណីមិនគោរពតាមដីកាតុលាការណាដែលត្រូវបានចាត់ទុកថា ជាការសម្ងាត់។ ការពិតដែលថា ការបែកធ្លាយទាំងមិនស្របច្បាប់នូវព័ត៌មានសម្ងាត់នៅ អ.វ.ត.ក បានកើតឡើងជាទូទៅនាពេលកន្លងមក ហើយស្ទើរតែគ្មានការដាក់ទោសនោះ គឺមិនមែនជាយុត្តិធម៌ ឲ្យបន្តការអនុវត្តក្នុងអារម្មណ៍ស្របនេះទៀតទេ។ ដូចបានបញ្ជាក់នៅក្នុងរឿងក្តីពាក់ព័ន្ធនឹងការរំលោភលើគោលការណ៍រក្សាការសម្ងាត់របស់តុលាការ បុគ្គលនានារាប់ទាំងអ្នកសារព័ត៌មានផងដែរ មិនអាចផ្សព្វផ្សាយដោយគ្មានទោសនូវព័ត៌មាន ដែលចៅក្រមចាត់ទុកថា ជាព័ត៌មានសម្ងាត់ ផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃការវាយតម្លៃផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ចៅក្រមទៅលើផលប្រយោជន៍សាធារណៈនៅក្នុងព័ត៌មាននោះទេ។

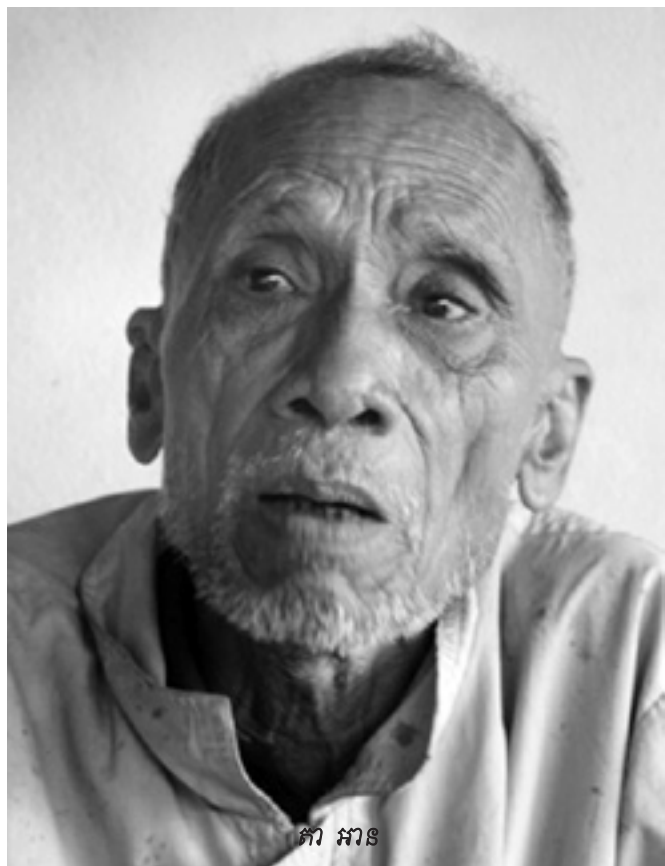
សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចាត់ទុកថា ការដាក់បង្ហាញផ្នែកសម្ងាត់នៃដីកាសម្រេចនេះ ឬផ្នែកណាមួយនៃអត្ថបទ ឬខ្លឹមសារដែលមិនមាននៅក្នុងសំណៅសាធារណៈដោយមានការ កោសលុបនៃដីកាសម្រេចនេះ គឺជាការរំលោភលើវិធានផ្ទៃក្នុង ៣៥(១)(ក) ហើយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនឹងចាត់វិធានការលើបទល្មើសណាមួយនាពេលអនាគត ប្រសិនបើ

មានការរំលោភលើគោលការណ៍រក្សាការសម្ងាត់ចំពោះដីកាសម្រេចនេះ និងដីកាសម្រេចសម្ងាត់ផ្សេងទៀត យោងតាមវិធានផ្ទៃក្នុង៣៥(២) និង(៤) ដោយភ្ជាប់ជាមួយនឹងមាត្រា៣១៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៩។ វិធាននេះក៏អនុវត្តយ៉ាងច្បាស់ចំពោះប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយផងដែរ។

ដីកាដោះស្រាយទាក់ទងនឹងការលើកលែងការចោទប្រកាន់

នៅថ្ងៃទី១៦ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៨ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានចេញដីកាដោះស្រាយពីរដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ក្នុងសំណុំរឿងប្រឆាំង អោ អាន ដោយយោងតាមកំណត់ត្រាខ្មែងយោបល់អំពីថា តើ អោ អាន ស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា (អ.វ.ត.ក) ជាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ ឬជាបុគ្គលម្នាក់ក្នុងចំណោមអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតឬទេ។

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ ពិចារណាយើងថា អោ

គា អាន

អាន មិនស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក ទាំងពីរប្រភេទ ហើយសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់លើ អោ អាន ដោយហេតុផលនោះ។ ដើម្បីសម្រេចសេចក្តីដូចនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ បានពិចារណា ការចូលរួមរបស់ អោ អាន និងភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ព្រមទាំងកត្តាជាច្រើនទៀត ដូចជាខ្លឹមសារនៃកិច្ចព្រមព្រៀង និងច្បាប់ ស្តីពី អ.វ.ត.ក ព្រមទាំង ចេតនានៃភាគីបង្កើតកិច្ចព្រមព្រៀង និងច្បាប់នេះ។

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ យល់ឃើញថា អោ អាន ស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក ដែលជាបុគ្គលម្នាក់ក្នុងចំណោមអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត ហើយមានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ចោទប្រកាន់ប្រឆាំងគាត់ពីបទប្រល័យពូជសាសន៍ជនជាតិចាម និងទុក្ខដង្កូវប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ក៏ដូចជាបទល្មើសទុក្ខដង្កូវផ្សេងទៀត ដែលស្ថិតក្រោមច្បាប់កម្ពុជា។

ចៅក្រមបានរំលឹកភាគី តាមរយៈសេចក្តីសម្រេចរួមគ្នា នៅថ្ងៃទី១៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៧ ដែលក្នុងនោះបាន អះអាងថា ចៅក្រមពិចារណាចេញនូវដីកាដោះស្រាយដោយឡែកពីគ្នា ក្រោមច្បាប់អនុវត្ត ដោយ អ.វ.ត.ក និងទទួលស្គាល់អំពីលទ្ធភាពនៃបណ្តឹងទទួលរណ៍ដ៏ទាស់តាមវិធាន ៧៧(១៣)។

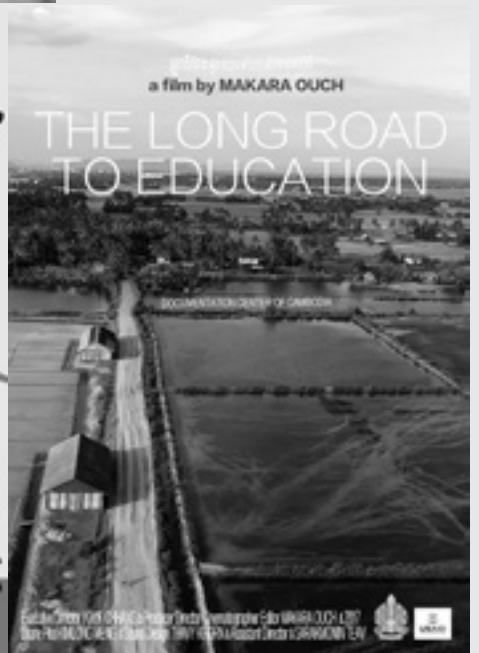
សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាំងពីរ បានដាក់ដីកាដោះស្រាយជាភាសាការងាររបស់ខ្លួន ហើយនឹងចេញនូវអត្ថបទបកប្រែតាមក្រោយឱ្យបានឆាប់តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន។ ទោះបីយ៉ាងនេះក្តី សហចៅក្រមនឹងផ្តល់នូវសេចក្តីសង្ខេបអំពីសម្ភាសហេតុរបស់ពួកគេជាពីរភាសា ដើម្បីធានាថា សាធារណជនត្រូវបានផ្តល់ព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់អំពីលទ្ធផល រហូតដល់អត្ថបទបកប្រែពេញលេញបានចប់រួចរាល់។ សម្រាប់ព័ត៌មានលម្អិត សូមពិនិត្យមើលខ្លឹមសារសង្ខេបដែលបានភ្ជាប់ជាមួយនឹងសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាននេះ។

សោម ប៊ុនថន

កាលវិភាគបញ្ចាំងខ្សែភាពយន្តឯកសារ របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

បញ្ចាំងរៀងរាល់ថ្ងៃសុក្រ
វេលាម៉ោង១០:០០ ព្រឹក
ទីតាំងនៅអគារ H
នៃវិទ្យាស្ថានជាតិអប់រំ
(មហាវិថីព្រះសីហនុ
រាជធានីភ្នំពេញ)

វិចិត្រសាលសិល្បៈសហសម័យវិទ្យាស្ថានស្ទីករីត ដែលមានទីតាំងស្ថិតនៅក្នុងអគារ H នៃវិទ្យាស្ថានជាតិអប់រំ ជាទីតាំងមួយដើរតួនាទីជាកន្លែងអប់រំ បណ្តុះបណ្តាល និងលើកកម្ពស់ការអប់រំពីប្រវត្តិសាស្ត្រ និងកេរដំណែលបន្ទូលទុកពីរបបខ្មែរក្រហម ព្រមទាំងជាកន្លែងដែលដាក់បង្ហាញពីស្នាដៃសិល្បៈ និងវប្បធម៌តាមរយៈការតាំងពិព័រណ៍ ការចាក់បញ្ចាំងខ្សែភាពយន្តឯកសារ និងការធ្វើបទបង្ហាញរបស់វគ្គនានា។ ជារួម វិចិត្រសាលសិល្បៈសហសម័យវិទ្យាស្ថានស្ទីករីត រួមចំណែកដល់ការលើកកម្ពស់និងគាំទ្រដល់វិចិត្រករកម្ពុជាទាំងអស់ ដោយផ្តល់ជូននូវបរិវេណខាងក្នុងបន្ទប់ធំនៃអគារចំណាស់កសាងឡើងក្នុងរជ្ជកាលបារាំង សម្រាប់ការដាក់តាំងពិព័រណ៍ពិភពការសិល្បៈរបស់ខ្លួន។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមសូមទាក់ទង ស៊ាង ចិន្តា ទូរសព្ទលេខ ០២៣ ២១១ ៨៧៥ អ៊ីម៉ែល truthchenda.s@dccam.org

ស្វាគមន៍នៃសោកនាដកម្ម

នៅក្នុងដំណើរការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ដែលមានការសហការរវាងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយក្រុមនិស្សិតមកពីសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច យើងនឹងផ្ដោតទៅលើបំណែកក្នុងនៃការពិតចេញពីប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏ស្មុគស្មាញ នៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដែលប្រជាជនទូទៅ ហៅថា របប ប៉ុល ពត ឬរបបខ្មែរក្រហម រវាងឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់១៩៧៩ ដែលបានសម្លាប់ប្រជាជនកម្ពុជាស្ទើរតែប្រមាណជា២លាននាក់។

ដំបូងមាននិស្សិតចំនួន១៤ក្រុម បានជ្រើសរើស និងសិក្សាស្រាវជ្រាវពីប្រធានបទផ្សេងៗគ្នា។ នៅដំណាក់កាលចុងក្រោយមានក្រុមនិស្សិតចំនួន៦ក្រុមប៉ុណ្ណោះក្នុងចំណោម១៤ក្រុម ត្រូវបានជ្រើសរើសដើម្បីធ្វើកិច្ចការសិក្សាស្រាវជ្រាវក្នុងខេត្តចំនួនប្រាំមួយដុំវិញប្រទេសកម្ពុជា។ នៅក្នុងដំណើរការសិក្សាស្រាវជ្រាវក្រុមនិស្សិត ត្រូវស្វែងយល់នូវរឿងរ៉ាវប្រវត្តិសាស្ត្រផ្សេងៗគ្នា ដើម្បីឆ្លើយទៅនឹងសំណួរជាច្រើនទាក់ទងរបបខ្មែរក្រហម ដែលបានបន្សល់ទុកនូវសង្គមមួយដែលបែកបាក់ ព្រមទាំងបានបំផ្លាញនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត អាការ និងធនធានមនុស្សស្ទើរតែទាំងស្រុង។ ទាំងអស់នេះ ជាស្វាគមន៍នៃរបបខ្មែរក្រហមដែលបានបន្សល់ទុកឲ្យក្មេងជំនាន់ក្រោយ។

ទោះបីការស្រាវជ្រាវទាំងនេះជួបការលំបាក ដែលត្រូវប្រឈមជាមួយនឹងសោកនាដកម្ម អំពើនៃប្រល័យពូជសាសន៍ដែលបានដឹកនាំដោយជនរងគ្រោះ និងសាច់ញាតិរបស់ជនរងគ្រោះដែលក្រុមនិស្សិតត្រូវចុះទៅជួបក៏ដោយ ក៏លទ្ធផលរំពឹងទុកនៃកិច្ចការស្រាវជ្រាវទាំងនេះ នឹងជួយដល់ដំណើរការផ្សះផ្សាផ្លូវចិត្តរបស់ជនរងគ្រោះ និងជំរុញឲ្យមានសន្តិភាពនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដែរ។ ក្រៅពីប្រទេសកម្ពុជាក៏មានប្រទេសមួយចំនួន ដែលធ្លាប់មានការសម្លាប់រដ្ឋលោក

ការប្រកាន់ពូជសាសន៍ ទទួលរងឥទ្ធិពលមនោគមន៍វិជ្ជាសេរីនិងកុម្មុយនីស្តដែរ ដូចជា ប្រទេសសេរ៉ាឡេអុង រ៉ូន់ដា និងអាហ្វ្រិកេ ដែលទាមទារឲ្យមានការសិក្សាស្រាវជ្រាវដែរ។ ការសិក្សាស្រាវជ្រាវពីរបបប្រល័យពូជសាសន៍ នឹងជំរុញឲ្យមានការពិភាក្សាគ្នា រវាងមនុស្សពីជំនាន់មួយ ទៅជំនាន់មួយ ដើម្បីទប់ស្កាត់កុំឲ្យកើតមានការសម្លាប់រដ្ឋលោកម្តងទៀត។ យើងមិនអាចត្រឡប់ទៅអតីតកាល ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាដ៏ជួបចំនោះ ដូច្នេះការអប់រំប្រជាពលរដ្ឋអំពីការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ខ្លួនមានសារៈសំខាន់ណាស់ ពីព្រោះវាជាផ្នែកមួយនៃការសះស្បើយ។ នៅពីក្រោយនៃស្នាមញញឹមរបស់ប្រជាជនខ្មែរ គឺមានស្វាគមន៍នៃសោកនាដកម្មកើតលើប្រជាជនគ្រប់រូបដែលបានបាត់បង់សមាជិកគ្រួសាររបស់ខ្លួន។ ការបាត់បង់ទាំងអស់នេះ ត្រូវបាននិយាយពិភាក្សាគ្នាពីជំនាន់មនុស្សមួយទៅមនុស្សមួយជំនាន់ទៀត ហើយសំណួរដដែលៗ ក៏ត្រូវលើកឡើងដែរដូចជាហេតុអ្វីមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមសម្លាប់ជនជាតិខ្មែរគ្នាឯង? តើមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមឡើងកាន់អំណាចដោយរបៀបណា? គ្រប់មេដឹកនាំប្រទេសតែងនឹកស្រមៃដល់សង្គមមួយដ៏ល្អឥតខ្ចោះ គ្មានការជិះជាន់គ្មានវណ្ណៈ ប៉ុន្តែទាំងអស់នេះគ្រាន់តែជាការនឹកស្រមៃមួយប៉ុណ្ណោះពីព្រោះមនុស្សតែងតែមានមហិច្ឆិតា និងក្តីស្រមៃរៀងៗខ្លួន។ ឧទាហរណ៍នៅក្នុងសៀវភៅមួយរបស់ ចច អូវ៉ែល បោះពុម្ពក្នុងឆ្នាំ១៩៤៥ បានសរសេរពី «កសិដ្ឋានសត្វ» មួយដែលសត្វទាំងអស់ធ្វើការប្រឆាំង និងឡើងកាន់អំណាចដោយខ្លួនឯង ដោយសារមានការជិះជាន់ពីមនុស្សដែលជាម្ចាស់របស់ខ្លួន។ សត្វទាំងនោះ ស្រមៃឃើញការបង្កើតនៅសង្គមថ្មីដែលសត្វទាំងអស់ មានសិទ្ធិសេរីភាពស្មើគ្នា។ សត្វទាំងនោះក៏បានធ្វើការបះបោរ ដេញម្ចាស់ចេញពីកសិដ្ឋានហើយសត្វក៏បានធ្វើជាម្ចាស់លើខ្លួនឯង។ មិនយូរ

ប៉ុន្មានសត្វជ្រូកក៏គ្រប់គ្រង និងដឹកនាំនៅកម្ពុជាផ្តាច់ការ ហើយបានបង្ខំសត្វទាំងអស់ ធ្វើការដោយមិនមានអាហារ គ្រប់គ្រាន់។ ទាំងនេះជារឿងនិទានមួយដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីមេ ដឹកនាំផ្តាច់ការក្នុងសង្គមមួយឈានឡើងកាន់អំណាចដូចនៅ ប្រទេសកម្ពុជាពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់១៩៧៩ ដែលប្រជាជនមិន នឹកស្មានថា ឈានទៅដល់ការសម្លាប់រង្គាលប្រជាជនខ្មែរ។ ដើម្បីទប់ស្កាត់កុំឲ្យមានរបបនេះកើតឡើងវិញ ប្រជាជន

ខ្មែរគ្រប់រូបដែលរងការឈឺចាប់ទាំងផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្ត គួរ តែមានការពិភាក្សាគ្នា និងចូលរួមចែករំលែករឿងរ៉ាវដែល ខ្លួនបានឆ្លងកាត់ទៅអ្នកជំនាន់ក្រោយ។ រឿងរ៉ាវទាំងនេះ គឺ ជាប្រភពចំណេះដឹងដ៏ទូលំទូលាយផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រ ដោយ អាចនិយាយបានថាមេរៀនប្រវត្តិសាស្ត្រ គឺជាកញ្ចក់ឆ្លុះ បញ្ចាំងពីបច្ចុប្បន្ន ទៅដល់អនាគត។

អ៊ិន វណ្ណារ៉ា

ស្នាក់នៅនៃសាកលវិទ្យាល័យក្រុងភ្នំពេញ និងបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចុះសម្ភាសន៍ប្រជាជននៅស្រុកចម្ការលើខេត្តកំពង់ចាម

ហេតុអ្វីបានជាគ្រូសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រភូមិនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា?

នៅចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់១៩៧៩ របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលមនុស្សជាតិស្គាល់ថា របបខ្មែរក្រហម ដឹកនាំដោយ ប៉ុល ពត បានឡើងគ្រប់គ្រងអំណាចនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ របបនេះ បានបណ្តាលឲ្យប្រជាជនប្រហែល២លាន បានស្លាប់ និងបានបន្ទុះរងទុក្ខរឿងរ៉ាវរំលឹកចាប់ ព្រមទាំងផ្តល់ផលលំបាកជាច្រើនដល់អ្នករស់រានមានជីវិត ប្រឈមមុខជាមួយអតីតកាលដ៏យោធន៍យោរវាងរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន។ ប្រទេសកម្ពុជាបានក្លាយជាវាលពិឃាត និងជាទីតាំងប្រល័យពូជសាសន៍ ដែលប្រព្រឹត្តឡើងដោយក្រុមខ្មែរក្រហម។ រឿងរ៉ាវដែលបានកើតឡើងក្នុងរបបខ្មែរក្រហម បានទាក់ទាញចំណាប់អារម្មណ៍អ្នកស្រាវជ្រាវប្រទេស និងជនជាតិខ្មែរជាច្រើននាក់ ឲ្យធ្វើការសិក្សា និងវិភាគអំពីទិដ្ឋភាពផ្សេងៗនៃរបបខ្មែរក្រហម ដោយគ្របដណ្តប់ប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមទាំងមូល រួមទាំងផ្នែកនយោបាយ និងអំពើហិង្សា។

ខណៈពេលដែលរឿងរ៉ាវនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម គឺជាប្រធានបទដ៏សំខាន់ ដែលអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវបានសិក្សាស្វែងយល់លើការរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស នយោបាយ ក៏ដូចជាអំពើហិង្សា ជារឿយៗអ្នកស្រាវជ្រាវតែងតែមិនសូវអើពើលើបញ្ហា ដោយសិក្សាឲ្យបានលម្អិតទៅលើរឿងរ៉ាវដែលបានកើតឡើងនៅតាមភូមិ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាថា តើភូមិនោះបានជួបប្រទះនូវបញ្ហាអ្វីខ្លះមុនរបបខ្មែរក្រហម ក្នុងកំឡុងពេលរបបខ្មែរក្រហម និងក្រោយរបបខ្មែរក្រហម? តើប្រជាជនដែលនៅរស់រានមានជីវិតបានឆ្លងកាត់នូវរឿងរ៉ាវអ្វីខ្លះ និងបានជួបប្រទះព្រឹត្តិការណ៍ជាក់លាក់ដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងសង្គម ដូចជា វប្បធម៌ ភូមិសាស្ត្រ បរិបទនយោបាយ និងសាសនាដូចម្តេចខ្លះ?

ប្រវត្តិសាស្ត្រភូមិគឺជាដំណើរការនៃការប្រមូលចងក្រង និងថែរក្សានូវព័ត៌មាន ដែលមានលក្ខណៈជាប្រវត្តិសាស្ត្រ

តាមរយៈការសម្ភាសន៍ដោយបានកត់ត្រាពីព្រឹត្តិការណ៍ក្នុងអតីតកាល និងបច្ចុប្បន្នកាល សម្រាប់ទិសដៅអភិវឌ្ឍន៍ការចងចាំនាពេលបច្ចុប្បន្នកាលទៅអនាគតកាល។ លើសពីនេះប្រវត្តិសាស្ត្រភូមិ ក៏ជាផ្នែកមួយនៃ «ទឹកដីនៃការផ្សះផ្សា» ដែលជាទស្សនៈវិស័យដ៏វែងឆ្ងាយរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ក្នុងការនាំយកទឹកដីប្រទេសកម្ពុជាទៅដល់គោលដៅនៃការកសាងសន្តិភាព ការផ្សះផ្សា និងការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍។

ការសិក្សាស្រាវជ្រាវអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រភូមិនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាគឺមានគោលបំណងសំខាន់ៗមួយចំនួន ដូចជា ១) បង្កើតជាគណៈកម្មការស្វែងរកការពិត និងការផ្សះផ្សាមួយនៅកម្ពុជា ២) បង្ហាញពីយន្តការយុត្តិធម៌អន្តរកាលផ្សេងៗទៀត

លោក ឆាន់ យុ

៣) បង្កើតការចងចាំជាមូលដ្ឋាន ៤) បណ្តុះបណ្តាលក្រុមប្រៀនជាមូលដ្ឋានឲ្យក្លាយជា «អ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រភូមិតាមរយៈការបណ្តុះបណ្តាល» និងបន្តចូលរួមក្នុងការអប់រំ ដោយផ្តល់ឱកាសឲ្យក្រុមប្រៀន សរសេរពីប្រវត្តិសាស្ត្រចេញពីសហគមន៍របស់ខ្លួន និង ៥) ពង្រឹងសមត្ថភាពក្រុមប្រៀនមូលដ្ឋានឲ្យក្លាយជាក្រុមប្រៀនដែលចេះដំណើរការស្រាវជ្រាវ ដែលនឹងមានលទ្ធភាពក្នុងការផ្ទេរចំណេះដឹងទៅកាន់សិស្សរបស់គាត់បន្តទៀត។

មនុស្សម្នាក់ៗ មានសាច់រឿងមួយៗ ដូច្នេះ អ្នកភូមិអាចមានសាច់រឿងជាច្រើនចង់ប្រាប់យើង ដែលសាច់រឿងទាំងនោះនឹងបន្តរស់នៅក្នុងជីវិតរបស់មនុស្សគ្រប់ជំនាន់តាមរយៈការចែករំលែក និងការអប់រំទោះជាការចែករំលែក និងការអប់រំនោះធ្វើឡើងក្នុងទម្រង់ក្រៅផ្លូវការក៏ដោយក៏កិច្ចការនេះនៅតែជាកិច្ចការដ៏មានប្រយោជន៍ និងមានតួនាទីដ៏សំខាន់ក្នុងការផ្សព្វផ្សាយពីមនុស្សម្នាក់ទៅមនុស្សម្នាក់ទៀត និងពី

ក្រុមទៅសិស្ស។

នាពេលថ្មីៗនេះ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានផ្តួចផ្តើមគំនិតបង្កើតគម្រោងមួយស្តីពីការស្រាវជ្រាវអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រភូមិនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដោយមានការគាំទ្រពីរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ក៏ដូចជាបានទទួលជំនួយឧបត្ថម្ភពីម្ចាស់ជំនួយ «បណ្តុំនៃមនសិការ» និង «ភ្នាក់ងារសហរដ្ឋអាមេរិកសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ» ដើម្បីធ្វើកិច្ចការទាំងអស់នេះជាមួយក្រុមប្រៀនផ្នែកប្រវត្តិវិទ្យានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលមានបំណងស្វែងយល់បន្ថែមពីរឿងរ៉ាវផ្សេងៗបានកើតឡើងនៅក្នុងភូមិកំណើតដែលគាត់រស់នៅ។

ដើម្បីឲ្យកិច្ចការស្រាវជ្រាវកាន់តែទទួលបានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានរៀបចំសក្ខាសាលាលើកទី៣ ស្តីអំពី «ការបំប៉នកិច្ចការស្រាវជ្រាវ» សម្រាប់ក្រុមឯកទេសប្រវត្តិវិទ្យា និងអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ រយៈពេល៣ថ្ងៃក៏ចាប់ពីថ្ងៃទី១៧ ដល់១៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៨ ស្ថិតនៅទីតាំង

នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ជួបជាមួយលោកក្រុមប្រៀនមុខវិជ្ជាប្រវត្តិវិទ្យា

វិចិត្រសាលសិល្បៈសហសម័យវិទ្យាស្ថានស្ទីករីត។ សិក្ខាសាលានេះ មានការចូលរួមពីលោកជំទាវ ទន់ សាអ៊ឹម អនុរដ្ឋលេខាធិការក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា, ក្រុមខ្មែរសង្គមជាតិនៃក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា, បណ្ឌិត ហូលីយ៉ូដែលជ្រេស អតីតលេខាផ្ទាល់ និងជាអ្នកសរសេរប្រវត្តិរបស់សម្តេចព្រះបាទនរោត្តម សីហនុ, ស៊ីវ ហេឌ័រ អ្នកស្រាវជ្រាវ និងសរសេរសៀវភៅទាក់ទងនឹងរបបខ្មែរក្រហម, បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ព្រមទាំងសិក្ខាកាមជាគ្រូបង្រៀនដែលត្រូវស្រាវជ្រាវ និងសរសេរប្រវត្តិសាស្ត្រភូមិចំនួន២០នាក់ទៀត។

ស្របពេលជាមួយគ្នានេះ លោក ផេង ពង្សរ៉ាស៊ី នាយកកម្មវិធីស្រាវជ្រាវ និងអប់រំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា នៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានឡើងថ្លែងអំណរគុណដល់ លោកជំទាវ ទន់ សាអ៊ឹម ដែលជាតំណាងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ដែលបានសហការ និងគាំទ្រដល់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចំពោះកិច្ចការស្រាវជ្រាវនេះ។ លើសពីនេះ លោក ផេង ពង្សរ៉ាស៊ី ក៏បានអរគុណដល់ក្រុមទាំងអស់ដែលបានគាំទ្រចិត្តយ៉ាងមោះមុតក្នុងការបំពេញកិច្ចការស្រាវជ្រាវអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រភូមិនេះឡើង។

បន្ទាប់មក លោកជំទាវ ទន់ សាអ៊ឹម បានឡើងថ្លែងនូវចំណាប់អារម្មណ៍ថា មុខវិជ្ជាមួយដែលត្រូវបានយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ ក្នុងចំណោមមុខវិជ្ជាផ្សេងទៀតរបស់ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ក្នុងកម្មវិធីសិក្សារបស់សិស្ស គឺមុខវិជ្ជាប្រវត្តិវិទ្យា ព្រោះប្រវត្តិរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ជារឿងរ៉ាវអតីតកាលដែលបានកើតឡើងក្នុងសង្គមមួយ ដែលកូនខ្មែរជំនាន់ក្រោយត្រូវតែយល់ដឹងឲ្យបានច្បាស់លាស់ពីខ្លួនឯង មុននឹងស្វែងយល់បន្ថែមពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ប្រទេសផ្សេងៗទៀតដើម្បីទប់ស្កាត់កុំឲ្យរឿងរ៉ាវខ្មោចផ្សា ការសម្លាប់រង្គាលដែលជាប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏ជូរចត់កើតឡើង ម្តងទៀតនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ក៏ដូចជាពិភពលោកទាំងមូល។ លោកជំទាវក៏បាន

បន្ថែមទៀតថា មូលហេតុដែលយើងត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ឲ្យមានការសរសេរប្រវត្តិសាស្ត្រភូមិ នៅទីកន្លែងដែលយើងរស់នៅ ព្រោះពេលវេលាចេះតែរំកិលទៅមុខ ចំណែកឯសាក្សីរស់ចេះតែខ្វះខាតទៅៗ រីឯសាច់រឿង និងបទពិសោធន៍របស់សាក្សីទាំងអស់ក៏បានកប់ទុកទៅតាមពេលវេលាដែរ។ លោកជំទាវ ក៏បានរំពឹកពីរឿងរ៉ាវរបស់ខ្លួនក្នុងរបបខ្មែរក្រហមថា «នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ខ្ញុំមានអាយុប្រហែល៣៥ឆ្នាំ ខ្ញុំក៏មានកូនដែរនៅពេលនោះ។ ខ្ញុំនៅតែចង់ចាំជានិច្ចថា ត្រូវសរសេរខ្ញុំបានឆ្លងកាត់បញ្ហាអ្វីខ្លះ ហើយខ្ញុំស្ទើរតែបាត់បង់ត្រូវសរសេរខ្ញុំទាំងស្រុង។ ឪពុកម្តាយ និងបងប្អូនរបស់ខ្ញុំ ចំនួន៧នាក់បានស្លាប់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមទាំងអស់ ដោយមានតែខ្ញុំម្នាក់តែប៉ុណ្ណោះ ដែលនៅរស់រានមានជីវិតរហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ»។ លោកជំទាវបានបន្តថា «ក្រោយរបបខ្មែរក្រហមដួលរលំ ខ្ញុំបានចូលធ្វើជាគ្រូបង្រៀន ដូច្នេះមានតែគ្រូដែលជាអ្នកសាបព្រោះចំណេះដឹងដល់សិស្ស»។ លោកជំទាវក៏បានថ្លែងអំណរគុណ ដល់លោកគ្រូអ្នកគ្រូទាំងអស់ដែលស្រឡាញ់ និងចូលចិត្តចំពោះកិច្ចការស្រាវជ្រាវប្រវត្តិសាស្ត្រភូមិនេះ ព្រោះវាជាឱកាសតែមួយសម្រាប់ទទួលបានព័ត៌មានយ៉ាងល្អិតល្អន់ពីភូមិមួយដែលអ្នកស្រាវជ្រាវផ្សេងៗមិនដឹង។

ការចូលរួមរបស់គ្រូបង្រៀន ក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវនិងសរសេរប្រវត្តិសាស្ត្រភូមិ គឺពិតជាមានសារសំខាន់ណាស់សម្រាប់ដំណើរការនៃការផ្សះផ្សា ការកសាងសន្តិភាព និងការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា។ គ្រូបង្រៀនទាំងអស់ នឹងក្លាយជាអ្នកបង្រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមក្នុងក្របខណ្ឌទូទាំងប្រទេសនាពេលមួយខាងមុខ។ គ្រូបង្រៀនទាំងអស់នឹងក្លាយជាម្ចាស់ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃភូមិកំណើតរបស់ខ្លួន ដែលមានតួនាទីផ្សព្វផ្សាយប្រវត្តិសាស្ត្រនេះទៅកាន់មនុស្សដ៏ទៃទៀត ជាពិសេសក្មេងៗជំនាន់ក្រោយដើម្បីឲ្យប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងភូមិយុវរបស់ខ្លួន នៅរស់រានមានជីវិតជាអមតក្នុងបេះដូងនៃមនុស្សគ្រប់ជំនាន់។

អ៊ិន សុដារី

បញ្ជីឈ្មោះអ្នកដែលបានស្លាប់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមបាវទុកក្នុង សៀវភៅរំលឹកវិញ្ញាណក្ខន្ធនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

គឺ គឹមស្រី មានអាយុ៣៣ឆ្នាំគិតត្រឹមឆ្នាំ១៩៧៦ មានស្រុកកំណើតនៅក្នុងស្រុកខេត្តកំពង់ចាម ជាអ្នករបស់អំពីទូច និងអំពីស្រី វ៉ា គឹម ហេង ជានិស្សិតពេទ្យមកពីប្រទេសបារាំង ធ្លាប់បម្រើការងារជាលេខាធិការភ្នាក់ងារក្រសួងសុខាភិបាល មានប្រពន្ធឈ្មោះ អ៊ុន គឹមហូ មានកូនស្រី២នាក់។ ខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួន គឹមស្រី នៅថ្ងៃទី២៣ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦ នៅមន្ទីរក១៥ ភ្នំពេញ ហើយត្រូវបានបញ្ជូនមកដល់គុកទួលស្វែងនៅថ្ងៃដដែល។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ គឹមស្រី នៅថ្ងៃទី២៨ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ បន្ទាប់ពីជាប់គុកទួលស្វែងក្នុងផ្ទះ យបន្ទប់ធំ ១ បន្ទប់តូច ១០ បាន ៩៧ថ្ងៃ។

គា់ ឆែម ម្តាយរបស់ មុក សារឿន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមយាត់ខ្លួននៅទីនេះភ្លើង ថ្ងៃទី២៩ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦ និងសម្លាប់ចោលនៅថ្ងៃបន្ទាប់គឺនៅថ្ងៃទី៣០ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦។ បើយោងតាមឯកសារនៅបណ្ណសារនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលយកទៅធ្វើជាបញ្ជីឡើងវិញដោយការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជារកឃើញថា មុក សារឿន មានឈ្មោះហៅថា ឈុំ មុនី ឬមុកសារឿនជាប្តីរបស់ហុកសេងហុនត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួនជាមួយម្តាយនៅថ្ងៃទី២៩ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦ និងសម្លាប់ចោលក្រោយម្តាយ គឺនៅថ្ងៃទី២៨ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧។

គា់ ថេត អាយុ៣៥ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ អតីតនិស្សិតស្ថាបត្យកម្ម មានស្រុកកំណើតនៅបាគាន ខេត្តពោធិ៍សាត់ ជាអ្នករបស់អំពី គា់ ចេង និងអំពីស្រី គង់ ណា មានប្រពន្ធឈ្មោះ សោម ថាច មានកូនស្រី១នាក់និងស្រី១នាក់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី២៣ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦ នៅមន្ទីរ

ក.១៥ ហើយបញ្ជូនទៅឃុំឃាំងនៅគុកទួលស្វែងក្នុងផ្ទះ បន្ទប់ធំ ១ បន្ទប់តូច ១៨។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ គា់ ថេត នៅថ្ងៃទី២៨ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំឃាំងអស់រយៈពេល ៩៨ ថ្ងៃ។

គា់ លី មានអាយុ២១ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥ មានស្រុកកំណើតនៅស្រុក៥៥ (ព្រែកប្បាស) ខេត្តតាកែវ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួនយកមកឃុំឃាំងនៅគុកទួលស្វែងក្នុងបន្ទប់ធំ ៥។ ពុំទាន់មានឯកសារបញ្ជាក់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការចាប់ខ្លួន និងសម្លាប់នៅឡើយ។

គា់ លៀងហាក់ ហៅ ហ៊ិន មានអាយុ៣៩ឆ្នាំ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ អតីតនិស្សិតពេទ្យនៅប៉ែកាំង មានស្រុកកំណើតនៅជើងព្រៃ ខេត្តកំពង់ចាម ជាអ្នករបស់អំពី ជារី និងអំពីស្រី យ៉េក មានប្រពន្ធឈ្មោះ តាម៉ារ៉ា មានកូនស្រី២នាក់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី២១ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ នៅភ្នំពេញ ហើយបញ្ជូនទៅឃុំឃាំងនៅគុកទួលស្វែងក្នុងផ្ទះ យបន្ទប់ធំ ៣ បន្ទប់តូច ៣។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ គា់ លៀងហាក់ នៅថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៧។

គា់ សុខន មានអាយុ៣១ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ មានស្រុកកំណើតនៅមុខកំពូល ខេត្តកណ្តាល ជាអ្នករបស់អំពី គា់ គុយ និងអំពីស្រី លុត យ៉ត អនុសនាធំ កងពល២៩០ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី១២ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ នៅកងពល២៩០ ហើយបញ្ជូនទៅឃុំឃាំងនៅគុកទួលស្វែងក្នុងផ្ទះ ល បន្ទប់ធំ ២ បន្ទប់តូច ៨។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ គា់ សុខន នៅថ្ងៃទី១៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៨ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំឃាំងអស់រយៈពេល ៤២៥ ថ្ងៃ។

គា់ សំអុន ជាក្រុបច្រៀន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅ

ព្រះវិហារ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦។ បើយោងតាមឯកសារនៅបណ្ណ-
សារនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលយកទៅធ្វើជាបញ្ជី
ឡើងវិញដោយការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា នៃអង្គជំនុំ
ជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជារកឃើញថា កាលបរិច្ឆេទ
នៃការមកដល់ទូលស្វែងខុសគ្នាដល់ទៅ២ គឺនៅថ្ងៃទី២៤ និង
២៦ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ គាំ សំអុន
នៅថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៦។

គាំ អុន ហៅ គាំ ជៀវលី មានអាយុ៤២ឆ្នាំ ក្នុងឆ្នាំ
១៩៧៦ អតីតទាហានយន្តហោះសក្តិ៤ មានស្រុកកំណើតនៅ
ព្រែកប្បាស ខេត្តតាកែវ ជាកូនរបស់អ៊ី គាំ ឱន និងមីន នាង
ដុក សៀង មានប្រពន្ធឈ្មោះ ឡេង ចំរើន មានកូនប្រុស៣នាក់
និងស្រី៣នាក់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី៧ ខែមករា
ឆ្នាំ១៩៧៦ នៅព្រះនេត្រព្រះ។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ គាំ អុន
នៅថ្ងៃទី៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦។

តាំង គឹមលាង មានអាយុ៥២ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ មាន
ស្រុកកំណើតនៅជីវនាត ខេត្តពោធិ៍សាត់ ជាកូនរបស់លោក
គាំ ទាក់ និងលោកយាយ ឡាត់ មួន កម្មករស្ថានីយរថភ្លើង
មានប្តីឈ្មោះ ឆាំ ខន មានកូនប្រុស២នាក់ និងស្រី២នាក់
ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី២៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៦ នៅ
កំពង់សោម ហើយបញ្ជូនទៅឃុំយ៉ាងនៅកុកទួលស្មែងនៅ
ថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៦ ក្នុងផ្ទះ ក បន្ទប់ធំ ១។ ខ្មែរក្រហម
សម្លាប់ តាំង គឹមលាង ឬ តាំង គឹមលៀង នៅថ្ងៃបន្ទាប់ គឺ
ថ្ងៃទី២៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៦។ ចំណែកឯប្តីឈ្មោះ ឆាំ ខន ត្រូវ
បានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួន និងបញ្ជូនទៅដល់កុកទួលស្មែងនៅ
ថ្ងៃទី២៧ ឬ២៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៦ និងសម្លាប់ចោលនៅថ្ងៃ
ទី២៨ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៨។

គិត តិច ជាយុទ្ធជនកងពល៥០២ ត្រូវបានខ្មែរក្រហម
ចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦ និងសម្លាប់ចោលនៅ
ថ្ងៃទី២៦ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំយ៉ាងនៅកុក
ទួលស្មែងអស់រយៈពេល ៥២ ថ្ងៃ។

គិន វ៉ា ជាប្រជាជន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅ

កំពង់សោម ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦។ បើយោងតាមឯកសារនៅ
បណ្ណសារនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលយកទៅធ្វើជា
បញ្ជីឡើងវិញដោយការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា នៃអង្គ
ជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា រកឃើញថា គិន វ៉ា
គឺជាជាន់ម៉ាស៊ីន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់បញ្ជូនមកដល់កុក
ទួលស្មែងនៅថ្ងៃទី២៨ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៦ និងសម្លាប់ចោល
នៅថ្ងៃទី៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំយ៉ាងអស់រយៈ
ពេល ៧ ថ្ងៃ។

គិន ស៊ុនលី ហៅ ទ្រី មានអាយុ២២ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦
អតីតទាហាន មានស្រុកកំណើតនៅបាទី ខេត្តតាកែវ ជាកូន
របស់ពូ ប៉ៅ គិន និងមីន គឹម ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅ
ថ្ងៃទី១៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៦ នៅភូមិតាឡី ហើយបញ្ជូនទៅ
ឃុំយ៉ាងនៅកុកទួលស្មែងក្នុងផ្ទះ ក២ បន្ទប់ធំ ៨។ ពុំទាន់មាន
ឯកសារបញ្ជាក់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការសម្លាប់នៅឡើយ។

គី ជានី ហៅ អឿន មានអាយុ២០ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ មាន
ស្រុកកំណើតនៅស្ទឹងត្រង់ ខេត្តកំពង់ចាម ជាកូនរបស់ពូ គី
ហ៊ុំ និងមីន ហ៊ុំ គន យុទ្ធជនកងពល៤៥០ ត្រូវបានខ្មែរក្រហម
ចាប់ខ្លួននៅកងពល៤៥០ ថ្ងៃទី១៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៧។ ខ្មែរ
ក្រហមសម្លាប់ គី ជានី នៅថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៧ បន្ទាប់
ពីឃុំយ៉ាងអស់រយៈពេល ២៩ ថ្ងៃ។

គិត ស៊ឹម ហៅ និន មានអាយុ២៨ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦
មានស្រុកកំណើតនៅស្ទឹងត្រង់ ខេត្តកំពង់ចាម ជាកូនរបស់អ៊ី
គិត ឆាម និងអ័ស្រី ឆី សយ ជាពេទ្យ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់
ខ្លួននៅថ្ងៃទី៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៦ នៅភ្នំពេញ ហើយបញ្ជូនទៅ
ឃុំយ៉ាងនៅកុកទួលស្មែងក្នុងផ្ទះ ឆ បន្ទប់ធំ ៣ បន្ទប់តូច ១៦។
ពុំទាន់មានឯកសារបញ្ជាក់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការសម្លាប់នៅ
ឡើយ។

គឹម សាង អតីតទាហានសក្តិ៣ ត្រូវបានខ្មែរក្រហម
ចាប់ខ្លួននៅកំពង់សោម ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦។ ពុំទាន់មានឯកសារ
បញ្ជាក់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការសម្លាប់នៅឡើយ។

គឹក ហ៊ាង ហៅ ហឿន មានតួនាទីទទួលខុសត្រូវកសិកម្ម

រដ្ឋ ទឹកថ្លា ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួនក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ នៅ កសិកម្មរដ្ឋទឹកថ្លា។ បើយោងតាមឯកសារនៅបណ្ណសារនៃ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលយកទៅធ្វើជាបញ្ជីឡើង វិញដោយការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា នៃអង្គជំនុំជម្រះ វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា រកឃើញថា គឺក ហ៊ាន ហៅ ហៀន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួនបញ្ជូនមកកុកទុកក្នុងស្នែងនៅ ថ្ងៃទី៩ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦ និងសម្លាប់នៅថ្ងៃទី១៧ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំឃាំងអស់រយៈពេល ៩ ថ្ងៃ។

គឺង ឡែ ហៅ ហ៊ាន មានអាយុ២៧ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ អតីតទាហានសត្វ១ មានស្រកកំណើតនៅព្រែកប្បាសខេត្ត តាកែវ ជាកូនរបស់ពូ គឺង ថៃ និងមីង ជ្រុន ស្រី មានប្រពន្ធ ឈ្មោះ យា ស៊ីថុល ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួនថ្ងៃទី១៥ ខែ មករា ឆ្នាំ១៩៧៦ នៅបាត់ដំបង ហើយបញ្ជូនមកឃុំឃាំង នៅកុកទុកក្នុងស្នែងក្នុងផ្ទះ ក២ បន្ទប់ធំ ៤។ បើយោងតាម ឯកសារនៅបណ្ណសារនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែល យកទៅធ្វើជាបញ្ជីឡើងវិញដោយការិយាល័យសហព្រះរាជ អាជ្ញានៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជារកឃើញ ថា គឺង ឡែ ហៅ ហ៊ាន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់បញ្ជូនមកពីមន្ទីរ ស២១ក ទៅឃុំឃាំងនៅកុកទុកក្នុងស្នែងនៅថ្ងៃទី៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦។ ទាន់មានឯកសារបញ្ជាក់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការ សម្លាប់នៅឡើយ។

គឺម ការីមហ្សាបាល មានអាយុ៤៥ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ ជនជាតិឥណ្ឌា មានស្រកកំណើតនៅភ្នំពេញ មានទីពុកម្តាយ ឈ្មោះ អាប់ ខុលការីន និង ឡាំ សឹម មានប្រពន្ធឈ្មោះ ភា រ៉ា មានកូនប្រុស១នាក់ និងស្រី២នាក់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហម ចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី១១ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៦ នៅព្រែកតាលាប ហើយបញ្ជូនទៅឃុំឃាំងនៅកុកទុកក្នុងស្នែង ក្នុងផ្ទះ ៦ បន្ទប់ធំ ៦។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ គឺម ការីម នៅថ្ងៃទី១១ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦។

គឺម គឿន មានអាយុ២១ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ មានស្រក កំណើតនៅសន្ទុក ខេត្តកំពង់ធំ ជាកូនរបស់ពូ កឹម បិន និង

មីង ម៉ក់ ឡាំង យុទ្ធនារីពេទ្យ ៣១ មានប្តីឈ្មោះ ពេជ ម៉ាច មានកូនប្រុស១នាក់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃ ទី២៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៧ នៅកងពល៣១០ ហើយបញ្ជូន ទៅឃុំឃាំងនៅកុកទុកក្នុងស្នែងក្នុងផ្ទះ ក បន្ទប់ធំ ៣។ ចំណែកឯ ប្តី ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួនបញ្ជូនដល់កុកទុកក្នុងស្នែងនៅថ្ងៃ ទី២៣ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ គឺមុនប្រពន្ធ ៣៦ ថ្ងៃ។ ខ្មែរក្រហម សម្លាប់ គឺម គឿន នៅថ្ងៃទី៤ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៧ ឯប្តី ពុំ ទាន់មានឯកសារបញ្ជាក់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការសម្លាប់នៅ ឡើយ។

គឺម ផ្កីកទី ជនជាតិវៀតណាម ត្រូវបានខ្មែរក្រហម ចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី៧ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៦ នៅកំពង់សោម ហើយសម្លាប់ចោលនៅថ្ងៃទី២៤ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៦ បន្ទាប់ ពីជាប់ឃុំឃាំងនៅកុកទុកក្នុងស្នែងអស់រយៈពេល ១៨ ថ្ងៃ។

គឺម ឆាន ហៅ រុន មានអាយុ៣០ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥ មានស្រកកំណើតនៅស្ទឹងត្រង់ ខេត្តកំពង់ចាម ជាកូនរបស់អំ ម៉ម គឹម និងអ័ស្រី ជិន រ៉េត មានឋានៈកងហា រៀបចំផ្ទះកម្មា ភិបាលនៃមន្ទីរ ប.១ មានប្រពន្ធឈ្មោះ ហោន អេន ហៅ រិន មានកូនប្រុស១នាក់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅមន្ទីរ ប.១ ថ្ងៃទី២០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៧។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ គឺម ឆាន ហៅ រុន នៅថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៧ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំ ឃាំងនៅកុកទុកក្នុងស្នែងអស់រយៈពេល ១៥១ ថ្ងៃ។

គឺម ឈិត ជាកម្មករចាស់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួន នៅរោងចក្រក្រឡឹងដែក ៨.១ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ ហើយបញ្ជូន ទៅឃុំឃាំងនៅកុកទុកក្នុងស្នែងនៅថ្ងៃទី២០ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ គឺម ឈិត នៅថ្ងៃទី៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៦ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំឃាំងអស់រយៈពេល ៤៨ ថ្ងៃ។

គឺម ប៉ារ៉ាឌី មានអាយុ១៧ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ អតីតសិស្ស មានស្រកកំណើតនៅកំពត ខេត្តកំពត ជាកូនរបស់ពូ គឹម ស៊ីន្ទួន និងមីង តាំង រ៉េកស៊ីម ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅ ថ្ងៃទី៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ នៅព្រែកស្តី ហើយបញ្ជូនទៅឃុំ ឃាំងនៅកុកទុកក្នុងស្នែងក្នុងផ្ទះ ក បន្ទប់ធំ ៧ បន្ទប់តូច ៨។

ខ្មែរក្រហមបញ្ជូន គឺ ប៉ារ៉ាឌី ដល់កុកកូលស្មែរនៅថ្ងៃទី២០ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ និងសម្លាប់ចោលនៅថ្ងៃទី៨ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៦ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំឃាំងអស់រយៈពេល ១៩ ថ្ងៃ។

គឺម ប៉ារ៉ា ត្រូវបានខ្មែរក្រហមយាត់ខ្លួននៅកន្លែងនេះ ភ្លើង ថ្ងៃទី២៨ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ គឺម ប៉ារ៉ា នៅថ្ងៃទី៣០ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦ រំលងបានតែ៣ថ្ងៃ ប៉ុណ្ណោះ។

គឺម បិន មានអាយុ៣១ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ មានស្រុក កំណើតនៅពញាក្រែក ខេត្តកំពង់ចាម ជាកូនរបស់អ៊ំ គឺញ ទឹម និងអ៊ំស្រី ស៊ុន កេត ជាប្រធាននយោបាយវៈសេនាធំ ៧១ កងពល ១៧០ មានប្រពន្ធឈ្មោះ ហ៊ុន យ៉ែន មានកូន ប្រុស២នាក់ និងស្រី១នាក់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅ ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៦ ហើយបញ្ជូនទៅឃុំឃាំង នៅកុកកូលស្មែរក្នុងផ្ទះ ៨។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ គឺម បិន នៅ ថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំឃាំងអស់រយៈ ពេល ៧១ ថ្ងៃ។

គឺម ប៊ុនបូ ជាកម្មករចាស់នៅសហករស្ទឹងមានជ័យ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមយាត់ខ្លួនថ្ងៃទី៤ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៦។ ខ្មែរក្រហមបញ្ជូន គឺម ប៊ុនបូ ចូលកុកកូលស្មែរនៅថ្ងៃទី៥ និងសម្លាប់នៅថ្ងៃទី១០ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំ ឃាំងអស់រយៈពេល ៦៧ ថ្ងៃ។

គឺម ប្រាក់ ហៅ ចាន់ មានអាយុ២៤ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ មានស្រុកកំណើតនៅសណ្តាន់ ខេត្តកំពង់ធំ ជាកូនរបស់ពូ សំ និងមីង អួន យុទ្ធជនពាណិជ្ជកម្ម ត្រូវបានខ្មែរក្រហម ចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី២៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៧ ហើយបញ្ជូនទៅ ឃុំឃាំងនៅកុកកូលស្មែរក្នុងផ្ទះ ច បន្ទប់ធំ ៤ បន្ទប់តូច ១០។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ គឺម ប្រាក់ នៅថ្ងៃទី១២ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៧ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំឃាំងអស់រយៈពេល ៧៦ ថ្ងៃ។

គឺម ជា មានអាយុ២៧ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ មានស្រុក កំណើតនៅបារាយណ៍ ខេត្តកំពង់ធំ ជាកូនរបស់ពូ គឺម ខួន និងមីង វ៉ាន លី ជាសមាជិកវៈសេនាតូចនៃកងពល៤៥០

មានប្រពន្ធឈ្មោះ ស៊ុន អេត មានកូនប្រុស៧នាក់ និងស្រី ២នាក់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅកងពល៤៥០ ថ្ងៃទី ២២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៧។ ពុំទាន់មានឯកសារបញ្ជាក់ពីកាល បរិច្ឆេទនៃការសម្លាប់នៅឡើយ។

គឺម ដាន ហៅ គឺម ផ្អែត មានអាយុ៣៦ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ អតីតក្រុបច្រៀន មានស្រុកកំណើតនៅស្រុក៥៦ (ស្រុកបាទី) ខេត្តតាកែវ ជាកូនរបស់អ៊ំ គឺម សំរិត និងអ៊ំស្រី ឈឹម ដាន់ មានប្រពន្ធឈ្មោះ សាប សូហ៊ុយ៉ា មានកូនប្រុស១នាក់ ត្រូវ បានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅស្រុក៥៦ ថ្ងៃទី២៥ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៧៦ ហើយបញ្ជូនទៅដល់កុកកូលស្មែរដាក់ឃុំឃាំងក្នុង ផ្ទះ ៦ បន្ទប់ធំ ១៥ នៅថ្ងៃ២៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦។ ខ្មែរ ក្រហមសម្លាប់ គឺម ដាន នៅថ្ងៃទី១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៦។

គឺម ដារី មានអាយុ១៩ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ អតីតសិស្ស ថ្នាក់ទី៣ មានស្រុកកំណើតនៅដំណាក់ចង្កើរ ខេត្តកំពត ជា កូនរបស់ពូ គឺម ស៊ីន្ទុន និងមីង តាំង ស៊ុម ត្រូវបានខ្មែរក្រហម ចាប់ខ្លួននៅអង្គភាពវត្តកោះ ខែមករាឆ្នាំ១៩៧៦ ហើយបញ្ជូន ទៅឃុំឃាំងនៅកុកកូលស្មែរក្នុងផ្ទះ ក បន្ទប់ធំ ៧ បន្ទប់តូច ១០។ ខ្មែរក្រហមទំនងបញ្ជូន គឺម ដារី ទៅមន្ទីរ ស២១ក មុននឹងសម្លាប់ចោលនៅថ្ងៃទី២៩ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦។

គឺម ភឿកឡើង អ្នកមកពីបារាំងត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ ខ្លួនក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ ចាប់មកពីក្នុងតាលែ ហើយបញ្ជូនមកឃុំ ឃាំងនៅកុកកូលស្មែរនៅថ្ងៃទី៣១ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៦។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ គឺម ភឿកឡើង នៅថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំឃាំងអស់រយៈពេល ១៧ ថ្ងៃ។

គឺម យន ហៅ ភាព មានអាយុ១៩ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ មានស្រុកកំណើតនៅកំពង់ស្វាយ ខេត្តកំពង់ធំ ជាកូនរបស់ពូ គុ ជា និងមីង ភឿក ជាពេទ្យនៃកងពល៣១០ មានកូនប្រុស ១នាក់ និងស្រី៤នាក់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧នៅកំពង់ស្វាយ ខេត្តកំពង់ធំ។ ខ្មែរក្រហម សម្លាប់ គឺម យន ហៅ ភាព នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៧។

វ៉ាន់ ចាន់ពៅដារី, មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ដំណឹងសួររកឪពុក

នាងខ្ញុំឈ្មោះ ស៊ី បូរ៉ាមី ភេទស្រី អាយុ៥១ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅក្នុងភូមិ៥ សង្កាត់បឹងកេងកងទី៣ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ។ នាងខ្ញុំជាកូនច្បងនៅក្នុងគ្រួសារ ដែលមានបងប្អូនបង្កើតចំនួន៣នាក់៖ ទី១) នាងខ្ញុំ, ទី២) ស៊ី ពេជ្រ (ភេទប្រុស), ទី៣) ស៊ី សុធារី (ភេទស្រី) និង ទី៤) ស៊ី ស្រីល័ក្ខ (ភេទស្រី)។ នាងខ្ញុំមានម្តាយឈ្មោះ អោម ណារី និងឪពុកឈ្មោះ ស៊ី ណែម។

នាងខ្ញុំសូមប្រកាសរកឪពុកឈ្មោះ ស៊ី ណែម។ នៅពេលដែលខ្មែរក្រហមកាន់កាប់ទីក្រុងភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ គ្រួសាររបស់ខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមជម្លៀសទៅខេត្តកំពង់ស្ពឺ។ នៅទីនោះមិនបានប៉ុន្មានខែផង ខ្មែរក្រហមក៏បានជម្លៀសគ្រួសារនាងខ្ញុំ ទៅរស់នៅស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៦ ឪពុករបស់នាងខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហម ហៅទៅរៀនសូត្រនៅផ្សារមួយក្នុងឃុំព្រះនេត្រព្រះ បន្ទាប់មកខ្មែរក្រហមបានយកគាត់ដាក់នៅវត្តព្រះនេត្រព្រះជាមួយឈ្មោះ ម៉ែន ហឿន ដែលជាមិត្តភក្តិជិតស្និទ្ធរបស់គាត់ និងអ្នកដែលមានចំណេះដឹងប្រមាណ ៥០នាក់ទៀត។

ក្រោយរបបខ្មែរក្រហមបានដួលរលំ ម្តាយនាងខ្ញុំបានជួបជាមួយអ្នកធ្លាប់ធ្វើម្ហូប និងដាំបាយនៅកុកទួលស្វែង ដែលផ្ទះរបស់គាត់នៅជាប់ជាមួយផ្ទះរបស់ខ្ញុំកាលពីសង្គមចាស់។ គាត់បានប្រាប់ម្តាយខ្ញុំថា គាត់បានឃើញខ្មែរក្រហមដឹកឪពុករបស់ខ្ញុំ ចូលទៅកុកទួលស្វែងយ៉ាងច្បាស់ផ្ទាល់ភ្នែក។ ទោះបីយ៉ាងនេះក្តី នាងខ្ញុំបានខិតខំស្វែងរករូបថត និងថ្លើយសារភាពរបស់ឪពុកខ្ញុំ តែរកមិនឃើញ។

អាស្រ័យដូចបានជម្រាបជូនខាងលើ ប្រសិនបើបងប្អូនណាបានស្គាល់ ឬធ្លាប់ឮឈ្មោះ ឪពុកនាងខ្ញុំឈ្មោះ ស៊ី ណែម សូមមេត្តាទំនាក់ទំនងតាមរយៈអាសយដ្ឋាន៖ ផ្ទះលេខ៦៦ ផ្លូវព្រះសីហនុ សង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌចំការមន ក្រុងភ្នំពេញ ឬតាមរយៈទូរសព្ទលេខ ០២៣ ២១៤ ០ ០៩ ឬ ០១២ ៩៩៦ ៧៥០ និងសារអេឡិចត្រូនិច truthbunthorn.s@dccam.org។

សូមអរគុណ!

ស៊ី បូរ៉ាមី បច្ចុប្បន្នជាក្រុមគ្រូនៅសាលាកវិជ្ជាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ

ឪពុកម្តាយ និងប្អូនប្រុសរបស់ បូរ៉ាមី

អដ្ឋិធាតុ៖ គ្នាឱ្យជាអមកៈ

បញ្ជីអដ្ឋិធាតុដែលរកឃើញនៅក្រោមបន្ទប់ព្រះពុទ្ធបក្សបក្សប្រាសាទ, ទីក្រុងភ្នំពេញ

រៀបរៀងដោយ៖ បាន ប្រាជ្ញា, សា ហ្វាទីលី, សុភ័ក្ត្រ កាណា និង អ៊ុន សុដារី
វិទ្យាស្ថានស៊ីករិត, ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៥

គ្មានអ្វីប៉ុន្មានឡើយ។ ការបែកបាក់ និងបាត់បង់ក្រុមគ្រួសារ សាច់ញាតិ និងអ្នកជាទីស្រឡាញ់ បានកើតឡើងគ្រប់ទីកន្លែង ជាពិសេសនៅប្រទេសកម្ពុជា ដែលបានទទួលរងគ្រោះយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដោយសារតែសង្គ្រាម និងការកាប់សម្លាប់ដ៏យោធាយោរដែលបានបង្កដោយក្រុមខ្មែរក្រហម។ បន្ទាប់ពីសង្គ្រាមរ៉ាំរ៉ៃបានបញ្ចប់ និងរបបខ្មែរក្រហមបានដួលរលំ អ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិត បានបន្តស្វែងរកដំណឹងសាច់ញាតិរបស់ខ្លួនដែលបានប្រាសាទស្រាវជ្រាវ ទោះបីជាគ្មានសង្ឃឹមថាពួកគេនៅរស់រានមានជីវិតក៏ដោយ។

ការរស់នៅក្នុងសង្គមមួយគោរពប្រតិបត្តិព្រះពុទ្ធសាសនា ប្រជាជនកម្ពុជា តែងតែជឿថាព្រលឹងសាច់ញាតិរបស់ខ្លួនដែលបានស្លាប់ទៅ កំពុងតែនៅជាមួយខ្លួនជារៀងរាល់ថ្ងៃ និងតែងតែរំលឹកដល់ពួកគេតាមរយៈការធ្វើបុណ្យទុក្ខសកុសលរាល់ពេលប្រារព្ធពិធីបុណ្យតាមបែបសាសនាដូចជាពិធីបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌដែលប្រារព្ធធ្វើក្នុងខែកញ្ញានេះជាដើម។

កន្លងអស់រយៈពេល៣ឆ្នាំ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០១៥ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានរកឃើញអដ្ឋិធាតុដែលដាក់ក្នុងកោដបំនួន៤៦៤ ដោយអដ្ឋិធាតុធាតុទាំងអស់នេះមិនទាន់មានសាច់ញាតិមកសួររក និងយកទៅវិញឡើយ។ ដូច្នេះ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានប្រមូលប្រមូលអដ្ឋិធាតុទាំងអស់ដោយរៀបចំបោសសម្អាត និងចងក្រងជាបញ្ជីឈ្មោះដើម្បីប្រកាសស្វែងរកសាច់ញាតិរបស់អដ្ឋិធាតុទាំងនេះ។ អដ្ឋិធាតុមួយចំនួនក្នុងចំណោមអដ្ឋិធាតុទាំងអស់ គ្មានឈ្មោះ និងអត្តសញ្ញាណច្បាស់លាស់ឡើយ។ ទោះបីយ៉ាងណាអដ្ឋិធាតុទាំងនោះ ត្រូវបានព្រះសង្ឃ និងបុគ្គលិករបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជារៀបចំទុកដាក់យ៉ាងគត់មត់នៅក្នុងបន្ទប់មួយក្នុងវត្តលង្កា។ ខាងក្រោមនេះជាបញ្ជីឈ្មោះអដ្ឋិធាតុដែលបានរៀបចំ៖

ល.រ	លេខកូដ	ឈ្មោះជាភាសាអង់គ្លេស	ឈ្មោះ	ភេទ	អាយុ	ថ្ងៃមរណភាព	ទំព័រក្នុងសៀវភៅ
១	៦៩៦១	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	២១
២	៦៩៤៣	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	២១
៣	៧/០១៦	Vantha	វ៉ាន់ថា	ស្រី	១ឆ្នាំ	១៩៨៨	៩
៤	៧/០១៩	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	២៤
៥	៧/០៤៥	Vong Vimol	វង្ស វិមល	?	?	២៣/០៣/១៩៨៣	២៧
៦	៧/០៦៩	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	២៨
៧	៧/០៣២	Yin Ay	យិន អយ	?	?	?	២៤

៨	៧/១០២	Aeyben Champa	អើយបេន ចម្ប៉ា	?	?	?	២៧
៩	៧/១១០	Yim Yuky	យឹម យុគី	?	៣ឆ្នាំ	?	២៨
១០	៧/១១៩	Srey Mum	ស្រី ម៉ុំ	?	?	?	
១១	៧/១៦៨	(San?) Pang	(សាន?) ប៉ាង	?	?	២៥/០១/១៩៨១	៣៣
១២	៧/១៧៥	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	
១៣	៧/១៨៧	Yeay Phon	យាយ ផុន	ស្រី	?	២៤/០៧/១៩៩៣	៣៣
១៤	៧/២០៨	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	
១៥	៧/២១០	Kong Nam and Dy (Child)	គង់ ណាំ និង ឌី (កូន)	ប្រុស	៧៤ឆ្នាំ	២៦/០៥/១៩៨៥	៣៥
	៧/២១៥	Kong Den	គង់ ដែន	?	?	៣០/០៦/១៩៨៥	៣៥
១៦	៧/២១៨	Ros sarie(n)	រស់ សារ៉េ(ន)	?	?	?	៣៥
១៧	៧/២៣៩	Toeun Chhan	ទៀន ឆន	?	២៩ឆ្នាំ	១២/០៧/១៩៨៦	៣៥
១៨	៧/២៤២	Yeay Sar Phing	យាយ សរ ផឹង	ស្រី	?	?	៣៤
១៩	៧/២៧១	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	
២០	៧/២៧៥	Chea Youly	ជា យូលី	?	៥៦ឆ្នាំ	០១/១០/១៩៨០	៣៥
២១	៧/២៧៩	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	
២២	៧/២៨៣	Sarinh	សារីញ	?	?	?	៣៧
២៣	៧/២៩៣	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	៣៦
២៤	៧/២៨៨	Nget Riem	នីត រៀម	?	?	?	៣៦
២៥	៧/២៩៤	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	៦ឆ្នាំ	?	៣៦
២៦	៧/៣៣៣	Nornn Ken	នន់ កែន	?	?	១៩៧៤	៣៩
២៧	៧/៣៤៤	Khek Saut	ខែក សូត្រ	?	៤៤ឆ្នាំ	ព.ស. ២៥៥២	៣៩
២៨	៧/៣៤៦	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	៣៩
២៩	៧/៣៥២	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	៣៩
៣០	៧/៣៦០	Thach Sen alias Song	ថាច់ សិន ហៅ សុង	?	៣១ឆ្នាំ	១៩៧៣? ១៩៩៣?	៣៩
៣១	៧/៣៦៧	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	៤០

៣២	៧/៣៧/០	Mu Sao	មុ សៅ	ប្រុស	?	?	៤០
៣៣	៧/៣៨/៧	Yeay Leng	យាយ ឡេង	ស្រី	?	១៩៨៤	៤២
៣៤	៧/៣៩/២	Sau Sophal (Male child)	កុមារ សូ សុផល	ប្រុស	?	?	៤៣
		Yeay Sok Sen	យាយ សុខ សិន	ស្រី	?	?	
		Neang Sam Savoeun	នាង សំ សារឿន	ស្រី	?	?	
៣៥	៧/៣៩/៥	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	៤៣
៣៦	៧/៤០/១	Youralu?	យូរ៉ាលុ?	?	៣៩ឆ្នាំ	០៦/១០/១៩៩១	៤៣
៣៧	៧/៤០/៤	Yeay Yem	យាយ យែម	ស្រី	?	១៩៧៥	៤៣
		Ta?	តា?	ប្រុស	?	?	
៣៨	៧/៤៤/៦	Bun Sambon	ប៊ុន សំបុណ្យ	?	២៥ឆ្នាំ	២៧/១១/១៩៨៨	
៣៩	៧/៤៥/០	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	៤៤
៤០	៧/៤៧/៦	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	៤៤
៤១	៧/៤៨/៤	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	
៤២	៧/៤៨/៩	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	
៤៣	៧/៥១/៧	Such Sok	ស៊ុច សុខ	?	?	?	៤៥
៤៤	៧/៥២/១	Chou Bun	ជូ ប៊ុន	ស្រី	?	?	៤៥
៤៥	៧/៥២/៥	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	៤៦
៤៦	៧/៥២/៩	Chea Chin	ជា ជិន	ស្រី	៦២ឆ្នាំ	ព.ស. ២៥៥២	៤៥
៤៧	៦/៧/៩៥	Ou On	អ៊ូ អុន	?	៥៦ឆ្នាំ	០២/០៩/១៩៨៦	៤៦, ២២
៤៨	៧/៥៣/៤	Am Us	អំ ឌុស	?	?	?	៤៩
៤៩	៧/៥៣/៨	Iem Sy (Oeun)	អៀម ស៊ី (អឿន)	?	?	?	៤៩
៥០	៧/៥៤/២	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	
៥១	៧/៥៤/៩	Yong En	យ៉ុង អិន	?	?	?	៤៩
៥២	៧/៥៥/២	Ben Sam	បែន សំ	ប្រុស	?	១៣/១០/១៩៨៣	
៥៣	៧/៥៥/៤	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	៤៩

៥៤	៧/៥៥៦	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	
៥៥	៧/៥៥៨	Ay Lok	អៃ ឡុក	ប្រុស	៤២ឆ្នាំ	២៥/៨/១៩៨៤	៤៩
៥៦	៧/៥៦២	Prum Sopheap	ព្រំ សុភាប	?	?	?	៥០
៥៧	៧/៥៧២	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	៥០
៥៨	៧/៥៧៩	Nguyen Yong Nhis	ឡឿង យ៉ាងញឹស	?	?	២៤/៧/១៩៨៣	៥៣
៥៩	៧/៥៨៥	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	
៦០	៧/៥៨៦	Soch Marem	សុច មារ៉ែម	?	?	០៥/០៨/១៩៩០	៥០
៦១	៧/៥៩០	Mak Touch	ម៉ក់ ទូច	ស្រី	៨៣ឆ្នាំ	២២/៧/១៩៩១	៥៥
៦២	៧/៥៩១	Em Sodavy	អែម សុដាវី	?	?	?	៥៥
៦៣	៧/៥៩៣	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	៥៥
៦៤	៧/៥៩៤	Dau? Khea	ដូ? យា	?	?	០៨/០១/១៩៨៣	
៦៥	៧/៦២១	Prasethi Angdara	ប្រសិទ្ធិ អង្គជារី	?	?	?	៥៥
៦៦	៧/៦២៥	Chies Daok	ជឿស ដោក	?	?	១៩៧៨	
៦៧	៧/៦៣០	Lao Saroth	ឡោ សារ៉ូត	?	?	?	
៦៨	៧/៦៣២	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	
៦៩	៧/៦៣៣	Sau Libviset	ស្នូ លីបវិសិត	?	?	?	៥៥
៧០	៧/៦៣៧	Meou Saruon	មេវ សារួន	?	?	?	
៧១	៧/៦៤១	Yorp Say Sreng	យប សយ ស្រេង	?	?	?	
៧២	៧/៦៤៥	Sun Chetana	ស៊ុន ចេតនា	?	?	០៥/០៧/១៩៨៥	៥៦
៧៣	៧/៦៤៦	Unknown	មិនដឹងឈ្មោះ	?	?	?	
៧៤	៧/៦៥០	Duong Sun	ឌួង ស៊ុន	?	?	១៩/៧/១៩៨៩	៥៦
៧៥	៧/៦៧១	Soeung Sotheavy	សៀង សុដាវី	?	?	?	៥៦
៧៦	៧/៦៨០	Khiev Sambath	ខឿវ សម្បត្តិ	?	?	?	៥៩
៧៧	៧/៧២១	Oeun (Lenh Choem's child)	អឿន (ជាតូនរបស់ លេញ ច័ម)	ស្រី	?	?	៦០

(នៅមានត)

បង្កើនចំណេះដឹងកសាងកម្ពុជា ៖ ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ
ផ្ទះលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទូរស័ព្ទ៖ (៨៥៥) ២៣ ២១១ ៨៧៥

DC-Cam/PIR: #66 ♦ Preah Sihanouk Blvd ♦ Phnom Penh ♦ Cambodia ♦ Tel: (855) 23 211 875 ♦ dccam@online.com.kh ♦ www.dccam.org

A magazine of the Documentation Center of Cambodia: Searching for the Truth ♦ Issue 226, October 2018 ♦ Funded by USAID
Licensed by the Ministry of Information of the Kingdom of Cambodia, Prakas No. 0291 P.M/99, 2 August 1999.